

บทความวิจัย

เรื่อง

การศึกษานวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก

โดย

นางสาวรุ่งภัทรา สุจิวรกุล

รหัสนักศึกษา 05540510

เสนอ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุบล เทศทอง

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450109 การศึกษาเอกเทศ

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2557

หัวข้อสารนิพนธ์ การศึกษานวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก

ชื่อนักศึกษา นางสาวรุ่งภัทรา สุจิวรกุล

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุบล เทศทอง

ภาควิชา เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

ปีการศึกษา 2557

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษา เพื่อวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของนวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก ของอันฉี หมิน ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้คือ เพื่อศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบและคุณค่าของวรรณกรรม อันได้แก่ โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร รวมทั้งคุณค่าของวรรณกรรม

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า นวนิยายเรื่องนี้สร้างโครงเรื่องได้อย่างน่าติดตามและมีเอกภาพทั้งในส่วนที่เป็นโครงเรื่องหลักและโครงเรื่องย่อย โดยในแต่ละโครงเรื่องจะปรากฏความขัดแย้งทำให้เนื้อเรื่องมีความน่าสนใจ สอดคล้องและสนับสนุนแก่นเรื่องเป็นอย่างดี แก่นเรื่องหลักของนวนิยายเรื่องนี้คือ การไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและอดทนต่อสู้โดยไม่รอโชคชะตา แก่นเรื่องย่อยในนวนิยายเรื่องนี้ส่วนใหญ่คือ บทบาทสตรีที่มีสถานภาพต่ำกว่าชายในสังคมจีน และบทบาทคนเอเชียที่ถูกดูหมิ่นในสังคมอเมริกัน

ตัวละครในนวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก นั้นมีทั้งตัวละครเอกและตัวละครประกอบ เป็นตัวละครที่มีลักษณะทั้งแบบน้อยลักษณะและหลายลักษณะ ด้านกลวิธีการประพันธ์ พบว่าผู้ประพันธ์ทำให้น่าสนใจด้วยกลวิธีการสร้างโครงเรื่อง กลวิธีการเล่าเรื่อง กลวิธีการลำดับเรื่องสลับไปมา ส่วนการประเมินคุณค่าของนวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก พบว่ามีคุณค่าด้านเนื้อหา ด้านภาษา และด้านคติสอนใจ

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเรื่องราวของประเทศใดประเทศหนึ่ง นอกจากจะศึกษาได้จากหนังสือตำราและเอกสารต่างๆ ที่บันทึกประวัติศาสตร์ไว้ อีกทางหนึ่งคือศึกษาได้จาก วรรณกรรมของประเทศนั้น วรรณกรรมเป็นสิ่งหนึ่งในการแสดงออกทางความคิด ความเชื่อ สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต แนวคิด และวัฒนธรรมในแต่ละสมัยของประเทศ

จีนเริ่มเข้ามาค้าขายในประเทศไทยในสมัยกรุงสุโขทัย และสมัยกรุงศรีอยุธยา และเข้ามาทำมาหากินในสมัยกรุงธนบุรี และสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ทำให้เกิดการผสมผสานวัฒนธรรมไทยกับจีน อิทธิพลของวัฒนธรรมจีนต่อวัฒนธรรมไทย ได้แก่ ความเชื่อทางศาสนา ศิลปกรรม อาหาร และวรรณกรรม

วรรณกรรมจีนที่แปลเป็นไทยเริ่มมาตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ในสมัยเริ่มแรกมี 2 เรื่องที่คนไทยทราบกันดี คือเรื่อง ไซ่ฮั่น พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชโปรดเกล้าฯ ให้กรมพระราชวังบวรมหาเสนาภิมุข (เจ้าฟ้าทองอิน กรมหลวงอนุรักษ์เทเวศร์ หรือวังหลัง) ทรงอำนวยการแปล และเจ้าพระยาพระคลัง (หน) อำนวยการแปลเรื่อง สามก๊ก ต่อมามีการแปลวรรณกรรมจีนเป็นภาษาไทยอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จุดประสงค์ในการแปลเปลี่ยนไป จากการแปลเพื่อความบันเทิงเป็นการแปลเพื่อการค้าอย่างสมบูรณ์ (สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2531 : 91-108)

ดอกไม้ไร้ราก เป็นวรรณกรรมจีน เขียนโดย อันฉี หมิน ผู้ซึ่งเขียนบันทึกความทรงจำเรื่อง Red Azalea (อะเซเลียสีแดง) เป็นหนังสือเล่มแรกที่ติดอันดับหนังสือขายดีระดับนานาชาติประเทศ นอกจากนี้ยังมีหนังสืออีกหกเล่มที่ได้รับการตีพิมพ์ รวมทั้ง Becoming Madame Mao (กลรักเกมอำนาจเจียงชิง) Empress Orchid (ซูสีไทเฮา ราชนีดอกกล้วยไม้) และล่าสุดคือเรื่อง Pearl of China ผลงานของอันฉี หมินได้รับการแปลเป็นภาษาต่างๆ ถึง 32 ภาษา

วรรณกรรมแปลเรื่อง “ดอกไม้ไร้ราก” ผู้เขียนต้องการตีแผ่เรื่องราวชีวิตของผู้หญิงชาวจีนในสมัยปฏิวัติวัฒนธรรมที่ถูกปิดกั้นเสรีภาพในทุกๆ ด้าน จนไม่สามารถทนอยู่ในสภาพบ้านเมืองของตนเองต่อไปได้ จึงแสวงหาเสรีภาพด้วยการเดินทางไปสหรัฐอเมริกา เพื่อแสวงหาโชคในดินแดนที่ไม่ใช่บ้านเกิดเมืองนอนของตน แต่ชีวิตไม่ได้ราบรื่นอย่างที่ฝันไว้ โดยเฉพาะชีวิตในต่างแดนที่ต้องพบกับสิ่งต่างๆ มากมายที่แม้แต่เธอก็คาดไม่ถึง

อันฉี หมินต้องเผชิญกับอุปสรรคต่างๆ ในสหรัฐอเมริกาทั้งจากคนในพื้นที่ และคนชาติเดียวกัน เช่น การถูกนายจ้างเอาเปรียบและลำเอียงจากเจ้าของร้านอาหารชาวจีนที่ให้ค่าแรงเธอต่ำเพราะถือว่าอันฉีมาจากประเทศจีนค่าแรงเท่านี้ก็น่าจะเพียงพอ แต่ในทางกลับกันเจ้าของร้านให้ค่าแรงแก่พนักงานต่างชาติสูงกว่าที่เธอได้รับ และอันฉียังถูกนายจ้างชาวจีนที่เธอทำงานวาดลายผ้ากดราคาค่าแรงแทนที่จะให้ราคาตามสมควร อีกทั้งเพราะอันฉีต้องการประหยัดค่าใช้จ่ายมีเหตุทำให้เธอต้องอาศัยอยู่กับผู้ชายคนหนึ่ง จนในวันหนึ่งอันฉีถูกข่มขืนจนกระทั่งท้อง อันฉีต้องทำแท้งทุกๆ ที่ไม่มีเงิน ดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

ในร้านมีพนักงานเสิร์ฟทำงานพร้อมกันสี่คน ถึงแม้เราจะทำงานช่วงเวลาเดียวกัน แต่ทิปที่ได้แตกต่างกันมาก ขณะที่ฉันได้ทิปคืนละ 25 เหรียญ เด็กเสิร์ฟชาวไต้หวันชื่อซิง-ซิงอาจได้มากถึง 150 เหรียญ ส่วนแม่สาวอเมริกันชื่อโจแอนน์ได้ 100 เหรียญ และเวินหลี่ได้ระหว่าง 50 ถึง 75 เหรียญ โจแอนน์เชื่อว่าปัญหาของฉันอยู่ที่เสื้อยกทรง “เธอต้องใช้เสื้อในแบบเสริมหนาๆ จะได้พอดีที่ใส่ละ ลูกค้าชอบอย่างนั้น” โจแอนน์โชว์ร่องอกของตัวเอง “แบบนี้แหละ ลูกค้าถึงจะกลับมาอีก”

แต่ฉันพบว่าที่รายได้ของฉันน้อยมากนั้นไม่ได้เกี่ยวอะไรกับ ‘ของดี’ ของฉันเลย คุณนายช่งต่างหากที่ซักไซอยู่ข้างหลัง เธอจะพาลูกค้าทิปหนักไปนั่งโต๊ะที่ซิง-ซิงและโจแอนน์ดูแลให้บริการ ขณะที่ลูกค้าทิปน้อยถูกส่งมาให้เวินหลี่กับฉัน ลูกค้าประจำชาวฟิลิปปินส์กลุ่มหนึ่งไม่เคยให้ทิปมากกว่าสองเหรียญ แม้โต๊ะนั้นจะมีคนถึงสิบห้าคน คุณนายช่งจะพาลูกค้าฟิลิปปินส์กลุ่มเดียวกันมานั่งโต๊ะที่ฉันบริการเป็นประจำ

(อันฉี หมิน 2557 : 140)

คนอเมริกันบางส่วนมองคนแถบเอเชียว่าไร้การศึกษา เป็นประเทศที่ยากจน ด้วยเหตุเพราะความยากจนนี้ อันฉีจึงประหยัด ดิ้นรนต่อสู้ ทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้เงินมา จึงถูกนำมาเป็นเครื่องมือให้คนอเมริกันหลอกลวงเอาผลประโยชน์จากเธอ ดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

ฉันเห็นหญิงชราคนหนึ่งเดินอยู่ข้างหน้า เธอเดินช้าลงเหมือนก้าวขาลำบาก ฉันเห็นเธอทำกระเป๋าสตางค์ตกต่อหน้าต่อตา ฉันหยิบกระเป๋าสตางค์ขึ้นมาแล้วร้องเรียก เธอเป็นหญิงสูงวัย ร่ามสูง ผิวดำ หน้าตาใจดี เธอขอบคุณที่ฉันเก็บกระเป๋าสตางค์ให้ เธอบอกว่าเธอมีเลือดเตอรีที่เธอสามารถนำไปขึ้นรางวัลได้ 50,000 เหรียญ หญิงชราบอกว่าอยากจะแบ่งรางวัลส่วนหนึ่งให้ฉันเป็นการขอบคุณ ฉันคิดถึงค่าใช้จ่ายในการทำแท้ง หญิงชราพาฉันไปร้านแลกเปลี่ยนเงิน

หญิงชราแนะนำให้ฉันรู้จักหลานสาวชื่อคลาราและมิมี่ ทั้งสองเป็นสตรีผิวดำ แต่งตัวดี มิมี่หันหน้ามาทางฉัน “ขอยืมเงินคุณก่อนได้ไหมคะ จะได้ไปเอาเลขรหัสเป็นเรื่องปกติของระบบขึ้นเงินล็อตเตอรี่ ธนาคารที่ฉันใช้อยู่ไหนคะ มันเป็นแค่หลักการที่เราต้องทำก่อนไปเอาเงินสองพันเหรียญมาให้คุณ คุณต้องไปถอนเงินสดจากธนาคาร เงินที่คุณได้รับจากธนาการมีเลขรหัส

กำกับอยู่ เลขที่ว่ามีไม่เห็นด้วยตาเปล่า แต่มีอยู่แน่นอน ก่อนได้เงินมาร้อยเหรียญ คุณก็ต้องควัก ร้อยหนึ่งออกมาก่อน” หลังจากฉันถอนเงินทั้งหมดในบัญชีที่มี 300 เหรียญ

“คุณมีแค่สามร้อยเหรียญเองหรือ” คลาราทำหน้าที่ผัดหวัง “มีบัญชีอื่นอีกไหมคะ”

“ไม่มีค่ะ” ฉันตอบ คราวนี้มีมีกลับมาบอกว่า อยากรู้ก็ตาม เราต้องไปรับเงินที่ร้านรับ แลกเปลี่ยนเงินอีกแห่งซึ่งอยู่อีกฟากหนึ่งของเมือง “ตอนนี้รถติดเสียด้วยซี” คลาราบอก “เอา เป็นว่าเราจะปล่อยคุณลงก่อน อีกสองชั่วโมงจากนี้เราจะมาพบคุณ พร้อมกับนำเงินมาให้คุณที่ ห้องสมุดประชาชนดีไหมคะ” ก่อนที่ฉันจะทันได้ตอบ ทั้งสามก็ปิดประตูรถปิ้ง “บายค่ะ! เจอกันห้าโมงเย็นนะคะ” ทั้งสามโบกมือแล้วรถก็แล่นออกไป ฉันไปถึงห้องสมุดประชาชนห้าโมงเย็น แต่ผู้หญิงพวกนั้นไม่เคยไหล่นำมา ฉันยืนรอนบนพื้นน้ำแข็งสามชั่วโมงเต็ม

(อันดี หมิน 2557 : 157-160)

หลังจากนั้นอันดีรวบรวมเงิน นำไปกู้เงินซื้ออพาร์ทเมนต์ เธอพบว่าคนจรจัดสองคนแอบเข้ามาอาศัย ในห้องที่ว่างอยู่ หลังจากที่ไล่คนจรจัดให้อพยพออกไป อันดีทราบในภายหลังว่าหนึ่งในสองคนจรจัดเป็นคน วางเพลิงอพาร์ทเมนต์ของเธอ ทำให้อันดีและสามีต้องซ่อมแซมอพาร์ทเมนต์ด้วยตนเองเพราะเธอไม่มีเงิน พอที่จะจ้างช่างซ่อม ดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

หลังจากซื้อทรัพย์สินเรียบร้อย วันรุ่งขึ้นเราพบว่าคนจรจัดอ้วนท้วนสองคนแอบเข้ามา อาศัยในห้องที่ว่างอยู่ เราให้เวลาชายจรจัดทั้งสองย้ายออกจากอาคารของเราภายในสามวัน หลังจากคนจรจัดอพยพออกไป เราก็ก้มมือเก็บขยะที่พวกเขาทิ้งไว้ออกไปหลังอาคาร ณีอยู่กับฉัน กลับไปที่อาคารของเราหลังอาหารค่ำ ฉันไม่อยากจะเชื่อในสิ่งที่เห็นเมื่อไฟกำลังไหม้อาคารของเรา ภายหลังจากเฮเลนบอกฉันว่าชายจรจัดคนนั้นยอมรับกับบรูโนว่าเขาเป็นคนจุดไฟเผาเอง

(อันดี หมิน 2557 : 216-219)

แม้อุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิตอันดีจะมีมากมายเพียงใด แต่เธอไม่เคยย่อท้อต่ออุปสรรคเหล่านั้น อันดีกัดฟันต่อสู้ไม่เคยรอโชคชะตา และแม้ต้นทุนของอันดีจะต่ำกว่าคนอื่น ภาษาอังกฤษที่เธอไม่สามารถอ่าน ออกเขียนได้ในตอนต้น แต่ในท้ายที่สุดอันดีก็ประสบความสำเร็จในชีวิตของการเป็นนักเขียนที่คนทั้งประเทศ ยอมรับ จนกระทั่งได้รับรางวัล และได้รับการแปลเป็นภาษาต่างๆ ถึง 32 ภาษา ดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

ฉันพยายามเรียบเรียงเป็นตัวหนังสือ แต่รู้สึกติดขัด สิ่งที่เขียนออกมาไม่เหมือนกับที่ ฉันคิด สำนวนของฉันไม่ถึงกับแย่มาก แต่มันก็ดูไม่หลักแหลมเช่นกัน องค์กรประกอบสำคัญที่ฉัน ต้องการไม่มีปรากฏอยู่ในเนื้อหา ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของความสง่างาม อารมณ์ ความไพเราะดูจบ บทกวี รวมถึงสไตล์การเขียนอีกด้วย เพื่อเอาชนะความรู้สึกผัดหวังและรักษาความคิดในแง่บวก ฉันจึงบอกตัวเองให้คิดเสียว่า โชคดีแล้วที่รู้จักอ่อนของตัวเราเอง เฉพาะคนมีทักษะเท่านั้นที่จะ มองออกว่าฉันไม่มีความสามารถพิเศษ ฉันยืนอยู่บนแผ่นดินอเมริกา จึงไม่มีเหตุผลที่จะไม่ พยายามให้มากกว่านี้ แม้จะไม่ประสบความสำเร็จ อย่างน้อยภาษาอังกฤษของฉันก็จะต้องดีขึ้น ซึ่ง

จะส่งผลให้ฉันได้งานทำเป็นพนักงานต้อนรับของบริษัทแห่ง ฉันจะต้องทำหน้าที่รับโทรศัพท์ และจดข้อความที่ฝากไว้เป็นภาษาอังกฤษได้แน่นอน

(อันฉี หมิน 2557 : 242)

คำกล่าวหนึ่งของจินบอกไว้ว่า “ดอกไม้ที่พากเพียรปลูกมาทั้งชีวิตไม่เคยผลิบาน แต่ ต้นหลิวที่ไม่ได้ตั้งใจปลูกกลับให้ร่มเงาแก่เรา” ฉันไม่เคยหวังว่าหนังสือของฉันจะกลายเป็น หนังสือขายดีระดับนานาชาติ ผลก็คือทางสำนักพิมพ์เสนอจะเซ็นสัญญากับฉันอีกสองเล่มพร้อม รายได้ที่งามมาก

อันฉี หมิน 2557 : 344)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะเห็นได้ว่า วรรณกรรมแปลจีนเรื่อง “ดอกไม้ไร้ราก” เป็นนวนิยายที่ ถ่ายทอดประสบการณ์ของผู้เขียน ผู้หญิงชาวจีนที่ถูกกดขี่ในประเทศบ้านเกิด และเผชิญกับอุปสรรคมากมาย ในต่างแดน ผู้อ่านจะได้รับทั้งความรู้และแรงบันดาลใจ สิ่งที่เราคาดหวัง อาจไม่ได้เป็นอย่างที่คิด เราต้องมีสติ ในการตั้งรับกับสิ่งที่เกิดขึ้น จึงจะสามารถฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ไปได้ วรรณกรรมเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องหนึ่งที่จะ เป็นแนวทางให้คนที่ประสบกับความผิดหวัง ท้อแท้ ได้ต่อสู้กับชีวิต ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์ วรรณกรรมแปลเรื่อง “ดอกไม้ไร้ราก” ของ อันฉี หมิน โดยเฉพาะในประเด็นเรื่ององค์ประกอบ และคุณค่าของ วรรณกรรมแปลจีนเรื่อง “ดอกไม้ไร้ราก”

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของวรรณกรรมแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก
2. เพื่อศึกษาคุณค่าของวรรณกรรมแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก

ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาวรรณกรรมแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก ของ อันฉี หมิน แปลโดย आयูรี ชิรุโณทัย จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์มติชน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กำหนดความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ สมมติฐาน ขอบเขตการศึกษา และ วิธีการศึกษา
2. ศึกษาวรรณกรรมแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก อย่างละเอียด
3. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลหรืองานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและคุณค่าของวรรณกรรมแปลจีน
4. วิเคราะห์วรรณกรรมแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก ตามประเด็นที่กำหนดไว้

5. สรุปผลการค้นคว้า และนำเสนอในรูปแบบบทความวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบองค์ประกอบของวรรณกรรมแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก
2. ทำให้เห็นคุณค่าของวรรณกรรมแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก
3. เป็นแนวทางในการศึกษาวรรณกรรมเรื่องอื่นๆ ของจีนต่อไป

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมแปล เรื่อง ดอกไม้ไร้ราก มีดังต่อไปนี้

วรพล ผสมทรัพย์ (2554) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การนำเสนอภาพลักษณ์ใหม่ของพระนางซูสีไทเฮา ในนวนิยาย เอ็มเพรส ออร์คิด และ เดอะ ลาสท์ เอ็มเพรส” โดยศึกษาการนำเสนอภาพลักษณ์ใหม่ของพระนางซูสีไทเฮาจากมุมมองของอันฉี หมิน นักเขียนสตรีจีนพลัดถิ่น ในนวนิยายเรื่อง Empress Orchid และ The Last Empress รวมทั้งวิเคราะห์ภาพลักษณ์เดิมที่บรรยายถึงจักรพรรดินีผู้นี้ทั้งในงานเขียนไทยและต่างประเทศเพื่อนำเสนอทัศนคติมุมมองของผู้ประพันธ์

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2556) เขียนบทความเรื่อง “ประวัติศาสตร์กับนวนิยาย” โดยศึกษาจากนวนิยายเรื่อง กลรักเกมอำนาจเจียงชิง นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ที่ผสมกับอัตชีวประวัติของมาตามเหมาเจียงชิง ผลจากการศึกษาพบว่า นวนิยายเรื่องนี้อันฉี หมินไม่ได้แต่งตามใจนึก แต่อาศัยการกำกับของบุคลิกภาพท่านผู้หญิงเจียงชิงตามความเข้าใจของอันฉี หมิน ซึ่งสอดรับกับการกระทำของท่านผู้หญิงเจียงชิงตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และภายใต้การกำกับของสถานการณ์ภายนอกที่มีหลักฐานรองรับ แล้วสร้างบุคลิกภาพของบุคคลสำคัญขึ้นจากการศึกษาหลักฐานเหล่านั้น โดยข้อเท็จจริงถึงความรู้สึกนึกคิด และเหตุของแต่ละการกระทำของท่านผู้หญิงเจียงชิงนั้นเป็นอย่างไรมิอาจทราบได้

สุนิสา ปริมาณ (2543) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษานิยายกำลังภายในเรื่องมังกรหยก” โดยศึกษานิยายกำลังภายในแปลจีนเรื่องมังกรหยกภาคหนึ่ง และภาคสองในด้านความหมาย ลักษณะ และประวัติความเป็นมาของนิยายเรื่องมังกรหยก องค์ประกอบและลักษณะเฉพาะของนิยายกำลังภายใน รวมทั้งคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ สังคม ประเพณีวัฒนธรรม และคุณธรรมคำสอนอันเป็นความคิดพื้นฐานที่ปรากฏในมังกรหยก ซึ่งมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตไทย

เอื้อนจิตร จันจตุรพันธ์ (2524) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “วิเคราะห์วรรณกรรมจีน(แปล)ประเภทกำลังภายใน” โดยศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมจีนกำลังภายในจากเรื่อง มังกรหยกภาค 1 ของ กิมย้ง, แม่เสือขาวของ เนียอู่เซ็ง, ฤทธิ์มีดสั้น ของ โกวเล้ง, กำเทียนลกภาค 1 ของ กอฮยง, กระบี่ดาวรุ่ง ของ ตั้งตงเพ็ง และ สะท้านแปดทิศ ของ อ้อเล้งเซ็ง ในด้านธรรมเนียมนิยมทางวรรณกรรมจีนกำลังภายใน ซึ่งจะทำให้เห็นลักษณะเฉพาะของวรรณกรรมประเภทนี้เด่นชัดและเพื่อศึกษาคุณค่า สภาพสังคมและค่านิยมทางสังคมที่มีปรากฏในวรรณกรรมจีนกำลังภายใน

ปราการ กรอิสรานุกุล (2547) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความหมายและคุณค่าของสตรีในวรรณกรรมของโก้วเล้ง” โดยศึกษาเชิงปรัชญาว่าด้วยเรื่องความหมายและคุณค่าของสตรีในวรรณกรรมของโก้วเล้ง วิเคราะห์หาความหมายและคุณค่าของสตรีจากวรรณกรรมของโก้วเล้ง 13 เรื่อง ผ่านตัวละครสตรี 28 นาง จากการศึกษาพบว่า สตรีในวรรณกรรมมีความหมายและคุณค่าใน 3 แนวทางคือ ความหมายและคุณค่าในตัวตน ความหมายและคุณค่าต่อบุคคลอื่น และความหมายและคุณค่าต่อสังคม ซึ่งขึ้นอยู่กับที่การตัดสินใจของสตรีผู้นั้นเองใน 2 แนวทางคือ การตัดสินใจเลือกโดยอิสระ และการตัดสินใจโดยยอมรับกฎเกณฑ์ทางสังคม

ช่าง หลิ่งหลิ่ง (2552) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพสังคมกับวรรณกรรมนักเขียนสตรีของไทยและของจีน : การศึกษาเปรียบเทียบตัวตนผู้หญิงที่ดิ้นรนเพื่อแสวงหาความรักในช่วงรอยต่อเมื่อสังคมเดิมกำลังเข้าสู่สังคมใหม่ในนวนิยายและเรื่องสั้นของสุวรรณี สุคนธาและจาง ไอลิน” โดยศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรม พัฒนาการตัวตนผู้หญิงไทยและจีนผ่านมุมมองด้านความรักของวรรณกรรมนักเขียนสตรี และศึกษาอิทธิพลของสภาพการเมืองการปกครองและวัฒนธรรมในช่วงรอยต่อเมื่อสังคมเดิมกำลังเข้าสู่สังคมใหม่ที่มีต่อบทบาทที่เปลี่ยนแปลงของผู้หญิงไทยและจีน

ธิดารัตน์ ศิริวรารากร (2556) เขียนสารนิพนธ์เรื่อง “ภาพสะท้อนของผู้หญิง และความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม ในวรรณกรรมแปลจีนเรื่อง นารีนครา” โดยศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่อง “นารีนครา” ของฉือลี่แปลโดย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องสังคมที่เปลี่ยนไปกับวิถีชีวิต และแนวคิดของผู้หญิงจีนในการเผชิญหน้า และแก้ไขปัญหาในแต่ละช่วงวัยที่ต่างกัน จากการศึกษาพบว่าแนวคิดหลักในการนำเสนอคือ คุณสมบัติในการเผชิญหน้า เรียนรู้ และปรับตัวของผู้หญิงในแต่ละยุคตามสภาพสังคมแวดล้อมของสังคมจีนที่เปลี่ยนแปลงไป โดยอาศัยการถ่ายทอดวัฒนธรรมเก่าเป็นแรงผลักดันหลัก เพื่อแก้ไข และผ่านปัญหาต่างๆ ไปได้

เรื่องย่อ ดอกไม้ไร้ราก

อันฉี หมิน เป็นผู้หญิงชาวจีนที่เกิดในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรม เธอถูกกดขี่จนเธอแทบไม่เหลือศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ ในขณะที่อันฉีเป็นนักศึกษา เธอถูกเกณฑ์ให้ไปรับใช้รัฐบาลตามค่ายแรงงาน ไม่นานเธอก็ถูกส่งไปโรงถ่ายภาพยนตร์เซี่ยงไฮ้ฟิล์มสตูดิโอ เพื่อเข้ารับการฝึกฝนให้รับบทเป็นตัวแสดงนำในภาพยนตร์โฆษณาชวนเชื่อของมาดามเหมา ทำให้เธอได้รู้จักกับเฉินซงซึ่งภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็นโจนเฉิน แล้วก็ขาดการติดต่อไปหลายปีต่อมาอันฉีได้รับจดหมายจากโจนเฉิน ที่เล่าถึงชีวิตที่สุขสบายในสหรัฐอเมริกา ทำให้อันฉี ดันรนต้องการจะไปที่นั่นโดยมีโจนเฉินคอยให้ความช่วยเหลือ แต่อันฉีก็ประสบกับปัญหามากมาย เช่น การพูดภาษาอังกฤษไม่ได้ เธอพยายามจนในที่สุดเธอได้วีซ่า และได้เข้าไปยังสหรัฐอเมริกาตามที่เธอตั้งใจไว้ แต่สิ่งที่เธอได้รับไม่ใช่ความสุขสบายอย่างที่เธอคิด เธอพยายามหางานทำแต่ก็หาไม่ได้ เพราะปัญหาที่เธอพูดภาษาอังกฤษไม่ได้ บางที่ได้งานแต่ก็ถูกนายจ้างเอาเปรียบโดยการกดค่าจ้างก็ต่ำ ลำเอียงพาแต่ลูกค้าที่ป็น้อยมาให้เธอบริการก็ดี นอกจากนี้เธอยังถูกคนแปลกหน้าตมตุนำเงินของเธอไปอีก

อันฉีมีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย ทำให้เธอต้องไปเช่าบ้านอยู่กับผู้ชายคนหนึ่งเพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย แต่ผลสุดท้ายคือ เธอถูกผู้ชายคนนั้นข่มขืนจนกระทั่งท้อง เธอย้ายออกจากบ้านหลังนั้นและตัดสินใจทำแท้ง เธอพยายามทำงานทุกอย่างที่สามารถทำได้ เธอพบกับผู้ชายคนหนึ่งชื่อ ฉีกุ๋ เธอตกลงแต่งงานกับเขา ทั้งสองตัดสินใจกู้เงินซื้ออพาร์ทเมนต์เพื่อให้เช่า ต่อมามีคนจรจัดมาเผาอาคารของพวกเขา อีกทั้งยังโดนขโมยเครื่องมือซ่อมแซมไปอีก ภายหลังทั้งสองมีลูกสาวหนึ่งคนชื่อ ลอรีแอน แต่แล้วอันฉีก็พบว่า เธอกับฉีกุ๋มีความคิดที่แตกต่างกันมาก จนไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ ในที่สุดทั้งสองก็หย่าร้างกัน อันฉีนำลูกไปเลี้ยงเอง เธอตัดสินใจซื้ออพาร์ทเมนต์เพื่อให้เช่าเช่นเดิม แต่ก็ต้องพบปัญหาผู้เช่าค้างชำระค่าเช่าอยู่หลายเดือน อีกทั้งยังได้รับจดหมายจากหน่วยคุ้มครองด้านที่อยู่อาศัยว่าอันฉีเลือกปฏิบัติต้องจ่ายค่าชดเชยความเสียหายต่างๆ ที่เธอไม่ได้มีเจตนาเช่นนั้น และเธอยังถูกหลอกจากผู้รับเหมาก่อสร้าง ผู้รับเหมาไม่มาทำงานหลังจากที่อันฉีจ่ายเงินมัดจำ จึงบอกเลิกสัญญา เขาอ้างสิทธิเข้าครอบครองฐานผิดสัญญาเรียกร้องเงินจำนวนหนึ่งเป็นค่าเพิกถอนสิทธิครอบครอง เธอคัดค้านสิทธิครอบครองจนชนะคดีแต่เธอไม่ได้เงินมัดจำคืน หลังจากเธอเขียนเรื่อง Red Azealea (อะเซเลียสีแดง) จนประสบความสำเร็จ เธอเขียนนิยายอีก 3 เรื่อง Katherine (แคเธอรีน) Wild Ginger (ไวลด์จิงเจอร์) และ Becoming Madame Mao (กลรักเกมอำนาจเจียงชิง)

ต่อมาอันฉีแต่งงานใหม่กับลอร์ด ลอฟต์เฮาส์ และเธอนำรายได้ที่เธอได้จากการเขียนหนังสือส่งไปช่วยเหลือครอบครัวที่จีน หลังจากนั้นเธอลงมือเขียนนวนิยาย Empress Orchid (ซูสีไทเฮา ราชนินดอกกล้วยไม้), The Last Empress (พระนางซูสี จักรพรรดินีที่ถูกล้างก) และ Pearl of China หนังสือของเธอได้รับรางวัลมากมาย เรื่อง Empress Orchid (ซูสีไทเฮา ราชนินดอกกล้วยไม้) ได้รับรางวัลบริติช บุก อวอร์ด ประจำปี 2006 ประเภทหนังสือเด่นแห่งปี อันฉีส่งเสีย ลอรีแอน ลูกสาวของเธอให้ได้เรียนสูงๆ เพื่อให้มีอนาคตที่ดี ลอรีแอนบอกให้อันฉีเขียนบันทึกเรื่องราวในชีวิตของเธอ อันฉีควรทำเพื่อผู้หญิงอีกมากมายหลายคนบนโลกนี้ที่ต้องตกอยู่ในสถานการณ์คล้ายคลึงกับที่อันฉีเคยพบ โดยที่พวกเธอไม่มีโอกาส หรือช่องทางที่จะแสดงความคิดเห็นออกมาให้สาธารณชนได้รับรู้

การวิเคราะห์องค์ประกอบของนวนิยายแปลจีนเรื่องดอกไม้ไร้ราก

เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบของนวนิยายเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก แล้วพบว่า มีองค์ประกอบของนวนิยายที่น่าสนใจ ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากองค์ประกอบต่างๆ คือ โครงเรื่อง การเปิดเรื่อง การผูกปม จุดสุดยอด การคลายปม การปิดเรื่อง แนวคิดของเรื่องหรือแก่นเรื่อง ตัวละคร และฉาก

โครงเรื่อง (Plot)

ฉัญญา สังขพันธานนท์ (2539, 163) กล่าวว่า “โครงเรื่อง เป็นองค์ประกอบแรกของเรื่องสั้นและนวนิยายที่ต้องทำความเข้าใจ แต่ผู้ที่เริ่มฝึกหัดอ่านเพื่อการวิจารณ์นั้นอาจมีความสับสนระหว่างโครงเรื่องและเนื้อเรื่อง เพราะมีความคล้ายคลึงกัน แต่โครงเรื่องและเนื้อเรื่องนั้นมีความแตกต่างกัน กล่าวคือเนื้อเรื่องเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลาในเรื่อง คนอ่านเนื้อเรื่องเพื่อให้รู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้น และอะไรจะเกิดขึ้นต่อไป ส่วนโครงเรื่องคือการเล่าเรื่องโดยเรียงเหตุการณ์ต่างๆ ในเรื่องให้สอดคล้องกันอย่างมีเหตุผลเพื่อนำผู้อ่านไปสู่จุดมุ่งหมายหรือแนวคิดหลักที่ผู้แต่งต้องการนำเสนอ ฉะนั้นโครงเรื่องจึงไม่ใช่เรื่องย่อที่จะบอกว่าใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร แต่เป็นรูปแบบการดำเนินเรื่องซึ่งปรากฏเป็นขั้นตอนต่างๆ ของการเปลี่ยนจากสถานการณ์ต้นเรื่องไปสู่สถานการณ์ปลายเรื่อง และสถานการณ์เหล่านี้จะต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นเหตุเป็นผลเสมอ โครงเรื่องแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ โครงเรื่องใหญ่ และโครงเรื่องย่อย”

โครงเรื่องใหญ่ (Main plot) บายัน อิมสำราญ (2545, 45) กล่าวว่า “โครงเรื่องใหญ่ ได้แก่ เหตุการณ์สำคัญที่ผู้เขียนกำหนดไว้เป็นแนวให้เรื่องดำเนินไปตามต้องการ โครงเรื่องใหญ่หรือโครงเรื่องหลักนี้จะเป็นแกนสำคัญในการดำเนินเรื่อง จะเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งและปมปัญหาต่างๆ เพื่อนำไปสู่การคลี่คลายความขัดแย้งและการแก้ไขปมปัญหาต่างๆ เพื่อให้เรื่องไปสู่เป้าหมายที่ผู้เขียนต้องการ”

โครงเรื่องย่อย (Sub plot) ยุรฉัตร บุญสนิท (2538, 26) กล่าวว่า “โครงเรื่องย่อย ได้แก่ เหตุการณ์ย่อยๆ ที่แทรกอยู่ในโครงเรื่องใหญ่ มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงเรื่องใหญ่ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ทำให้เนื้อเรื่องมีรสชาติเข้มข้น หรือสมบูรณ์ขึ้น หากเปรียบเทียบเหมือนลูกโซ่ โครงเรื่องย่อยก็คือโซ่เล็กหนึ่งวงที่สอดร้อยเข้าด้วยกันกับโซ่เล็กๆ วงอื่น รวมเป็นโครงเรื่องใหญ่คือโซ่ทั้งสายนั่นเอง”

จากการศึกษาสามารถนำมาวิเคราะห์โครงเรื่องของนวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก โดยโครงเรื่องเป็นเรื่องของ อันฉี หมิน หญิงสาวจีนชนชั้นกรรมาชีพที่เติบโตมาในสังคมคอมมิวนิสต์สมัยเหมาเจ๋อตุง เธอถูกกดขี่สิทธิและเสรีภาพ อันฉี หมินดิ้นรนหาชีวิตที่ดีกว่าด้วยการไปสหรัฐอเมริกา ทั้งๆ ที่เธอพูดภาษาอังกฤษไม่ได้ แต่ชีวิตไม่ได้ราบรื่นเหมือนที่คาดไว้ เธอถูกเอาเปรียบจากนายจ้าง ถูกตมตุน ถูกข่มขืน จนกระทั่งต้องทำ

แท้ แต่อันฉี หมินก็ไม่ได้ย่อท้อต่ออุปสรรคเหล่านั้น และพยายามทำให้ตนประสบความสำเร็จด้วยการเป็นนักเขียน

การเปิดเรื่อง (The opening)

คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (2557, 65) กล่าวว่า “การเปิดเรื่อง คือการเริ่มต้นเรื่องเป็นตอนที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความอยากรู้และสนใจติดตามอ่านเรื่องในตอนต่อไป จึงถือกันว่าเป็นตอนที่สำคัญมากตอนหนึ่ง วิธีที่นิยมใช้กันทั่วไปได้แก่วิธีการพรรณนาหรือบรรยายฉากตัวละคร หรือเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเปิดเรื่องด้วยการใช้บทสนทนา หรือเปิดเรื่องด้วยการใช้สุภาษิต คำคม คำพังเพย บทกวี หรือข้อความคมคายที่ชวนคิด ชวนให้ฉงนสนเท่ห์ เป็นต้น”

จากการศึกษาสามารถนำมาวิเคราะห์การเปิดเรื่องของนวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก ผู้แต่งเปิดเรื่องด้วยการพรรณนาหรือบรรยายบรรยากาศ เหตุการณ์ และตัวละคร ในขณะที่เครื่องบินกำลังลดระดับจากฟ้าลงสนามบินชิคาโก ผู้แต่งบรรยายว่า

วันนั้นคือวันที่ 31 สิงหาคม 1984 เวลาเที่ยงคืนในประเทศจีนและเป็นตอนเช้าของอเมริกา ฉันกำลังลดระดับจากฟ้าลงแตะแผ่นดินชิคาโก ฉันประหม่าที่สุด เพราะตัวเองพูดภาษาอังกฤษไม่เป็นและไม่มีเงินเลย เงินห้าร้อยเหรียญที่พับสอดไว้ในกระเป๋าตังค์เป็นเงินที่ฉันขอยืมมา แต่ฉันจะปล่อยให้ตัวเองกลัวไม่ได้เด็ดขาด ฉันอายุยี่สิบเจ็ด และชีวิตในประเทศจีนของฉันก็จบสิ้นลงแล้ว ฉันคือขยะของมาตามเหมา ซึ่งหมายความว่าตัวฉันนั้นไม่มีค่าอะไรเลย แปดปีเต็มที่ฉันทำงานเหมือนซี่ข้าวอยู่ในโรงถ่ายภาพยนตร์เซี่ยงไฮ้สตูดิโอ และทุกคนก็เห็นว่าฉันไม่ต่างอะไรกับ ‘เมล็ดพันธุ์ที่ถูกคว่ำ’ ไม่มีวันเจริญงอกงามขึ้นมาได้

(อันฉี หมิน, 2557 : 11)

ในการเปิดเรื่อง ผู้แต่งได้พยายามสร้างความสนใจให้แก่ผู้อ่าน โดยบรรยายถึงบรรยากาศเหตุการณ์ขณะที่เครื่องบินกำลังแล่นลงจอดที่ชิคาโก และบรรยายถึงตัวละครที่เน้นย้ำว่าตนเองไม่มีค่าและไม่มีวันเจริญได้ในประเทศจีน เพื่อให้ผู้อ่านสนใจว่าเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นในประเทศจีนกับหญิงสาวคนนี้และการไปเผชิญชะตากรรมในชิคาโกต่างๆ ที่ไม่มีเงินและพูดภาษาอังกฤษไม่ได้ หญิงสาวคนนี้จะเอาตัวรอดได้อย่างไร

การผูกปม (Complication)

คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (2557, 65) กล่าวว่า “การผูกปม คือการสร้างความขัดแย้ง (Conflict) ให้เกิดขึ้นกับตัวละครหรือเหตุการณ์ในเรื่องเพื่อทำให้เกิดการต่อสู้

(Struggle) ระหว่างสองฝ่ายขึ้นไป ความขัดแย้งที่ทำให้เกิดการต่อสู้ก็นับเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณาในส่วนของโครงเรื่องเพราะเป็นส่วนที่แสดงให้เห็นทิศทางของเรื่องทั้งหมดว่าเรื่องๆ นั้นจะมีจุดหมายไปยังที่ใด หรือเพื่อเสนอแนวคิดใด ความขัดแย้งที่มักใช้ในโครงเรื่องทั้งเรื่องสั้นและนวนิยายมีด้วยกัน 4 ประเภท คือ

ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ (Man against man) เป็นความขัดแย้งของตัวละครในเรื่อง อาจเป็นความขัดแย้งของความคิด การกระทำที่ทำให้เกิดการปะทะต่อสู้กันทางด้านกำลัง หรือความคิด ความขัดแย้งประเภทนี้จะเห็นได้ชัดเจน และนักเขียนนิยมใช้กันมาก

ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม (Man against society) เป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับสังคมจนทำให้ตัวละครต้องได้รับความบีบคั้นจากคนรอบข้าง และต้องหาวิธีการแก้ปัญหาด้วยวิธีต่างๆ

ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ (Man against nature and supernature) เป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับสิ่งที่มนุษย์ไม่สามารถควบคุมหรือกำหนดได้ตามใจปรารถนา เช่น ภัยธรรมชาติ ฆะตกรรม พระเจ้า เทวดานางฟ้า เป็นต้น

ความขัดแย้งภายในใจมนุษย์ (Man against himself) เป็นการต่อสู้ที่เกิดขึ้นภายในใจของตัวละครเองทำให้ตัวละครเกิดความสับสนที่จะต้องตัดสินใจเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจจะเป็นความพอใจของตนกับความถูกต้องเหมาะสม”

จากการศึกษาสามารถนำมาวิเคราะห์การผูกปมของนวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก ผู้แต่งได้สร้างปมไว้ 3 ลักษณะ คือ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม และความขัดแย้งภายในใจมนุษย์

ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์

ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์เป็นความขัดแย้งของตัวละครในเรื่องอาจเป็นความขัดแย้งของความคิด หรือการกระทำ ในนวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก ความขัดแย้งที่เป็นความขัดแย้งระหว่างอันฉีหมินกับคุณนายเหลียงคือ ในภายหลังจากที่คุณนายเหลียงได้กำไรจากการที่อันฉีหมินวาดลายผ้าส่งขายได้จำนวนมาก จึงลดต้นทุนด้วยการลดค่าจ้างอันฉีหมินลง ทำให้อันฉีหมินไม่พอใจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นี่เป็นครั้งแรกที่ฉีฉินเผชิญกับวิธีการของระบบนายทุนด้วยตัวเอง “คุณหวังให้ฉินเพนต์งานหนักขึ้นสำหรับค่าจ้างสี่เหรียญ คิดแล้วก็เท่ากับขึ้นละหกสิบเซ็นต์ คุณบอกว่าคุณเด็กเกาหลีสัก

นั่นเพนต์งานได้ชั่วโมงละหนึ่งชิ้นหมายความว่าเธอได้ค่าจ้างสี่เหรียญต่อชิ้น แต่ฉันได้แค่ชิ้นละหกสิบเซ็นต์หรือคะ”

“ก็เธอทำงานเร็วกว่าฉันนี่ ถึงจะทำได้หกชิ้น ค่าจ้างของเธอก็ยังเป็นชั่วโมงละสี่เหรียญอยู่ดี” ฉันแย้งว่าการเดินทางทำให้ฉันเสียทั้งเวลาและเงิน มันคงไม่คุ้มกันเพราะหลังหักค่าใช้จ่ายแล้วฉันคงเหลือเงินแค่วันละห้าเหรียญเท่านั้น คุณนายเหลียงตอบว่านั่นไม่ใช่เรื่องที่เราจะต้องเดือดร้อน และเธอก็ไม่คิดที่จะเก็บเอาเรื่องเดือดร้อนของฉันไปเป็นธุระ

ตลอดทั้งวันฉันเพนต์งานชั่วโมงละหกชิ้นแลกกับค่าจ้างชั่วโมงละสี่เหรียญ หลังจากหักค่าใช้จ่ายแล้ว วันนั้นฉันเหลือเงินอยู่ 8.50 เหรียญ ฉันพยายามห้ามใจไม่ให้รู้สึกผิดหวงระหวางนั่งรถไฟใต้ดินเที่ยวสุดท้ายกลับเข้าชิคาโก แต่อดไม่ได้ ฉันทิ้งอ่อนล้าทั้งหิวขณะที่มือกำธนบัตรหนึ่งดอลลาร์แปดใบกับเหรียญสี่สิบห้าเซ็นต์สองอันไว้แน่น

(อันฉี หมิน, 2557 : 119-120)

หลังจากนั้นอันฉีหมินหางานทำเพิ่มที่ร้านอาหารจีนของคุณนายซ่ง คุณนายซ่งลำเอียง เลือกปฏิบัติต่อลูกจ้างและมองอันฉีหมินในแง่ลบตลอดการทำงาน ทำให้อันฉีหมินรู้สึกว่าการเงินกับเวลาและพลังงานที่เสียไปไม่คุ้มกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คุณนายซ่งชี้แจงว่าที่เธอให้ออกาสซิง-ซิงทำเงินได้มากกว่าก็เพราะซิง-ซิงมาจากถิ่นเดียวกับเธอ คุณนายซ่งยกย่องสรรเสริญซิง-ซิงที่มีวิธีทำให้ลูกค้าติดอกติดใจ เหวินหลี่กับฉันพยายามอย่างดีที่สุดที่จะทำให้คุณนายซ่งประทับใจ แต่เธอไม่รู้สิกรู้สาอะไรทั้งสิ้น ระหว่างที่ซิง-ซิงนั่งพัก เราสองคนได้รับคำสั่งให้ทำความสะอาดขวดซีอิ๊ว ลอกถั่วลันเตา ช่วยเด็กทำงานทั่วไปในร้านกวาดถูพื้น จัดวางอุปกรณ์เครื่องใช้บนโต๊ะและจัดเก้าอี้

ฉันไม่ได้คิดว่าคุณนายซ่งไม่ยุติธรรม แต่เชื่อว่าตัวเองน่าจะชนะใจเธอได้ด้วยการกระทำ ปัญหาก็คือรายได้ต่ำมากขนาดนี้ไม่คุ้มกันกับเวลาและพลังงานที่ฉันเสียไป พอหักค่ารถไฟไป-กลับเป็นเงินสิบเหรียญออกจากทิปที่ได้รับ ก็เท่ากับว่าฉันมีรายได้เพียงสิบห้าเหรียญต่อคืนเท่านั้น

(อันฉี หมิน, 2557 : 140-141)

และอีกเหตุการณ์หนึ่งที่เป็นความขัดแย้งระหว่างอันฉีหมินกับฉีกุคือ อันฉีหมินไม่พอใจกับการอยู่เฉยๆ ไม่ทำอะไรเลยของฉีกุ เป็นเหตุให้อันฉีหมินและฉีกุทะเลาะกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฉันบอกฉีกู่ว่า “ไปลงนรกซะเถอะ กับการอยู่เฉยๆ ไม่ทำอะไรเลย และความว่างเปล่าของคุณ” ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างเราเลวร้ายลง ทุกอย่างก็กลายเป็นเรื่องน่ารำคาญไปหมด ยกตัวอย่างเช่น ฉันทนไม่ได้อีกต่อไปที่ฉีกูมีนิสัยไม่ชอบล้างจานและผัดผอนจนถึงวันถัดไป

“ไม่ใช่ผมจะไม่ล้างนะ” ฉีกูพยายามให้เหตุผล “ผมแค่ไม่อยากล้างตอนกินข้าวเสร็จใหม่ๆ เพราะไม่อยากทำลายความรื่นรมย์หลังจากกินอาหารอร่อยๆ ด้วยการพักผ่อนสักครู่ พรุ่งนี้เช้าค่อยล้างแล้วกัน” “ทำแบบนี้เท่ากับคุณกำลังเชิญแมลงสาบกับหนูเข้ามารู้ไหม” ฉันตะเบ็งเสียง “สกปรกสิ้นดี!”

เมื่อเวลาผ่านไป ฉันก็เห็นว่าฉีกูหมดความน่ารักโดยสิ้นเชิง ฉันหงุดหงิดกับผมเผ้าที่ยุ่งเหยิง รองเท้าแตะทำในประเทศจีนราคาถูก ทำยีนหลังค่อม และชุดนอนที่มีเสื้อก๊ากขนห่านสวมทับของเขา เขาไม่ใช่ผู้ชายรูปหล่อที่ฉันเคยรู้จักอีกแล้ว เขาดูน่าสมเพชมากเมื่อสวมกางเกงวอร์มที่แม่ของเขาถักด้วยมือ แต่ไม่มีชิพหน้า ปล่อยให้เป้าเปิดอ้าข่อยอย่างนั้น

(อันฉี หมิน, 2557 : 291-292)

ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม

ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคมเป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับสังคมจนทำให้ตัวละครต้องได้รับความบีบคั้นจากคนรอบข้าง และต้องหาวิธีการแก้ปัญหาด้วยวิธีต่างๆ ในนวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก อันฉีหมินไม่ชอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ในสังคมจีนที่ไม่มีสิทธิและเสรีภาพในทุกๆ ด้าน เธอจึงต้องการจะไปอาศัยอยู่ในอเมริกา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฉันอยากเขียนจดหมายไปหาโจนเดิน แต่ลังเล เพราะรู้สึกว่าจะตัวเองกำลังขอมากเกินไป ฉันอยากบอกเธอว่าการมีชีวิตอยู่ในเมืองจีนต่อไปนั้นเป็นเรื่องลำบากสำหรับฉันมากขึ้นทุกที ความอดทนของฉันใกล้จะสิ้นสุดแล้ว คำถามของฉันคือ “มีทางเป็นไปได้หรือไม่ ที่คนอย่างฉัน จะมาเป็นนักศึกษาในอเมริกากับเขาบ้าง”

(อันฉี หมิน, 2557 : 42)

ความขัดแย้งภายในใจมนุษย์

ความขัดแย้งภายในใจมนุษย์เป็นการต่อสู้ที่เกิดขึ้นภายในใจของตัวละครเองทำให้ตัวละครเกิดความสับสนที่จะต้องตัดสินใจเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในนวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก ตอนที่อันฉีหมินกำลังเตรียมตัวเผชิญหน้ากับเจ้าหน้าที่ออกวีซ่าชาวอเมริกันที่สถานกงสุลสหรัฐอเมริกา อันฉีหมินนึกถึงใจว่าจะทำ

อย่างไรหากเจ้าหน้าที่ที่ทราบว่าเธอพูดภาษาอังกฤษไม่ได้ สิ่งที่เธอพูดไปทั้งหมดคือคำพูดที่ท่องจำมา แต่อีกใจก็ไม่อยากตัดโอกาสเดียวที่มีอยู่ทิ้งไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ทำไมฉันจะต้องตัดโอกาสเดียวที่มีอยู่ทิ้งไปด้วย หากมีชีวิตแบบฉัน ตัวงสุเองจะไม่โกหกอย่างนั้นหรือ ฉันไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อน เพราะฉะนั้นฉันต้องเอาชนะความรู้สึกผิดในใจให้ได้ แม้ไม่เคยสั่งสอนให้ฉันโกหก ท่านคงยอมตายมากกว่าที่จะต้องโกหก แม้คงชู้ตแม่ตลกกับฉัน แต่จะเกิดอะไรขึ้นเล่าถ้าฉันยอมแพ้ ฉันคงลงเอยด้วยการมีชีวิตที่ไม่ต่างอะไรจากแม่ซึ่งฉันรู้สึกว่ามันเลวร้ายยิ่งกว่าถูกจับได้ว่าโกหกเสียอีก

แล้วถ้ากงสุลเกิดขัดขึ้นมากลางคันเล่า จะทำอย่างไร ถ้าเขาเกิดถามคำถามขึ้นมาจะว่าอย่างไร ฉันคงไม่เข้าใจว่าเขาถามอะไร และคงไม่รู้จะตอบอย่างไรด้วย ฉันตัดสินใจที่จะท่องคำพูดแนะนำตัวอย่างรวดเร็วกระทั่งกงสุลไม่มีโอกาสขัดจังหวะ

(อันฉี หมิน, 2557 : 53)

จุดสุดยอด (Climax)

คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (2557, 66) กล่าวว่า “จุดสุดยอด คือความขัดแย้งหรือปัญหาที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องนั้นได้ทวีความเข้มข้นจนถึงขีดสุด ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่จะดำเนินไปไม่ยาวนาน”

จากการศึกษาสามารถนำมาวิเคราะห์จุดสุดยอดของนวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก ผู้แต่งได้สร้างจุดสุดยอดในเหตุการณ์ที่อันฉีหมินตัดสินใจอย่างแน่วแน่ว่าจะไปอเมริกา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พอเล่าให้พ่อฟังเรื่องที่ผมเขียนจดหมายติดต่อกับโจนฉิน พ่อบอกว่าฉันบ้าไปแล้ว “ลูกสร้างความหวังลมๆ แล้งๆ ขึ้นมา สู้ตายแล้วมันก็จะทำลายตัวลูกเองนั่นแหละ ” ฉันตอบพ่อไปว่า “หนูจะตื่นจนลมหายใจเฮือกสุดท้าย”

(อันฉี หมิน, 2557 : 44)

และเหตุการณ์อีกเหตุการณ์หนึ่งในวันที่อันฉีหมินใกล้รับปริญญาซึ่งวิชานักเรียนนักศึกษาของเธอกำลังจะหมดแต่เธอไม่มีกรีนการ์ด หรือวีซ่าเอส-1 (วีซ่าการทำงาน) อันฉีหมินจึงตัดสินใจเรียนปริญญาโทต่อเพื่อรักษาวิชานักเรียนนักศึกษาให้เธอได้อยู่อเมริกาต่อไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

วันสำเร็จการศึกษาใกล้เข้ามา แต่ยังไม่มิตีที่ว่าฉันจะหางานทำได้ ฉันพยายามครั้งแล้วครั้งเล่า ทว่าพบกับความล้มเหลวทุกครั้งไป ในจำนวนไม่กี่แห่งที่เรียกฉันไปสัมภาษณ์ เช่น

ตำแหน่งครูสอนศิลปะในเขตที่เรียกกันเล่นๆ ว่า ‘ลิตเติลโช่งฮอน’ นายจ้างก็ไม่คิดจะจ่ายค่าจ้าง
 หมายทำเรื่องคนเข้าเมืองเพื่อเปลี่ยนสถานะวีซ่าของฉันไปเป็นวีซ่า เอช-1 ฉันได้รู้ว่าปริญญาตรี
 ด้านจิตรศิลป์ของฉันนั้นมีความหมายน้อยมากในตลาดงาน ดังนั้น เพื่อรักษาสถานภาพในแง่
 กฎหมายและชื่อเวลาเพิ่ม ฉันจึงสมัครเรียนปริญญาโทด้านจิตรศิลป์และกลายมาเป็นนักศึกษา
 ปริญญาโท แม้จะหาวิธีปกป้องสถานภาพคนต่างด้าวได้ชั่วคราว แต่ฉันก็มีชีวิตอยู่จุดเดียวกับมด
 ที่คลานอยู่บนกระเบื้องร้อนฉ่ำ ไม่มีเลยสักวันที่ฉันจะไม่เห็นภาพตัวเองต้องพบกับความอับยศอดสู
 อย่างที่สุด เมื่อกลับประเทศจีนมือเปล่า

(อันฉี หมิน, 2557 : 187-188)

การคลายปม (Denouement)

คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (2557, 66) กล่าวว่า “การ
 คลายปม คือตอนที่คลี่คลายเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาทั้งหมดซึ่งผู้แต่งได้ผูกปมขัดแย้งไว้ เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจ
 เรื่องราวทั้งหมดก่อนปิดเรื่อง”

จากการศึกษาสามารถนำมาวิเคราะห์การคลายปมของนวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก จะเห็นได้
 จากตอนที่อันฉีหมินไปทำวีซ่าที่สถานกงสุลสหรัฐอเมริกา ผลสุดท้ายอันฉีหมินได้รับวีซ่าสหรัฐอเมริกา ดัง
 ตัวอย่างต่อไปนี้

กงสุลถือกินสอไว้ในมือข้างหนึ่งพลางพลิกดูเอกสารที่ฉันยื่นเข้าไป เขาทำเครื่องหมาย
 ที่ข้อความบางอย่างบนเอกสารหน้าหนึ่ง จากนั้นก็พยักหน้า เขาทำท่าเหมือนเสร็จธุระกับฉัน
 แล้ว “คนต่อไป!” ฉันได้ยินเสียงผู้หญิงเรียกชื่อฉันเป็นภาษาจีน เสียงนั้นดังมาจากช่องถัดไป ฉัน
 จึงก้าวไปเผชิญหน้ากับเลขานุการชาวจีนซึ่งทำเสียงหยัน “คิดว่าหลอกกงสุลสำเร็จใช่ไหม เธอ
 มันก็แค่โชคดีเท่านั้นเอง” หล่อนโยนเอกสารไปข้างหลัง “วีซ่าผ่านหรือไม่ผ่านคะ” ฉันถาม
 “ผ่าน!” หล่อนตะเบ็งเสียงพลางสะบัดหน้าหนีอย่างไม่สบอารมณ์

(อันฉี หมิน, 2557 : 56-57)

และเหตุการณ์อีกเหตุการณ์หนึ่งที่อันฉีหมินถูกเผิงซวีซ่มขึ้นจนท้อ อันฉีหมินไม่รู้ว่าควรทำ
 อย่างไร เธอจึงตัดสินใจทำแท้งทุกๆ ที่ไม่มีเงินที่คลินิกซึ่งไม่หวังผลกำไรแห่งหนึ่งโดยต้องเป็นกรณีซ่มขึ้นเท่านั้น
 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

วันนั้นคือวันจันทร์ วันที่อากาศแจ่มใส วันที่ฉันไปทำแท้ง ผู้คนแต่งกายงดงามกำลังพัก
 รับประทานอาหารกลางวันใต้แสงแดดจัดจ้าบริเวณนอกอาคารบนถนนมิชิแกนอเวนิว ฉันบอก

ให้ตัวเองดีใจ เพราะวันนี้ความเจ็บปวดแสนสาหัสของฉันทันจะสิ้นสุดลงแล้ว สองเดือนแห่งความทุกข์ทรมานฉันทอยากเชื่อเหลือเกินว่าการทำแท้งจะช่วยให้ฉันทก้าวต่อไปได้ ทั้งที่ไม่แน่ใจเลยว่าตัวเองจะทำได้หรือเปล่า ฉันทพยายามไม่ร้องไห้

ในคลินิกเงียบสงบ นางพยาบาลพาฉันทไปเก็บตัวอย่างปัสสาวะและตรวจเลือด เพื่อยืนยันการตั้งครรภ์ พยาบาลพาฉันทเข้าไปในห้องเล็กๆ ห้องหนึ่งแล้วบอกให้ฉันทนอนลง หมอกับผู้ช่วยเดินเข้ามา ฉันทกัดฟันแน่นเมื่อความเจ็บปวดมาเยือน ฉันทโกล้หมดสติเต็มทีตอนที่การทำแท้งเสร็จสิ้น และฉันทก็เจ็บมากเสียจนลืมขอบคุณหมด

(อันฉี หมิน, 2557 : 167-168)

การปิดเรื่อง (Close หรือ Conclusion)

คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (2557, 66) กล่าวว่า “การปิดเรื่อง คือตอนจบของเรื่องที่มีวิธีการจบเรื่องได้หลากหลายรูปแบบ แต่ที่พบมากคือการจบแบบหักมุมหรือพลิกความคาดหมายของผู้อ่าน หรือจบแบบทิ้งท้ายหรือทิ้งปัญหาให้ผู้อ่านขบคิด หรือจบแบบสุชานาฏกรรม และจบแบบโศกนาฏกรรม เป็นต้น”

จากการศึกษาสามารถนำมาวิเคราะห์การปิดเรื่องของนวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก นวนิยายเรื่องนี้จบแบบสุชานาฏกรรม หลังจากที่อันฉีหมินประสบความสำเร็จด้วยการเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียงแล้ว อันฉีหมินมีความสุขกับครอบครัวของเธอ ลอรีแอนโตเป็นผู้ใหญ่และกำลังเรียนคณะแพทยศาสตร์ที่อันฉีหมินต้องการและลอรีแอนก็ต้องการที่จะเป็น ลอรีแอนขอให้อันฉีหมินเขียนบันทึกเรื่องราวในชีวิตของอันฉีหมินเอง เพื่อผู้หญิงอีกมากมายที่ต้องตกอยู่ในสถานการณ์คล้ายคลึงกับเธอ โดยที่พวกเขาไม่มีโอกาสหรือช่องทางที่จะแสดงความคิดเห็นออกมาให้สาธารณชนได้รับรู้ อันฉีหมินจึงเขียนบันทึกเรื่องราวของเธออย่างมีความสุข ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หลังจากเขียนเสร็จ ฉันทออกไปเดินเล่นบนเนินเขานานที่เดียว แสงอาทิตย์ยามรุ่งอรุณอาบร่างฉันทขณะเดินขึ้นเนินด้านตะวันออก ฉันทสัมผัสกับอากาศสดชื่นที่เล่นกรูกรียวเข้ามาในปอด แผ่นหลังของฉันทตั้งตรง ไม่มีอาการเจ็บเหลืออีกแล้ว ความสุขเิบอาบทั่วทุกอณูในเรือนร่าง พร้อมๆ กับที่ข้อความโปรดจากเรื่องเจน อาร์ฟุดขึ้นในสมอง

จิตวิญญาณของฉันทมีเสมอกันกับคุณ เฉกเดียวกับหัวใจเต็มเปี่ยมดุจเดียวกัน! วาจาที่ฉันทเอ่ยกับคุณตอนนี้ หากได้มีประเพณี ธรรมเนียมปฏิบัติหรือแม้กระทั่งร่างกายที่มีเลือดเนื้อเป็น

สื่อกลางไม่ วิจารณ์ของฉันทต่างหากที่พุดกับวิจารณ์ของคุณ ดั่งดวงวิญญานของเราทั้งสองต่าง
เคยผ่านหลุมศพแลยืนอยู่เบื้องพระบาทพระเป็นเจ้าอย่างเท่าเทียมเช่นที่เราเป็น!

(อันฉี หมิน, 2557 : 468)

แนวคิดของเรื่องหรือแก่นเรื่อง (Theme)

คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (2557, 67) กล่าวว่า “แนวคิดของเรื่องหรือแก่นเรื่อง คือทฤษฎีที่ผู้แต่งมีต่อชีวิต หรือสารที่ผู้แต่งต้องการจะสื่อให้ผู้อ่านทราบ โดยผู้แต่งมีจุดมุ่งหมายจะให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิตเพิ่มขึ้นมากกว่าการที่จะได้รับความเพลิดเพลินอย่างเดียว สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือแก่นเรื่องไม่ใช่สิ่งที่มุ่งสอนศีลธรรม”

จากการศึกษาถึงแก่นเรื่องของนวนิยายเรื่องนี้ทำให้เราทราบว่า คนเราถึงแม้จะมีพื้นฐานของชีวิตต่างขนาดไหนไม่ว่าจะเป็นในด้านฐานะทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา แต่ถ้ามุ่งมั่นตั้งใจและพยายามอย่างแท้จริงก็สามารถที่จะเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ได้และสามารถที่จะประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

ตัวละคร (Character)

ชัตสุณี สินธุสิงห์ (2532, 10) กล่าวว่า “ตัวละครเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกองค์ประกอบหนึ่งของนวนิยาย นักเขียนที่ดีจะต้องสามารถแสดงให้เห็นลักษณะนิสัยตัวละครสามารถชักจูงผู้อ่านให้ยอมรับว่าตัวละครเหล่านั้นมีตัวตนและชีวิตจิตใจจริงๆ และท้ายที่สุดก็โดยการให้เรารู้จักอุปนิสัยของตัวละครจากการกระทำ คำพูด ทัศนคติในแง่ต่างๆ และความคิดเห็นตัวหรือโลกภายในของตัวละครเอง และจากสัมพันธภาพที่ตัวละครนั้นๆ มีกับตัวละครอื่นๆ ในเรื่อง”

วนิดา บำรุงไทย (2544, 130-132) กล่าวว่า “ตัวละครคือ บุคคลที่ผู้แต่งกำหนดหรือสมมติขึ้นในวรรณกรรมประเภทเรื่องเล่า ตัวละครเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับเรื่องเล่าทุกประเภทรวมทั้งนวนิยาย และถ้าไม่มีตัวละครก็ไม่มีเรื่อง นอกจากนี้ตัวละครยังมักเป็นจุดดึงดูดความสนใจ ประทับใจของผู้อ่านมากกว่าส่วนอื่นๆ ของนวนิยาย ตัวละครในเรื่องเล่าโดยทั่วไปมี 2 ประเภท คือ

ตัวละครเอก (Major character) หมายถึงตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในเรื่อง

ตัวละครประกอบ (Minor character) คือตัวละครที่มีบทบาทน้อย อาจมีบทบาทเสริมหรือมีความสัมพันธ์กับตัวละครเอกอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือมีบทบาทเป็นส่วนประกอบเล็กๆ น้อยๆ ในเรื่อง

ส่วนลักษณะนิสัยของตัวละครนั้น จำแนกตามลักษณะนิสัยของตัวละครได้ 2 ประเภท ได้แก่

ตัวละครน้อยลักษณะ (Flat character or One-dimensional character) ตัวละครประเภทนี้ ส่วนใหญ่เป็นตัวละครประกอบซึ่งมีบทบาทน้อย และด้วยเหตุที่ปรากฏตัวน้อย จึงเป็นธรรมดาที่ผู้อ่านจะได้รู้จัก หรือเห็นแง่มุมของนิสัยใจคอไม่มากนัก ตัวประกอบบางตัว ผู้เขียนอาจไม่เสนอให้เห็นรูปร่างหน้าตา หรือลักษณะนิสัยใดๆ เลยก็ได้ เช่น เรื่องสอบสวน ผจญภัย หรือเรื่องขบขัน ตัวละครเอกของเรื่องมักเป็นตัวละครน้อยลักษณะ ตัวละครมักแสดงลักษณะนิสัยซ้ำๆ

ตัวละครหลายลักษณะ (Round character or Multidimensional character) ตัวละครเอกในนวนิยายส่วนใหญ่เป็นตัวละครหลายลักษณะ ทั้งนี้เพราะตัวละครสำคัญที่มีบทบาทปรากฏในเรื่องมาก ผู้เขียนย่อมต้องเสนอให้ผู้อ่านได้รู้จักตัวละครนั้นๆ ในหลายแง่หลายด้าน ตัวละครนั้นๆ จึงจะดูสมจริง คือมีลักษณะเหมือนคนจริงๆ ในทางตรงกันข้าม ถ้าตัวละครปรากฏบ่อยครั้ง โดยผู้เขียนเสนอลักษณะนิสัย ความนึกคิดซ้ำๆ เพียงไม่กี่แง่มุม ก็จะทำให้ตัวละครนั้นๆ ดูเป็นหุ่นที่ขาดความสมจริง เหมือนจริง เพราะบุคคลจริงย่อมมีลักษณะหลายหลากทั้งอุปนิสัย อารมณ์ ความนึกคิด”

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถนำมาวิเคราะห์ตัวละครนวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก ได้ โดยผู้วิจัย จะวิเคราะห์บทบาทของตัวละครและลักษณะนิสัยควบคู่กันไป เพื่อให้เข้าใจถึงตัวละครในเรื่อง บทบาทของตัวละครนั้นมีตัวละครเอกและตัวละครประกอบ ตัวละครเอกในเรื่องคือ อันฉี หมิน และตัวละครประกอบในเรื่องคือ แม่ของอันฉีหมิน พ่อของอันฉีหมิน ฉินชงหรือโจนฉิน ทากิซา สเตลลา ไอรีน คุณนายเหลียง คุณนายซ่ง เฟิงซวี มาร์กาเร็ต ฉีกุ่ หลัวเอียนหรือลอรีแอน และลอยด์ ลอฟต์เฮาส์

ตัวละครเอก

อันฉี หมิน

อันฉีหมินเป็นหญิงสาวชนชั้นกรรมาชีพในประเทศจีน ในสมัยสังคมนิยมมิวนิสต์ภายใต้การนำของเหมาเจ๋อตง เป็นชนชั้นที่ถูกกดขี่ทั้งในด้านสิทธิและเสรีภาพ อีกทั้งอันฉีหมินยังถูกปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กให้เชื่อมั่นในลัทธิคอมมิวนิสต์และยกย่องผู้ที่ทำตามคำสั่งและสละชีวิตเพื่อเหมาเจ๋อตง ทำให้อันฉีหมินเป็นคนที่ไม่แสดงออกทางความคิดเห็น อารมณ์ ความรู้สึก ทำตามคำสั่งของเหมาเท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฉันรู้ดีว่าการถูกรอครอบงำเป็นอย่างไร อันที่จริงฉันไม่เคยรู้เลยว่าการทำที่เราไม่ได้เป็น
สมบัติของใครนั้นเป็นเช่นไร

พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยและเหมาไม่เคยประกาศตนเป็นเจ้าของใคร แต่ทุกคนในประเทศจีนรู้ว่าไม่มีใครเป็นเจ้าของชีวิตของตัวเอง เราไม่ได้รับอนุญาตให้ทำในสิ่งที่เราอยากจะทำ การขัดแย้งคำสั่งเหมาและพรรคหมายถึงการถูกลงโทษสถานหนัก

(อันฉี หมิน 2557 : 81)

อุปนิสัยของอันฉีหมินเป็นคนมีความอดทนสูง มองโลกในแง่ดี มีความขยันและความมุ่งมั่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตลอดชีวิตฉันไม่เคยกลัวอะไรมากเท่ากับวันที่ออกจากบ้านไปสถานกงสุลสหรัฐ ก่อนขึ้นรถเมล์ฉันรู้สึกอ่อนแอขึ้นมากระแทกกัน ความลึกลับใจดำโถมเข้ามา นี่ฉันกำลังทำอะไรไปหรือเปล่า บ้าแท้ๆ ที่ดันทุรังเดินหน้าทั้งที่รู้ว่าตัวเองไม่ใช่ นักศึกษาปริญญาเอก ทั้งที่รู้ว่าโอกาสสำเร็จนั้นมีอยู่น้อยมาก ภาพกงสุลอเมริกันที่ยืนอยู่เบื้องหลังช่องหน้าต่างค่อนข้างพร่ามัว เขาได้แต่จ้องหน้าฉันเฉยๆ คำพูดที่เคยฝึกฝนหลังไหลเข้ามา ภาษาอังกฤษแต่ละพยางค์พุ่งพรวดปากราวกับสายน้ำตก ฉันไม่รู้ตัวเลยว่าพูดอะไรออกไปบ้าง แล้วฉันก็ได้ยินคำว่า “โอเค!”

ฉันได้ยินเสียงผู้หญิงเรียกชื่อฉันเป็นภาษาจีนซึ่งทำเสียงเหยียดหยัน “มันหมายความว่าอะไรคะ” ฉันถาม “หมายความว่ากงสุลอเมริกันชอบเธอนะสิ พวกนี้ชอบคนมูมานะอย่างบ้านแบบนี่แหละ” เธอตอบ “กรุณาบอกหน่อยเถิดว่าวีซ่าผ่านหรือไม่ผ่าน” “ผ่าน!” หล่อนตะเบ็งเสียงพลางสะบัดหน้า

(อันฉี หมิน 2557 : 54-57)

ต่อมาวันหนึ่งอันฉีหมินได้ข่าวจากโจนเฉินเพื่อนของเธอที่อยู่สหรัฐอเมริกา อันฉีหมินต้องการหนีจากความยากลำบากนี้เพื่อไปสู่ชีวิตที่ดีกว่านั่นคือการไปสหรัฐอเมริกา หลังจากที่อันฉีหมินอาศัยที่สหรัฐอเมริกาได้สักระยะหนึ่งเธอก็กล้าที่จะแสดงออกทางความคิดเห็น อารมณ์ ความรู้สึกในแบบของเธอ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฉันเริ่มลงท้ายจดหมายที่เขียนถึงพ่อแม่ว่า “ด้วยรัก” ซึ่งเรียกว่าเป็นจุดเริ่มต้นแห่งความเปลี่ยนแปลงของฉัน เด็กๆ รุ่นเดียวกับฉันพูดเป็นแต่ “หนูรักประธานเหมาและพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย” โดยไม่เคยพูดว่า “หนูรักแม่” หรือ “หนูรักพ่อ” เลย

(อันฉี หมิน 2557 : 125)

อันฉีหมินกลายเป็นคนที่มีความทะเยอทะยานมากขึ้น ใฝ่เรียนรู้ มีความมั่งคั่ง มูมานะ ใฝ่ค้นหาความสมบูรณ์แบบให้กับชีวิต ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฉันเห็นชีวิตตัวเองเปลี่ยนแปลงไปต่อหน้าต่อตา ไม่อยากเชื่อเลยว่าฉันจะได้เซ็นสัญญาพิมพ์หนังสือกับสำนักพิมพ์ชั้นนำแห่งหนึ่งของอเมริกา ช่วงเวลาแห่งความเศร้าหมองจบสิ้นลงแล้ว ฉันไม่มีวันลืมชีวิตสมัยที่คนทั้งครอบครัวใช้ผ้าเช็ดตัวผืนเดียวกัน ตลอดจนเมื่อครั้งที่เราถูกเพื่อนบ้านหาเรื่องวิวาทเพราะการใช้ห้องน้ำ

เมื่อได้เงินมาแล้ว ฉันเขียนจดหมายไปบอกแม่ว่าอย่างแรกที่ฉันอยากทำคือสร้างห้องน้ำใหม่ให้แม่ แม่ฝันมาตลอดว่าวันหนึ่งท่านจะได้มีห้องน้ำเป็นของตัวเอง ฉันตั้งใจยิ่งนักที่ทำให้ความฝันของท่านเป็นจริงขึ้นมาได้ นอกจากนั้นเงินล่วงหน้าที่ได้รับยังทำให้ฉันสามารถชำระหนี้ได้ทั้งหมด ที่สำคัญกว่านั้นก็คือ ฉันได้ไปพบทนายผู้เชี่ยวชาญกฎหมายคนต่างดาว ซึ่งบอกกับฉันว่า ถ้ามีสัญญาจัดพิมพ์หนังสือเป็นเครื่องพิสูจน์ ก็มีโอกาสมันได้มากทีเดียวที่ฉันจะมีคุณสมบัติในการขอกรีนการ์ด

(อันฉี หมิน 2557 : 259)

แม้อันฉีหมินจะต้องพบกับการถูกตมตุน เจ้าหน้าที่อำเภอ เอารัดเอาเปรียบ ถูกข่มขืนจนกระทั่งท้อง แต่เธอยังคงมองโลกในแง่ดี และฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ เหล่านี้อย่างไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากและพยายามอย่างเต็มความสามารถ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฉันไม่ได้คิดว่าคุณนายช่งไม่ยุติธรรม แต่เชื่อว่าตัวเองน่าจะชนะใจเธอได้ด้วยการกระทำ ปัญหาก็คือรายได้ต่ำมากขนาดนี้ไม่คุ้มกันกับเวลาและพลังงานที่ฉันเสียไป พอหักค่ารถไฟไป-กลับเป็นเงินสิบเหรียญออกจากทิปที่ได้รับ ก็เท่ากับว่าฉันมีรายได้เพียงสิบห้าเหรียญต่อคืนเท่านั้น ฉันอดทนทำต่อไปกระทั่งรู้จักยืมกับลูกค้า ฉันเริ่มได้ทิปมากขึ้นจากลูกค้ารายใหม่ที่คุณนายช่งยังไม่รู้ว่าเป็นลูกค้าประเภททิปหนักหรือทิปน้อย

(อันฉี หมิน 2557 : 141)

จนกระทั่งอันฉีหมินประสบความสำเร็จในชีวิตด้วยการเป็นนักเขียนที่เป็นที่ยอมรับในสหรัฐอเมริกาและประเทศต่างๆ อีกหลายประเทศ และมีครอบครัวที่มีความสุขสมบูรณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฉันได้ยินเสียงประกาศชื่อตัวเองได้รับรางวัลบริติช บุก อวอร์ดประจำปี 2006 ประเภทหนังสือเด่นแห่งปี ตามด้วยเสียงดนตรี ฉันเงยหน้าขึ้นมองและเห็นปกหนังสือ Empress Orchid (ซูสีไทเฮา ราชนินดอกกล้วยไม้) ปรากฏบนจอโปรเจ็กเตอร์ขนาดยักษ์

(อันฉี หมิน 2557 : 457)

จากการวิเคราะห์บทบาทตัวละครหลักและลักษณะนิสัยของตัวละครอันฉินหมินจะเห็นได้ว่า ในตอนที่อันฉินหมินอาศัยอยู่ในประเทศจีนจะมีกรอบความคิดอยู่ภายใต้คำสั่งของผู้อื่นจึงทำให้อันฉินหมินเป็นคนที่มีความอดทนสูง ขยันและมองโลกในแง่ดี ในทางกลับกันตอนที่อาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกาอันฉินหมินได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่ส่งผลให้อันฉินหมินมีความทะเยอทะยานมากขึ้นเพื่อไฝหาความสมบูรณ์แบบให้กับตนเองตามความคิดของตน อีกทั้งตัวละครอันฉินหมินยังสะท้อนให้เห็นว่า สิ่งที่เราคาดหวังอาจไม่ได้เป็นอย่างที่คิด เราต้องมีสติตั้งรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นจึงจะสามารถฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ไปได้ นอกจากนี้ตัวละครอันฉินหมินยังเป็นแรงบันดาลใจให้กับคนที่ท้อแท้ ผิดหวัง ได้ต่อสู้กับชีวิต ความขยัน มุ่งมั่นและอดทนจะพาเราไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้นจึงถือว่าตัวละครอันฉินหมินเป็นตัวละครหลายลักษณะ

ตัวละครประกอบ

แม่ของอันฉินหมิน

แม่ของอันฉินหมินเป็นครูในโรงเรียนที่เต็มไปด้วยเด็กวัยรุ่นมีปัญหาและเป็นเด็กเหลือขอ แม่ของอันฉินหมินจะปฏิเสธไม่ยอมรับอะไรก็ตามที่เธอไม่อยากจะเกิดขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แม่ไม่ติดตามเอาเรื่องผู้ชายคนหนึ่งที่ยพยายามลวนลามฉันตอนที่ฉันอายุเจ็ดขวบ ฉันเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้แม่ฟังทันทีที่กลับถึงบ้าน แต่แม่บอกว่าไม่อยากจะฟังเรื่องนี้ มันทำให้ฉันงงมาก พอฉันพูดเรื่องที่เขาอยากเห็นกางเกงในของฉัน แม่กรีดเสียงขึ้นมาทันทีว่า “ไม่จริง! มันไม่ได้เกิดขึ้น เรื่องแบบนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้!”

(อันฉิน หมิน 2557 : 26)

แม่ของอันฉินหมินมักจะมีพฤติกรรมที่ต่างจากคนอื่น ชอบนั่งมองสายน้ำครึ่งละหลายๆ ชั่วโมง หากไม่มีน้ำก็จะนั่งหันหน้าเข้าหาภาพสายน้ำเกยค้างไว้บนมือทั้งสองและจ้องมองทิวทัศน์ในภาพไม่วางตา เหตุเพราะเธอเคยได้รับความกระทบกระเทือนทางจิตใจจากการเห็นพี่น้องถูกจับโยนลงทะเลไปต่อหน้าต่อตา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้ชายบอกว่าแม่ของฉันเคยบอกข้าทางจิตอย่างหนักตอนอายุแปดขวบ มันเกิดขึ้นระหว่างการเดินทางในปี 1938 ครอบครัวของแม่หนีพวกญี่ปุ่นมากับเรือที่ล่องจากมณฑลซานตงมายังเซียงไฮ้

พี่น้องที่สนิทกันกับแม่มากที่สุดใกล้จะเสียชีวิตเพราะไข้ไทฟอยด์ เพราะความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์ ทุกคนปักใจเชื่อว่าถ้าปล่อยให้เด็กตายบนเรือ เรือจะจม แล้วแม่ของฉันก็เห็นพี่น้องถูกจับโยนลงทะเลไปต่อหน้าต่อตา ทั้งที่พวกเขายังมีชีวิตอยู่

(อันฉี หมิน 2557 : 27)

อีกทั้งแม่ของอันฉีหมินปฏิเสธในเรื่องการเมือง เธอไม่เชื่อว่าการท่องคำสอนของเหมาหรือการอ่านเฉพาะหนังสือของเหมาเป็นสิ่งที่ควรเกิดขึ้น เธอไม่รู้สึกยินดีที่ลูกได้รับรางวัล เด็กดีของเหมา เหมือนกับพ่อแม่คนอื่นๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตอนที่อาจารย์ใหญ่โรงเรียนประถมสรรเสริญว่าฉันเป็นเด็กดียอมปฏิบัติตามคำสั่ง เพราะฉันยอมประณามครูที่ฉันรักที่สุดว่าเป็นสายลับอเมริกา แม่ถึงกับขู่ว่าจะไม่รับฉันเป็นลูกอีก นอกจากนั้นแม่ยังไม่ยอมแหวนใบประกาศคุณงามความดีของฉันซึ่งเขียนว่า เด็กดีของเหมา ประดับบนฝาบ้านอีกด้วย ทั้งที่พ่อแม่คนอื่นคงดีใจจนเนื้อเต้นกับคำชมเชยยกย่องเช่นนี้

แม่บอกว่าโรงเรียนกำลังทำให้ลูกๆ ของท่านกลายเป็นปีศาจ ท่านไม่เชื่อว่าเด็กๆ ควรอ่านเฉพาะหนังสือของเหมาเท่านั้น ฉันไม่แน่ใจว่าควรรายงานให้ทางการทราบถึงพฤติกรรมของท่านหรือไม่

(อันฉี หมิน 2557 : 26-27)

จากการวิเคราะห์บทบาทตัวละครประกอบและลักษณะนิสัยของตัวละครแม่ของอันฉีหมินจะเห็นได้ว่าการที่แม่ของอันฉีหมินปฏิเสธความจริงที่มีชายผู้หนึ่งพยายามจะลวนลามลูกสาววัยเจ็ดขวบของตนเอง การเห็นพี่น้องถูกโยนลงทะเลต่อหน้าต่อตาเป็นสิ่งที่เธอสะเทือนใจและรับไม่ได้ และปฏิเสธในเรื่องการเมืองที่เธอเห็นเด็กๆ ต้องท่องตำราของเหมาเท่านั้น การกระทำต่างๆ เหล่านี้แม่ของอันฉีหมินล้วนปฏิเสธไม่ยอมรับอะไรก็ตามที่เธอไม่ยอมให้เกิดขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงจิตใต้สำนึกของแม่ของอันฉีหมินที่คิดว่าสิ่งนี้ไม่ควรเกิดขึ้น พฤติกรรมตอบสนองจึงกลายเป็นการปฏิเสธไม่ยอมรับความจริง ทำให้แม่ของอันฉีหมินมีพฤติกรรมที่แตกต่างในมุมมองของผู้อื่น ดังนี้จึงถือว่าตัวละครแม่ของอันฉีหมินเป็นตัวละครน้อยลักษณะ

พ่อของอันฉีหมิน

พ่อของอันฉีหมินเป็นคนที่ลุ่มหลงในเรื่องของ ดาราศาสตร์ พ่อของอันฉีหมินมักทำสิ่งที่ตัวเองชอบ เช่น ประดิษฐ์ตารางดวงดาวเมื่อเขามีเวลาว่าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พ่อไม่ชอบที่ตัวเองถูกแม่และลูกๆ ลากออกไปเที่ยวนอกบ้าน อย่างเดียวที่พ่อลุ่มหลง คือดาราศาสตร์ พ่อทำงานหนักอยู่ที่โรงพิมพ์ตลอดสัปดาห์จึงไม่มีเวลาพ่อก็จะทำงานของตัวเอง วันอาทิตย์เป็นวันเดียวที่พ่อว่าง พ่อจึงไม่อยากทำอะไรอื่นนอกจากง่วนอยู่กับการประดิษฐ์ ตารางดวงดาวที่โต๊ะทำงานตัวเล็กของท่าน ฉันทเห็นพ่อจ้องมองท้องฟ้ายามค่ำคืน จึงถามท่านว่า ทำไมท่านถึงได้สนใจเรื่องนี้ ท่านตอบว่าเป็นเพราะดวงดาวเหล่านี้ไม่มีวันทำร้ายท่าน

(อันฉี หมิน 2557 : 29-30)

พ่อของอันฉีหมินอยากจะไปเรียนต่อวิชาดาราศาสตร์ในมหาวิทยาลัยมอสโก แต่ในขณะนั้นจีนกับรัสเซียตัดสัมพันธ์กันแล้วจึงส่งไปรษณียบัตรเพื่อให้ทุกคนเห็นคำถามที่เขียนไปถามอาจารย์ที่อยู่รัสเซียผ่านสถานทูตรัสเซียประจำประเทศจีนอย่างเปิดเผย ต่อมาจึงรู้ว่าไปรษณียบัตรฉบับนั้นไม่เคยส่งถึงสถานทูตรัสเซียเลย อีกทั้งพ่อของอันฉีหมินยังถูกตราหน้าว่ามีแนวโน้มเป็นกบฏ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตอนนั้นพ่ออายุสี่สิบเจ็ดปี และมีการติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอกับอาจารย์ชาวรัสเซียที่อยู่ให้พ่อไปเรียนวิชาดาราศาสตร์ต่อในมหาวิทยาลัยมอสโก พ่ออยากรู้ว่าทางการจะยังอนุญาตให้ท่านไปรัสเซียได้หรือไม่ ในเมื่อขณะนั้นจีนกับรัสเซียตัดสัมพันธ์กันแล้ว พ่อไม่อยากถูกกล่าวหาว่าทำอะไรลับๆ ล่อๆ ท่านจึงใช้วิธีติดต่อสื่อสารอย่างเปิดเผย ซึ่งท่านคิดว่าน่าจะปลอดภัยที่สุด ท่านส่งไปรษณียบัตรให้ทุกคนได้เห็นคำถามที่เขียนไปถามอาจารย์ท่านนั้นผ่านทางสถานทูตรัสเซียประจำประเทศจีน

สี่สิบปีให้หลัง พ่อจึงรู้ว่าไปรษณียบัตรฉบับนั้นไม่เคยส่งไปถึงสถานทูตรัสเซีย แต่กลับไปวางอยู่บนโต๊ะหัวหน้าหน่วยรักษาความมั่นคงในที่ทำงานของพ่อเอง พ่อถูกตราหน้าว่า ‘มีแนวโน้มเป็นกบฏ’ โดยที่ตัวท่านเองไม่เคยรับรู้ พ่อข้องใจมาตลอดว่าเพราะเหตุใดท่านจึงไม่เคยได้เลื่อนตำแหน่งไม่ว่าจะทำงานดีแค่ไหนก็ตาม

(อันฉี หมิน 2557 : 30)

ด้วยความเชี่ยวชาญทางด้านดาราศาสตร์ของพ่ออันฉีหมินจนกระทั่งได้เป็นนักวิชาการด้านดาราศาสตร์ อีกทั้งยังมีผลงานทางดาราศาสตร์อย่างมากมาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ไหนชื่อหมินขึ้นชื่อว่าเป็นนักวิชาการด้านดาราศาสตร์คนสำคัญ ก่อนเกษียณ พ่อมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการหอดูดาวศูนย์เยาวชนเซี่ยงไฮ้ งานของพ่อรวมถึงการจัดประกวดความรู้ด้านดาราศาสตร์ด้วย งานประกวดใหญ่สุดที่ท่านจัดมีผู้สนใจมาร่วมงานมากถึงหกหมื่นคน พ่อเป็นหัวหน้าคณะกรรมการตัดสิน ท่านมีความสุขอย่างสิ้นเหลือกกับตำแหน่งและอิทธิพลในการตัดสินครั้งนี้ ขณะเดียวกันพ่อก็เป็นนักเขียนคอลัมน์ในนิตยสารดาราศาสตร์จีนด้วย พ่อ

ออกแบบหนังสือดาราศาสตร์สามมิติ ซึ่งต่อมาสำนักพิมพ์ไชน่าชานส์และหอดูดาวปักกิ่งได้ตีพิมพ์ออกมา

ตอนอายุแปดสิบ โรงเรียนและมหาวิทยาลัยหลายแห่งในเมืองจินเจียฟงฉันไปสอนวิชาดาราศาสตร์ ทั้งระดับชั้นประถม มัธยม และระดับมหาวิทยาลัย พร้อมกันนั้นหนังสือเล่มใหม่ของฟอกก็ได้รับการตีพิมพ์ และขณะนี้ทางสำนักพิมพ์กำลังพิมพ์ออกมาอีกเป็นครั้งที่สอง

(อันฉี หมิน 2557 : 464-465)

จากการวิเคราะห์บทบาทตัวละครประกอบและลักษณะนิสัยของตัวละครฟอกของอันฉีหมินจะเห็นว่า ฟอกของอันฉีหมินมีความสนใจในด้านเดียวคือด้านดาราศาสตร์ ทันทีที่มีเวลาว่างฟอกของอันฉีหมินจะทำในสิ่งที่ชอบคือการมองดวงดาวบนท้องฟ้าและการทำตารางดวงดาว อีกทั้งยังมีความสนใจในการศึกษาต่อในวิชาดาราศาสตร์ที่รัสเซีย สะท้อนให้เห็นถึงความสนใจในเรื่องๆ หนึ่ง การมุ่งทำแต่ในสิ่งนั้นก่อให้เกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และในท้ายที่สุดฟอกของอันฉีหมินได้เป็นนักวิชาการด้านดาราศาสตร์คนสำคัญของประเทศจีน และมีผลงานต่างๆ ออกมามากมาย อีกทั้งยังได้รับเชิญไปบรรยายยังสถานการศึกษาต่างๆ ดังนั้นจึงถือว่าตัวละครฟอกของอันฉีหมินเป็นตัวละครน้อยลักษณะ

เงินชง หรือ โจนเงิน

เงินชงเป็นคนรูปร่างหน้าตาสะสวย ในภายหลังเธอได้เป็นดาราที่มีชื่อเสียงโด่งดัง จนถึงขนาดได้เป็นดาราในภาพยนตร์ของอเมริกา เงินชงเป็นคนมีน้ำใจ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“พี่อยากไปเที่ยวที่บ้านกับฉันไหมคะ” เธอถาม ท่าทางกระดากอาย ฉันลั้งเลเพราะไม่แน่ใจว่าเธอรู้สถานภาพของฉันหรือไม่ ฉันเตือนให้เธอตระหนักถึงสถานภาพของฉัน เธอบอกว่าเธอรู้เรื่องเสื่อมเสียชื่อเสียงของฉันคืออยู่แล้ว ฉันตามเงินชงไปบ้านของเธอ คุณย่าเธอต้อนรับฉันอย่างอบอุ่น ฉันพบว่าเพื่อนวัยเยาว์ของฉันชอบหัวเราะมาก ซึ่งพลอยติดต่อมาถึงฉันด้วยเธอทำให้ฉันลืมความทุกข์ได้ชั่วคราว

(อันฉี หมิน 2557 : 36-37)

เงินชงเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา เธอบอกว่าชื่อใหม่ของเธอคือโจนเงิน และเล่าเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ธรรมดาหารายได้เลี้ยงตัวเองและเป็นค่าเล่าเรียนในมหาวิทยาลัย จนกระทั่งอันฉีหมิน สนใจอยากไปสหรัฐอเมริกา โจนเงินเป็นธุระติดต่อ หาข้อมูลให้อันฉีหมิน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

โจนเดินเขียนจดหมายตอบกลับมา เธอบอกว่าเธอก็ไม่รู้คำตอบเหมือนกัน แต่ยินดีที่จะสอบถามจากคนรอบข้างให้ ในจดหมายฉบับถัดมาเธอบอกว่าไม่มีมหาวิทยาลัยที่ไหนในอเมริกายินดีต้อนรับนักศึกษาที่ไม่มีหลักฐานรับรองความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ “พื้มีความสามารถพิเศษอะไรบางอย่าง อย่างเช่นด้านศิลปะ หรืออะไรทำนองนั้น” โจนเดินเขียนมาถาม “ถ้าพื้มีความสามารถอยู่บ้าง อาจลองเสี่ยงดวงสมัครเข้าโรงเรียนศิลปะดูก็ได้”

โจนเดินแนะนำให้ฉันติดต่อกับเพื่อนคนหนึ่งของเธอ ซึ่งอธิบายให้ฉันเข้าใจขั้นตอนการรับนักศึกษาของสถาบันสอนศิลปะแห่งหนึ่งในอเมริกา ฉันจำเป็นต้องมีแฟ้มแสดงผลงาน

(อันดี หมิน 2557 : 42-45)

ในตอนที่อันดีหมินเขียนบทภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ให้ประเทศจีน โดยมีนักศึกษาจีนสองคนมาขอร่วมทำงานด้วย อันดีหมินจึงชักชวนให้โจนเดินยอมอนุญาตให้ขอยืมชื่อเธอไปใช้ในโครงการ แต่แล้วอันดีหมินโดนหักหลังจากนักศึกษาสองคนนั้น โจนเดินถอนชื่อออกจากการแสดงเพื่อปกป้องอันดีหมิน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คณะทำงานส่วนใหญ่ในฝ่ายครีเอทีฟเห็นแก่เงิน ซึ่งเป็นเรื่องที่พื้เข้าใจได้ เว้นอยู่คนเดียวคือโจนเดิน เธอทำเช่นเดียวกับที่ฉันเคยทำให้เอริค เธอลุกขึ้นมาปกป้องฉันและขอถอนชื่อออกจากการแสดง เธอรู้อยู่เสมอว่าฉันถูกลอบแทงข้างหลังจึงไม่เหลือความเลื่อมใสให้โครงการนี้อีก เธอรู้สึกว่าการทำงานกับเด็กสองคนนั้นไม่ปลอดภัย เธอพูดกับฉันว่า “สองคนนั้นเป็นเพื่อนเธอแท้ๆ”

(อันดี หมิน 2557 : 228)

จากการวิเคราะห์บทบาทตัวละครประกอบและลักษณะนิสัยตัวละครโจนเดินจะเห็นได้ว่า โจนเดินเป็นคนมีน้ำใจ เห็นอกเห็นใจ ให้ความช่วยเหลือเพื่อนอย่างอันดีหมินอยู่เสมอ สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ฉันท์มิตรที่ให้ความช่วยเหลือกันเสมอทั้งยามทุกข์และยามสุข ดังนั้นจึงถือว่าตัวละครเงินขงหรือโจนเดินเป็นตัวละครน้อยลักษณะ

ทากิซา

ทากิซาเป็นเพื่อนร่วมหอพักของอันดีหมินตอนเรียนที่มหาวิทยาลัยอัลลินอยส์เซอร์เคิล เป็นคนผิวสี ช็อกโกแลตมาจากประเทศแอลแบมา ทากิซาเป็นคนพิการเดินกะโผลกกะเผลกแต่กลับเป็นคนที่มีความมั่นใจ ให้ความช่วยเหลืออันดีหมิน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฉันเปิดหนังสือภาษาอังกฤษ 900 ประโยค ในมือ “ฉันชื่อ...ชื่อของฉันคือ...”

“เข้าใจแล้ว เท่ากับว่าเธอพูดภาษาอังกฤษไม่เป็น” ทากิชายิ้มกว้าง “ไม่เป็นไร ไม่มีปัญหา ฟังฉันให้ตึนะ เธอ...มา...จาก...ไหน? จากไหน... มองปากฉันสิ...จาก...ที่ไหน...” เธอชี้มือมาที่ฉัน “ไม่ต้องมองหนังสือ มองฉันสิ เอาละ บอกมาซิว่าบ้านเธออยู่ที่ไหน บ้านนะ เข้าใจหรือเปล่า บ้านไหนล่ะ”

“ไม่เข้าใจ...” ทากิชาหัวเราะ “ฉันหมายถึงแผ่นดินเกิดของเธอนะ...” “แผ่นดินเกิดคือจีน” ฉันบอก “เธอมาจากประเทศจีน! เยี่ยมไปเลย! เธอต้องเล่าทุกอย่างเกี่ยวกับประเทศจีนให้ฉันฟัง” ทากิชาบอก “ฉัน ภาษาอังกฤษ แย่” “เดี๋ยวก็คล่อง”

(อันฉี หมิน 2557 : 63-64)

จากการวิเคราะห์บทบาทตัวละครประกอบและลักษณะนิสัยตัวละครทากิชาจะเห็นได้ว่า ทากิชามีน้ำใจช่วยเหลืออันฉีหมินที่พูดภาษาอังกฤษไม่ได้อย่างใจเย็น สะท้อนให้เห็นถึงการมีจิตใจช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเต็มใจ ดังนั้นจึงถือว่าตัวละครทากิชาเป็นตัวละครน้อยลักษณะ

สเตลลา

อันฉีหมินมองหาที่พักราคาถูกลงจึงทำให้เธอได้รู้จักกับสเตลลา สเตลลาเสนอให้อันฉีหมินจ่ายเท่าที่อยากจ่าย หรือไม่ต้องจ่ายก็ได้ แต่ต้องเล่าประสบการณ์ที่อันฉีหมินเติบโตขึ้นมาในประเทศจีนให้เธอฟังก็พอ สเตลลาเป็นคนใจดี ใจกว้าง อันฉีหมินไม่เข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ สเตลลาให้คำแนะนำให้ต่อรอง เสนอข้อแลกเปลี่ยนกับอาจารย์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สเตลลาบอกว่า “เธอมีอะไรบางอย่างที่สามารถให้ได้ อะไรบางอย่างที่คนอเมริกันอย่างพวกเราไม่รู้จักรู้ แต่สนใจอยากรู้ นั่นก็คือประเทศจีนไงล่ะ” ปรากฏว่ามันเป็นคำแนะนำที่ยอดเยี่ยมจริงๆ แทนที่จะเขียนรายงานเกี่ยวกับเศรษฐกิจอเมริกาส่งอาจารย์ ฉันกลับเสนอรายงานเรื่อง ‘เศรษฐกิจจีนคอมมิวนิสต์’ ฉันรายงานเรื่องระบบสังคมนิยมประสบความสำเร็จและล้มเหลวอย่างไรในประเทศจีน โดยมีสเตลลาคอยให้ความช่วยเหลือ แล้วฉันก็ได้เกรดในเกณฑ์ที่ผ่านสำหรับวิชานี้

(อันฉี หมิน 2557 : 105-106)

อีกเหตุการณ์หนึ่งในตอนที่อันฉีหมินหนีจากการพยายามฆ่าของเผิงชวี อันฉีหมินโทรศัพท์ไปขอความช่วยเหลือจากสเตลลา และสเตลลารีบมาหาเธอทันทีด้วยความเป็นห่วง ครั้นพอทราบเรื่องราวที่เกิดขึ้นก็พยายามบอกให้อันฉีหมินแจ้งตำรวจในสิ่งที่เผิงชวีพยายามจะฆ่าเธอ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฉันบอกเธอว่ามีเรื่องฉุกเฉินและถามว่าเธอจะมารับฉันใกล้ป้ายรถเมล์มุมถนนวอลเลซ ตัดถนนสายยี่สิบหกได้หรือไม่ “ฉันจะรีบไปเดี๋ยวนี้” สเตลลาบอก ฉันยื่นหนาวตัวสั้นรอรอยูข้างตู้โทรศัพท์สาธารณะ รถของสเตลลาก็มาจอดเทียบ เธอเปิดประตูฝั่งตรงข้ามคนขับให้ฉันขึ้นนั่ง “เกิดอะไรขึ้นรี” ฉันสะอื้นอีกไม่สามารถควบคุมตัวเองได้อีกต่อไป สเตลลาเห็นรอยขำที่คอฉัน “โอ๊ย...ตายจริง เธอถูกบีบคือหรือนี่ ไอบ้าที่ไหน คนที่พักอยู่ด้วยกันนะหรือ” ฉันพยักหน้า “โทรไปแจ้ง 911 หรือยัง” สเตลลาถาม “ยังเธอ ทำไม่โทรล่ะอยากให้ฉันโทรแจ้ง 911 แทนเธอไหม” ฉันส่ายหน้า “ไม่ต้องกลัว ที่นี่อเมริกาอะเธอ หมอนั่นไม่มีสิทธิทำกับเธอแบบนี้” ฉันบอกสเตลลาว่าไม่อยากหาเรื่องเดือดร้อน

(อันฉี หมิน 2557 : 164-165)

จากการวิเคราะห์ห้วงบทบาทตัวละครประกอบและลักษณะนิสัยตัวละครสเตลลาจะเห็นได้ว่า สเตลลาเป็นคนใจดี และใจกว้าง ให้เช่าที่พักโดยไม่คำนึงถึงผลกำไรและเมื่อยามที่อันฉีหมินเดือดร้อนสเตลลารีบเข้ามาช่วยเหลือทันที และให้คำแนะนำที่ดีกับเพื่อน สะท้อนให้เห็นถึงในยามที่มีมิตรมีปัญหาเพื่อนจะคอยช่วยแนะนำที่ดีเพื่อแก้ไขปัญหาให้คลี่คลาย ดังนั้นจึงถือว่าตัวละครสเตลลาเป็นตัวละครน้อยลักษณะ

ไอริน

หลังจากที่อันฉีหมินถูกอาจารย์ผู้สอนวิชาความรู้เบื้องต้นในการถ่ายภาพยนตร์ต่อว่าขณะเรียนที่อันฉีหมินเปิดพจนานุกรมไปด้วย ไอรินเห็นอกเห็นใจเข้ามาปลอบอันฉีหมินและให้คำแนะนำเกี่ยวกับรายวิชา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“สถาบันควรระอายใจกับวิธีที่อาจารย์ปฏิบัติต่อเธอ” เด็กสาวคนนั้นพูด “ถ้าเธอต้องการยื่นคำร้องฉันจะไปเป็นเพื่อนเธอเอง อาจารย์ทุเรศมากทำเอาฉันเซ็งไปเลย!” ฉันรู้จักกับไอรินก็เพราะเหตุนี้ เรากลายมาเป็นเพื่อนกันอย่างรวดเร็ว ไอรินสอนฉันเรื่องความเชื่อมโยงระหว่างศิลปะสมัยใหม่กับการถ่ายทำภาพยนตร์เชิงทดลอง เธอพยายามอย่างมากที่จะทำให้ฉันเข้าใจว่าการสร้างภาพยนตร์ไม่ใช่การเล่าเรื่องอย่างเดียว ศิลปะกลายเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนเข้าถึงได้ ในฐานะที่เป็นเครื่องมือสะท้อนตัวตนของปัจเจกชน

(อันฉี หมิน 2557 : 114)

จากการวิเคราะห์บทบาทตัวละครประกอบและลักษณะนิสัยตัวละครไอรินจะเห็นได้ว่า ไอรินเป็นคนที่ มีจิตใจเมตตาและกรุณาต่อเพื่อนอย่างอันฉีหมิน สะท้อนให้เห็นถึงการเห็นอกเห็นใจมิตร และการลงมือเข้าไป ช่วยในสิ่งที่ตนเองช่วยเหลือได้ ดังนั้นจึงถือว่าตัวละครไอรินเป็นตัวละครน้อยลักษณะ

คุณนายเหลียง

คุณนายเหลียงเป็นนายจ้างงานวาดลายผ้าบนเสื้อชั้นในของอันฉีหมิน คุณนายเหลียงค่อนข้างเข้มงวด ไม่อนุญาตให้ลูกจ้างสูบบุหรี่ ห้ามพักกินกาแฟ ห้ามพูดโทรศัพท์ หรือหยุดพักช่วงอาหารกลางวัน ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

“บอกตรงๆ เลยนะ” เธอเกริ่น “ฉันมีประสบการณ์ที่ไม่สู้ดีนักกับแม่เด็กเกาหลีที่ทำ อยู่ก่อนหน้าเธอ ฉันจ่ายเขาชั่วโมงละสี่เหรียญ แต่เขาขาดเข้ากินไป หนึ่งชั่วโมงวาดดอกไม้ได้ ดอกเดียว แล้วก็ยังต้องหยุดพักสูบบุหรี่อีก ฉันไม่ต้องการจ่ายเงินจ้างใครให้มานั่งพักสูบบุหรี่ เธอ ไม่สูบบุหรี่ใช่ไหม”

“ไม่ค่ะ ฉันไม่สูบบุหรี่” ฉันทอบ “ดีมาก เราจะจ่ายค่าแรงให้เธอเป็นชิ้น ไม่ใช่เป็น ชั่วโมง เข้าใจไหม เราจะจ่ายสามเหรียญต่อชิ้น หวังว่าเธอคงวาดได้เร็วกว่าเด็กเกาหลีคนนั้นนะ อ้อ อีกอย่างคือห้ามพักกินกาแฟ ห้ามพูดโทรศัพท์ หรือหยุดพักช่วงอาหารกลางวัน อนุญาตให้ ไปเข้าห้องน้ำได้”

(อันฉี หมิน 2557 : 118)

คุณนายเหลียงประทับใจมากกับลายที่อันฉีหมินวาด อันฉีหมินสามารถวาดได้หกชิ้นต่อชั่วโมงซึ่ง หมายถึงรายได้ชั่วโมงละสิบแปดเหรียญ ภายหลังจากอันฉีหมินทำกำไรให้คุณนายเหลียงมาก คุณนายเหลียงจึง อยากจะลดค่าจ้างโดยไม่คิดเป็นรายชิ้นอีกต่อไป แต่จะให้ป็นรายชั่วโมงแทน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ชั่วโมงละสี่เหรียญเหมือนที่ฉันจ่ายให้เด็กเกาหลีคนนั้น ฉันอยากเห็นผลงานเท่าเดิม คือชั่วโมงละหกชิ้นหรือมากกว่านั้น” เธอกล่าว “ชั่วโมงละสี่เหรียญแทนที่จะเป็นสิบสี่เหรียญ เนี่ยนะคะ” ฉันทบพอใจ “ถ้าไม่ตกลงก็ไม่ต้องทำ” คุณนายเหลียงพูดเสียงเย็น

(อันฉี หมิน 2557 : 119)

จากการวิเคราะห์บทบาทตัวละครประกอบและลักษณะนิสัยตัวละครคุณนายเหลียงจะเห็นได้ว่า คุณนายเหลียงค่อนข้างมีหัวไปทางระบบนายทุน จากตอนแรกที่ทำให้รายได้อันฉีหมินเป็นรายชิ้นเพราะเห็น ลูกจ้างชาวเกาหลีคนก่อนที่จ่ายเป็นรายชั่วโมงได้ลายผ้าชิ้นเดียว แต่เมื่อเห็นอันฉีหมินวาดลายผ้าได้ถึงหกชิ้นใน

หนึ่งชั่วโมงจึงคิดเพิ่มกำไรด้วยการลดต้นทุนโดยจ่ายค่าจ้างให้อันฉิมินเป็นรายชั่วโมง ทำให้อันฉิมินได้รับรายได้จากการวาดลายผ่าน้อยลง สะท้อนให้เห็นถึงระบบของนายทุนที่มุ่งเน้นการเพิ่มรายได้และลดต้นทุนการผลิตโดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของแรงงาน ดังนั้นจึงถือว่าตัวละครคุณนายเหลียงเป็นตัวละครน้อยลักษณะ

คุณนายช่ง

คุณนายช่งเป็นนายจ้างร้านอาหารจีนที่อันฉิมินทำงานเป็นเด็กเสิร์ฟ คุณนายช่งเป็นคนชอบออกคำสั่งและวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คุณนายช่งคอยจับตามองฉันอย่างใกล้ชิด ถ้าเธอเห็นว่าฉันพูดกับลูกค่าน้อยเกินไป เธอจะเรียกฉันว่าตุ๊กตาไก่ไม้ แต่พอฉันเริ่มพูดคุยกับลูกค้า เธอก็จะหาว่าฉันพูดมาก พอฉันเดินเร็ว คุณนายช่งก็มากระซิบเสียงดังข้างหลังฉันว่า “ร้านฉันไฟไหม้หรือไงยะ” และเมื่อฉันเดินช้าลง เธอก็จะขู่ฟอว่า “นี่ฉันไม่ได้จ้างหล่อนให้มาทำตัวซีเกียจนะยะ”

(อันฉิมิน 2557 : 141)

อีกทั้งเหตุการณ์อีกเหตุการณ์หนึ่งที่คุณนายช่งยังลำเอียงกับลูกจ้าง เอาเปรียบลูกจ้างที่ไม่ได้มาจากถิ่นเดียวกับเธอ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

รายได้ของฉันน้อยมากเพราะคุณนายช่งชกโยอยู่ข้างหลัง เธอจะพาลูกค้าที่ปหนักไปนั่งโต๊ะที่ชิงชิงและโจแอนन्दูแลให้บริการ ขณะที่ลูกค้าที่ปน้อยถูกส่งมาให้เหวินหลี่กับฉัน ลูกค้าประจำชาวฟิลิปปินส์กลุ่มหนึ่งไม่เคยให้ทิปมากกว่าสองเหรียญ แม้โต๊ะนั้นจะมีคนถึงสิบห้าคน คุณนายช่งจะพาลูกค้าฟิลิปปินส์กลุ่มเดียวกันนี้มานั่งโต๊ะที่ฉันบริการเป็นประจำ

คุณนายช่งชี้แจงว่าที่เธอให้โอกาสชิงชิงทำเงินได้มากกว่าก็เพราะชิงชิงมาจากถิ่นเดียวกับเธอ คุณนายช่งยกย่องสรรเสริญชิงชิงที่มีวิธีทำให้ลูกค้าติดอกติดใจ “ชิงชิงพูดภาษาอังกฤษได้คล่องปรือ แล้วก็ยังรู้จักเล่าเรื่องตลกด้วย” เหวินหลี่กับฉันพยายามอย่างดีที่สุดที่จะทำให้คุณนายช่งประทับใจ แต่เธอไม่รู้สิกรู้สาอะไรทั้งสิ้น ระหว่างที่ชิงชิงนั่งพัก เราสองคนได้รับคำสั่งให้ทำความสะอาดขวดซีอิ๊ว ลอกถั่วลันเตา ช่วยเด็กทำงานทั่วไปในร้านกวาดถูพื้น จัดวางอุปกรณ์เครื่องใช้บนโต๊ะและจัดเก้าอี้

(อันฉิมิน 2557 : 140-141)

จากการวิเคราะห์บทบาทตัวละครประกอบและลักษณะนิสัยตัวละครคุณนายช่งจะเห็นได้ว่า คุณนายช่งเป็นคนชอบออกคำสั่งและวิพากษ์วิจารณ์คนอื่น ให้ทำในสิ่งที่ตนต้องการให้เป็น อีกทั้งคุณนายช่งยังลำเอียง

ต่อลูกจ้าง ด้วยความรู้สึกส่วนตัวเป็นที่ตั้ง สะท้อนให้เห็นถึงการที่นายจ้างออกคำสั่ง หรือวิจารณ์การทำงานควร เป็นไปในทางยุติธรรม ให้สิทธิแก่ลูกจ้างเท่าเทียมกัน โดยไม่ควรนำความรู้สึกส่วนตัวเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม ในการออกคำสั่งหรือวิจารณ์ลูกจ้าง ดังนั้นจึงถือว่าตัวละครคุณนายช่งเป็นตัวละครหลายลักษณะ

เผิงซวี

อันฉีหมินหาห้องเช่าในราคาที่ถูก เป็นห้องเช่าอยู่ร่วมกับเผิงซวี อันฉีหมินลังเลใจอยู่นานด้วยราคาค่าเช่าสูงมากจึงตกลงเช่า เผิงซวีเป็นคนขี้เกียจและไม่รักษาความสะอาด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฉันพยายามอยู่ห่างจากเผิงซวี เพราะเขาไม่ซักเสื้อผ้าและแทบจะไม่เคยอาบน้ำ ทุกวันหยุดสุดสัปดาห์ เขาจะไปทำงานเป็นกรรมกรที่ไซต์งานก่อสร้างรางรถไฟแห่งหนึ่ง เขาประหยัดเงินโดยไปร้านซักผ้าบ่อยครั้งมาก ผมที่งอกยาวเกินควรชี้ระเกะระกะรอบศีรษะ เขายิน กรานว่าการตีผมเปียร์ไม่ใช่เรื่องเสียเวลา แต่การซักผ้ากลับเป็นเรื่องเสียเวลาสำหรับเขา

เผิงซวีชอบกินอาหารระหว่างทำรายงานวิจัย เขาไม่เคยสนใจเลยว่าตัวเองทำเศษขนมปังร่วงกระจายบนพื้น เท่ากับล่อมดและแมลงสาบให้พากันแห่มา เขาจะมักเขม้นอยู่กับรายงานวิจัยจนพุงหลับ ถุงเท้าของเขาเป็นรอยต่างดวงด้วยน้ำหมึก

(อันฉี หมิน 2557 : 153)

อีกทั้งเผิงซวีเป็นคนเห็นแก่ตัว จะเห็นได้จากตอนที่แม่ของเผิงซวีซึ่งป่วยเป็นมะเร็งระยะสุดท้ายไม่ได้ติดต่อกับเผิงซวี เผิงซวีต่อโทรศัพท์ตรงถึงเพื่อนฝูงและญาติในเมืองจีนเพื่อถามข่าวคราวของแม่ ครั้นพอบิดค่าโทรศัพท์มาเผิงซวีก็กลับให้อันฉีหมินช่วยจ่ายครึ่งหนึ่งทั้งๆ ที่อันฉีหมินไม่ได้ใช้โทรศัพท์เลย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บิดค่าโทรศัพท์มาถึง เป็นเงินทั้งสิ้น 450 เหรียญ เผิงซวียืนยันให้ฉันช่วยจ่ายครึ่งหนึ่ง “คุณเป็นคนโทรไปเมืองจีนนะ ไม่ใช่ฉันสักหน่อย” ฉันประท้วง ถึงแม้สิ่งที่เขาเรียกร้องจะทำให้ฉันโกรธ แต่ฉันก็ยอมจ่าย ขณะเดียวกันฉันก็บอกเขาว่าฉันจะย้ายออก พร้อมกับบอกให้เขารู้ว่าเขายังเป็นหนี้ฉันยี่สิบเหรียญที่เขาขอยืมจ่ายค่าเช่าในส่วนที่เป็นของเขา “อย่าย้ายออกไปเลยนะ” เผิงซวีขยี้ก้นบุหรีระหว่างรอยแตกของกระเบื้องปูพื้น “ผมไม่มีปัญญาจ่ายค่าเช่าห้องนี้คนเดียวหรอก”

(อันฉี หมิน 2557 : 154-155)

เหตุการณ์อีกเหตุการณ์หนึ่งในตอนที่เผิงซวีข่มขืนอันฉีหมินเพียงแค่ต้องการระบายอารมณ์ที่อัดอั้นของตนเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มือเฟิงซวีเริ่มเปะปะไปตามเรือนร่างฉัน เขาพยายามจูบฉัน ฉันผลักเขาออกไป “ได้โปรด หยุดเดี๋ยวนี้” เขาขอโทษแต่ยังทำสิ่งที่ทำอยู่ต่อไป ฉันเริ่มหวีดร้อง เขาเอามือปิดปากฉันไว้ ฉันตื่นรนต่อสู้อมือเขาคดลงบนใบหน้าฉันหนักขึ้น น้ำตาฉันไหลพรากเมื่อตระหนักว่าไม่มีทางสู้เขาได้

(อันฉี หมิน 2557 : 155-156)

และเหตุการณ์ตอนที่อันฉีหมินกำลังจะย้ายออก เฟิงซวีพยายามขัดขวางการย้ายออกเพราะตนเดือดร้อนเรื่องค่าเช่า แต่เมื่อขัดขวางไม่สำเร็จ เฟิงซวีจึงพยายามฆ่าอันฉีหมิน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เขาเดินฉันไปติดกำแพงท่ามกลางความมืดมิด ฉันก็รู้สึกว่ามีมือของเขากำอยู่รอบคอ “อย่างนะ” ฉันร้องลั่น มือของเขาไม่ต่างอะไรจากกรงเหล็กเหล็ก เขาบีบแล้วก็เค้น ฉันรู้สึกเหมือนคอใกล้หัก เราสู้กันสุดสุด แต่ฉันสู้เขาไม่ได้ เร็วแรงของฉันเริ่มอ่อนลงทุกขณะเมื่อหลอกลมถูกปิดกั้น ตอนที่เหวี่ยงร่างฉันออกไปนั้น เขาคงคิดว่าฉันตายแล้ว ฉันไม่รู้ว่าตัวเองหมดสติอยู่ตรงนั้นนานแค่ไหน พอฟื้นขึ้นมาฉันก็ได้ยินเสียงโทรทัศน์ ฉันนอนอยู่บนพื้นคอนกรีตในห้องน้ำ ส่วนเจ้าฆาตรกรอยู่ในห้องนั่งเล่น

(อันฉี หมิน 2557 : 163)

จากการวิเคราะห์บทบาทตัวละครประกอบและลักษณะนิสัยตัวละครเฟิงซวีจะเห็นได้ว่า เฟิงซวีเป็นคนขี้เกียจและเห็นแก่ตัว เฟิงซวีใช้ข้ออ้างของการต้องประหยัดเพื่อกลบเกลื่อนความขี้เกียจของตนเอง และยังเห็นแก่ตัวให้อันฉีหมินจ่ายค่าโทรศัพท์ที่โทรไปเงินต่างๆ ที่อันฉีหมินไม่ได้โทรเลย อีกทั้งยังระบายอารมณ์ของตนเองด้วยการข่มขืนอันฉีหมินโดยไม่นึกถึงจิตใจของเธอเลยและยังพยายามฆ่าอันฉีหมินเพราะไม่พอใจที่อันฉีหมินจะย้ายออก สะท้อนให้เห็นถึงคนที่น่าให้อ้างมากกลบเกลื่อนความจริงซึ่งเป็นความผิดของตนเอง และความเห็นแก่ตัวที่ไม่นึกถึงความยินดียินร้ายของอีกฝ่าย ดังนั้นจึงถือว่าตัวละครเฟิงซวีเป็นตัวละครหลายลักษณะ

มาร์กาเรต

มาร์กาเรตเป็นนักศึกษาปริญญาโทและเป็นนักออกแบบตกแต่งภายในซึ่งมีธุรกิจของตัวเอง เธอเป็นคนนิสัยดี วางตัวตามสบายทำให้คนรอบข้างสบายใจ อันฉีหมินพบกับมาร์กาเรตในวิชาอเมริกันตีไซซ์ อันฉีหมินได้รับความช่วยเหลือจากมาร์กาเรตเสมอเมื่ออาจารย์ใช้ศัพท์ที่อันฉีหมินไม่เข้าใจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เธอมองฉันอยู่นานก่อนหันกลับไปหาอาจารย์ ตั้งแต่นั้นมาเธอจะจดคำพูดที่รู้สึกว่าจะฉันน่าจะสะดวกไม่เป็นใส่ให้ในสมุดโน้ตโดยที่ฉันไม่ต้องขอร้อง และฉันก็ตั้งอกตั้งใจหาความหมาย

ของคำเหล่านั้นกระทั่งตามทันการสอนของอาจารย์ นอกจากนั้นมาร์กาเร็ตยังคงเอียงหน้ามาใกล้ๆ ไหล่ฉันเป็นระยะๆ เพื่ออธิบายความหมายประโยคต่างๆ ที่อาจารย์เพิ่งพูด

(อันฉี หมิน 2557 : 182-183)

มาร์กาเร็ตเป็นคนที่ไม่ตัดสินคนอื่นจากสิ่งที่ตัวเองเห็นเพียงด้านเดียว จะเห็นได้จากตัวอย่างตอนที่อันฉีหมินเล่าเหตุการณ์ตอนที่เห็นโรมพยายามแขวนคอตายในห้องเรียน มาร์กาเร็ตเอยในมุมมองของเธอกับอันฉีหมิน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ตัวเธอเองไม่เคยทำอะไรผิดเลยหรือไง” มาร์กาเร็ตถาม “เธอบอกว่าเจอโรมเห็นแก่ตัวและโง่มากที่ทำแบบนั้น แต่เธอรู้อีกเขาดีแล้วหรือ รู้หรือว่าเขาเป็นคนยังไงและตกอยู่ในสถานการณ์เช่นไร รู้หรือว่าภูมิหลังของเขาเป็นอย่างไร เขามีชีวิตวัยเด็กแบบไหน พ่อแม่เขามีพฤติกรรมทารุณบ้างหรือเปล่า เขามีปัญหาทางจิตที่ต้องพยายามควบคุมบ้างไหม ก่อนวิพากษ์วิจารณ์ใคร เธอควรสมมติตัวเองเป็นเขาเสียก่อน แล้วดูว่าเขาดังผ่านอะไรมาบ้าง ไม่ใช่หรือ” ฉันทักมาร์กาเร็ตเพราะคำถามเหล่านี้ ฉันได้เรียนรู้จากมาร์กาเร็ตว่าตัวเองใจแคบและต่ำต้อยมากแค่ไหน

(อันฉี หมิน 2557 : 184-185)

มาร์กาเร็ตเป็นคนมีน้ำใจช่วยเหลือเรื่องที่พักและจัดหาหนายความเก่งๆ ฟ้องหย่าให้อันฉีหมิน ตอนที่อันฉีหมินต้องการหย่ากับฉีกุ่เพราะมีเหตุที่ไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ อีกทั้งยังรับเด็กกำพร้าในเมืองจินมาเลี้ยงดู ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มาร์กาเร็ตยินดีให้เราอาศัยอยู่ในคอนโดของเธอ เธอบอกว่ากำลังดำเนินการเรื่องขอเด็กกำพร้าในเมืองจินมาเลี้ยง เด็กคนนั้นเป็นผู้หญิงวัยเดียวกับลอรีแอน “ดีสิ ฉันจะได้เรียนรู้จากลอรีแอนก่อนว่า ความรู้สึกของคนเป็นแม่เป็นยังไง” มาร์กาเร็ตพูด ฉันทักมาร์กาเร็ตว่าตอนนี้ฉันอยากจัดการเรื่องหย่าให้เสร็จสิ้นเสียก่อน ก่อนที่ลอรีแอนจะรู้ความมากกว่านี้ ฉีกุ่ปฏิเสธไม่ยอมเซ็นเอกสารหย่า มาร์กาเร็ตบอกว่ารู้จักหนายความเก่งๆ คนหนึ่งชื่อ ลินดา สำนักงานของนายลินดาตั้งอยู่บนถนนลาซาลในดาวนทาวน์ชิคาโก

(อันฉี หมิน 2557 : 298-299)

จากการวิเคราะห์บทบาทตัวละครประกอบและลักษณะนิสัยตัวละครมาร์กาเร็ตจะเห็นได้ว่า มาร์กาเร็ตเป็นคนใจดีและใจกว้างคอยช่วยเหลืออันฉีหมินทั้งเรื่องเรียนและปัญหาครอบครัว อีกทั้งยังเป็นคนไม่ตัดสินคนอื่นจากสิ่งที่เห็นเพียงด้านเดียว สะท้อนให้เห็นถึงการช่วยเหลือผู้อื่นในความสามารถที่พึงจะทำได้ และการ

ไม่วิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นเมื่อเราไม่รู้ถึงข้อเท็จจริงว่าคนผู้นั้นรู้สึกนึกคิดอย่างไร ดังนั้นจึงถือว่าตัวละคร มาร์กาเร็ต เป็นตัวละครหลายลักษณะ

ฉีกู๋

ฉีกู๋เป็นคนที่มีความมั่นใจในตัวเอง รั้าแรง และหลงใหลในงานศิลปะการวาดภาพด้วยหมึกจีน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เมื่อฉีกู๋บอกฉันว่าเขาหลงใหลการวาดภาพด้วยหมึกจีนหมดใจ ฉันจึงเตือนเขาว่า เรื่องนี้ไม่มีใครติดตามฉันได้แน่นอน “ฉันฝึกวาดภาพด้วยหมึกจีนมาตั้งแต่อายุสิบขวบ” ฉีกู๋บอก “แต่ก็ยังไม่ไปถึงไหน” เขาขอโอกาสแสดงความสามารถของตัวเอง “ใครที่ได้เห็นความสามารถของผม เป็นต้องหลงทุกคน ไม่เคยพลาด แค่อร่อยให้มีคนค้นพบและมองเห็นคุณค่าของผมเท่านั้นเอง” ภาพนั้นทำให้ฉันลึ้มหายใจ

(อันฉี หมิน 2557 : 192)

ฉีกู๋เป็นผู้ถือปฏิบัติตามคำสอนของลัทธิเต๋าและเซน จะเห็นได้จากตอนที่อันฉีหมินถามถึงคนรักเก่าของฉีกู๋ว่าเขาเสียใจหรือไม่ที่ความรักของเขาจบลง ฉีกู๋ตอบโดนยึดตามหลักคำสอนของนิกายเซนและเต๋า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“นิกายเซนและลัทธิเต๋ามีคำสอนที่กล่าวถึงเรื่องนี้” ฉีกู๋บอก “มีวิธีที่เราสามารถแบกรับความทุกข์ไว้ได้ อะไรจะเกิดขึ้นกับชีวิตก็ปล่อยให้มันเกิดอย่าได้พยายามต้านทาน เราจะเป็นผู้ชนะโดยการวางเฉยเฉกเช่นปัจเจกชน การวางเฉยไม่ทำอะไรทั้งสิ้นเท่ากับเราได้ทำทุกอย่างแล้ว การวางเฉยถือเป็นความฉลาด เป็นวิธีที่เราจะรับมือกับเรื่องน่าเศร้าได้ดีที่สุด เราจะอยู่รอดได้ด้วยการวางเฉยเท่านั้น”

(อันฉี หมิน 2557 : 212-213)

ฉีกู๋เป็นคนมีเล่ห์เหลี่ยมกับลูกค้า ในตอนที่เขาเอาภาพเขียนของตัวเองออกมาเรียงก่อนแล้วตั้งราคาไว้สูงกว่าภาพวาดของอันฉีหมิน โดยอ้างว่าภาพของเขาเป็นฝีมือปรมาจารย์ส่วนภาพวาดของอันฉีหมินเป็นมือสมัครเล่น ส่งผลให้ลูกค้ามีปฏิกิริยาตอบกลับว่าชอบผลงานของมือสมัครเล่นมากกว่า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้หญิงคนนั้นไม่ชอบสิ่งที่ฉีกู๋พูด “บอกตามตรงนะ” เธอแสดงความเห็น “จริงๆ แล้วฉันชอบภาพที่มีมือสมัครเล่นวาดมากกว่าภาพที่อ้างว่าเป็นฝีมือปรมาจารย์เสียอีก งานของมือสมัครเล่นทำให้ฉันนึกถึงองรี มาติส ศิลปินยิ่งใหญ่ ซึ่งโดยส่วนตัวแล้วเป็นศิลปินคนโปรดของ

ฉัน” ผู้หญิงคนนั้นหยิบกระเป๋าต๋องออกมา “อันที่จริงฉันคิดว่าจะเหมาะภาพเขียนทั้งหมดของเธอด้วยราคาภาพละสิบเหรียญเลย ฉันเพิ่งปรับปรุงห้องน้ำที่บ้านใหม่ ภาพสมุนไพรมีสดๆ พวกนี้คงเหมาะมาก” ฉีกยิ้มด้วยความดีใจ

(อันฉี หมิน 2557 : 201)

ฉีกู้เป็นคนมองโลกในแง่ดี ใจเย็น ไม่เคยวิตกทุกข์ร้อน จนบางครั้งก็คล้ายคนขี้เกียจ ไม่คิดอะไรในสายตาของผู้อื่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ความตึงเครียดระหว่างฉีกู้กับฉันเริ่มก่อตัวขึ้นมา ฉันโมโหที่สุดเมื่อเขานอนจนถึงมือกลางวัน นอกจากจะเลี้ยงลอรี่แอนแล้ว ฉันยังต้องลงมือทบทวนแก้ไขต้นฉบับรอบสองอีกด้วย ฉันเริ่มเป็นแผลในกระเพาะอาหาร แผลที่ปากมดลูกก็ยังไม่หายดี แต่ฉีกู้เลิกทำงาน เพราะเราไม่มีหนี้สินติดจำนองอีกแล้ว “ทำไมคุณไม่ออกไปหางานทำดูบ้างล่ะ พ่อเจ้าชายนิทรา” ฉันบอกฉีกู้ “ทำไมคุณไม่ออกจากบ้านตอนเช้าๆ เหมือนสามีของเพื่อนบ้าน แล้วก็ทำในสิ่งที่ผู้ชายควรทำสิ” ฉีกู้เริ่มหลบหน้าฉัน เขาบอกว่าฉันกลายเป็นคน ‘ไร้เหตุผล ขาดสติและอารมณ์ฉุนเฉียว’

(อันฉี หมิน 2557 : 285)

ในบางครั้งพฤติกรรมของฉีกู้ก็ไม่ให้เกียรติฝ่ายตรงข้าม จะเห็นได้จากตอนที่ฉีกู้ขออันฉีหมิน แต่งงานด้วยคำพูดดูหมิ่นโดยไม่นึกถึงความรู้สึกนึกคิดของอันฉีหมิน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฉีกู้พูดว่า “เราแต่งงานกันเถอะ ผมไม่อยากจะเด็กดำเนินรอยตามตัวอย่างแยๆ แบบคุณ” ฉันพยายามกล้ำกลืนความรู้สึกในตอนนั้น เมื่อตระหนักว่าฉันเจ็บปวดกับคำพูดของเขาศีกู้จึงชี้แจงว่าเขาแค่ล้อเล่น ฉันรู้สึกว่ฉีกู้มองไม่เห็นเหตุผลที่จะต้องปิดบังความรู้สึกแท้จริงของตัวเอง อย่างไรก็ตามมันก็เรียกว่าเป็นคำขอแต่งงานอย่างเป็นทางการ คำขอแต่งงานที่ฉันรอมาหกปี ฉันพยายามไม่ให้บ่อน้ำตาไหลลงต่อหน้าฉีกู้ ไม่คิดไม่ฝันเลยว่าฉันจะได้ยินคำขอแต่งงานในลักษณะนี้ ฉีกู้ไม่ควรขอเสียเลยจะดีกว่า ฉันอยากให้เราพยายามเสแสร้งสักหน่อยเมื่อเอ่ยปากขอฉันแต่งงาน

(อันฉี หมิน 2557 : 267)

จากการวิเคราะห์ห้บทบาทตัวละครประกอบและลักษณะนิสัยตัวละครฉีกู้จะเห็นได้ว่า ฉีกู้เป็นคนที่มีความมั่นใจในตนเอง มีเล่ห์เหลี่ยม บางครั้งพูดจาโฉบฉวย ใจเย็นจนวางใจ เชื่อในนิยายเซนและลัทธิเต๋า สะท้อนให้เห็นถึงการที่คนเรามีความมั่นใจในตนเองยอมดี แต่หากมั่นใจใจเย็นจนก่อให้เกิดการวางใจมากเกินไปก็อาจส่งผลเสียให้กับตนเองหรือบุคคลรอบข้าง การใช้เล่ห์เหลี่ยมทางการค้ายอมเกิดขึ้นได้เพื่อเป็นการ

กระตุ้นยอดขายแต่ไม่ใช้ในทางลোকหลวงผู้บริโภค การพูดจาตรงตามความรู้สึกนึกคิดบางครั้งอาจทำลายความรู้สึกและความสัมพันธ์อันดีต่อฝ่ายตรงข้าม ดังนั้นจึงถือว่าตัวละครนี้ก็เป็นตัวละครหลายลักษณะ

หลัวเอียน หรือ ลอรีแอน

ลอรีแอนเป็นลูกสาวของอันฉีหมินและฉีกุ ลอรีแอนเป็นคนใฝ่ใจที่จะเรียนรู้ด้วยตัวเองเพราะตนเองไม่มีทุนทรัพย์ที่จะไปเรียนพิเศษเพิ่มเติมเหมือนกับเพื่อนคนอื่นๆ ดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

ในที่สุดลอรีแอนกับฉันก็แกะทำเด่นของไมเคิล แจ็กสันได้จากวิดีโอเทปม้วนหนึ่ง ถึงเราจะเด่นท่ามุนวอร์คได้ไม่เหมือนนัก แต่ฉันก็ขยันพูดตลอดเวลาว่า “เห็นไหม เราประหยัดไปตั้งสิบสี่เหรียญด้วยการสอนตัวเองให้เด่นทำนี่”

(อันฉี หมิน 2557 : 319)

ลอรีแอนเป็นคนมีความพยายามที่จะทำให้ตัวเองไปถึงจุดหมายปลายทางที่ตนตั้งใจไว้ จะเห็นได้จากตอนที่เพื่อนๆ ของอันฉีหมินต่างบอกกันเป็นเสียงเดียวว่าลอรีแอนเป็นเด็กหัวขำ ซ้ำยังอยู่อันดับโหล่ของห้อง ลอรีแอนก็พยายามเรียนให้ดีขึ้นจนอยู่ในระดับกลุ่มเรียนเก่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฉันรักครูโรงเรียนรัฐบาลอเมริกามาก ทุกคนยินดีให้โอกาสลูกสาวของฉัน ลอรีแอน ค่อยๆ ไต่ขึ้นไปอยู่ในกลุ่มเรียนเก่ง ฉันทำให้คำพูดที่ว่า “ทำอย่างไรจึงจะแก้ไขให้ดีขึ้นได้” กลายเป็นคติประจำใจลอรีแอน แก่คุ้นเคยกับการตกลงมาอยู่ในอันดับโหล่ก่อนปีนกลับขึ้นมาจาก ‘เกรตที่ตกต่ำ’

(อันฉี หมิน 2557 : 323)

ลอรีแอนชอบเปรียบเทียบตัวเองกับผู้อื่นที่มีสิ่งที่คุณอยากได้และเธออยากเป็น จะเห็นได้จากตัวอย่างตอนที่จามีก้าพาอันฉีหมินและลอรีแอนไปชมบ้านของตนเอง จามีก้าไม่ทำงานแต่อาศัยสวัสดิการจากรัฐบาลให้เป็นค่าเลี้ยงดู ลอรีแอนรู้สึกว่าคุณๆ ของจามีก้ามีเหตุใดเธอถึงไม่มี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“แม่รู้ไหมคะว่าหนูเห็นอะไร หนูเห็นว่าลูกๆ ของจามีก้ามีอิสระเสรี เสรีภาพแท้จริงเลยทีเดียว เสรีภาพชนิดที่แม่เดินทางมาอเมริกาเพื่อไขว่คว้ามัน เสรีภาพที่หนูไม่มี หนูเห็นว่าลูกๆ ของจามีก้ามีชีวิตวัยเด็กที่เป็นปกติ พวกเขาไม่ต้องแบกถุงปูนหนักสามสิบปอนด์ทุกวัน พวกเขาไม่ต้องล้างส้วมและทอระบายของเสียของคนอื่น ซึ่งสุดท้ายแล้วก็ทำให้ผมเฝ้าเหม็นห้องจนใช้แชมพูทั้งขวดก็ยังไม่หายเหม็น ลูกของจามีก้าใส่แต่เสื้อผ้าสะอาดๆ มีเพื่อน มีวันเสาร์วันอาทิตย์

และพวกเขาก็มีความสุขดี” ลอรีแอนห้ามอารมณ์ไม่อยู่ “หนูคิดว่าอะไรที่กำลังขอยู่นี้ไม่ได้มากไป ไม่เลยจริงๆ”

(อันฉี หมิน 2557 : 332)

ลอรีแอนเป็นคนมุ่งมั่น ตั้งใจทำในสิ่งที่ตนเองชอบอย่างดี เมื่อลอรีแอนมีโอกาสได้ทำในสิ่งที่ตนเองรักก็จะให้ความใส่ใจอย่างเต็มที่ เห็นได้จากตอนที่ลอรีแอนได้ไปเรียนบัลเลต์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ลอรีแอนให้ความสำคัญกับทุกๆ นาฬิกาที่ไม่ต้องสวมชุดทำงานเป็นอนีสี่ แกจดจำท่าเต้นได้แม่นยำหลังจากเรียนแค่ไม่กี่ครั้ง อันดับแรกครูขอให้แกแสดงท่าเต้นให้เด็กอื่นดู จากนั้นแกก็ได้เป็นนักเต้นนำประจำกลุ่ม เมื่อทางโรงเรียนจัดให้มีการแสดงเรื่องสวนเลคในงานประจำปี ลอรีแอนก็ได้เต้นเป็นหงส์ดำซึ่งเป็นบทเด่น

ต่อมาครูผู้สอนก็เลือกส่งลอรีแอนไปประกวดใน ‘การแข่งขันอเมริกันแดนซ์ของดิสนีย์แลนด์’ และ ‘อเมริกันแดนซ์แชมเปียนชิพ’ ลอรีแอนได้เหรียญทองประเภทเต้นเดี่ยว ทั้งทำเต็มอิสระและทำเต็มพื้นฐาน

(อันฉี หมิน 2557 : 334)

ลอรีแอนกลายเป็นเด็กมีปัญหาซึ่งเป็นผลมาจากการหย่าร้างของอันฉีหมินกับฉีกุ๋ ลอรีแอนฝังใจกับการหย่านี้ แม้ลอรีแอนจะทราบดีอยู่ว่าตนมีดีกว่าคนอื่นแต่ก็อดไม่ได้ที่จะคิด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“อย่าเริ่มเลยคะแม่ หนูขอร้อง หนูรู้ว่าแม่จะพูดอะไรต่อ แม่จะบอกว่าแม่พูดภาษาอังกฤษไม่เป็น เงินก็ไม่มี และไม่รู้จักใครเลย หนูรู้คะว่าแม่ต้องเจอกับอะไรมาบ้าง แต่แม่คะ สิ่งที่ต้องเจอมันต่างกัน มันคือความเจ็บปวดคนละแบบ หนูว่าแม่คงไม่มีวันเข้าใจและไม่อยากเข้าใจ หนูรู้คะว่าไม่ควรรู้สึกแบบนี้ หนูคอยเตือนตัวเองเสมอว่าหนูมีทุกอย่าง ว่าหนูสุขภาพแข็งแรงดี ไม่ได้เป็นลูคีเมียหรือติดเชื้อเอชไอวี ไม่พิกลพิการ ไม่มีอวัยวะส่วนไหนที่ใช้การไม่ได้ หนูบอกให้ตัวเองลืมเรื่องน่าเศร้า หรืออะไรก็แล้วแต่ที่ทำให้หนูปวดใจเป็นบ้าเป็นหลังอยู่อย่างนี้ หนูบอกตัวเองว่าเราไม่ได้เจ็บไม่ได้ปวดอะไร แต่ในใจมันทั้งเจ็บและปวดมากจริงๆ”

(อันฉี หมิน 2557 : 435)

จากการวิเคราะห์บทบาทตัวละครประกอบและลักษณะนิสัยตัวละครแล้วเอียนหรือลอรีแอนจะเห็นว่า ลอรีแอนเป็นคนมีความมุ่งมั่น มีความพยายาม ใส่ใจเรียนรู้ด้วยตัวเองในสิ่งที่ตนชอบ แต่ก็มีอารมณ์น้อยเนื้อต่ำใจในโชคชะตาทั้งเรื่องปัญหาครอบครัว และสิ่งที่ลอรีแอนคิดว่าควรจะเป็น สะท้อนให้เห็นถึงการตั้งใจพยายาม และใส่ใจอย่างเต็มที่กำลังจนก่อให้เกิดผลสำเร็จตามมา ปัญหาการหย่าร้างไม่ได้ส่งผลกระทบต่อสามี

และภริยาเท่านั้นแต่ส่งผลถึงอารมณ์และจิตใจของบุตรด้วย และคนเราควรพอใจในสิ่งที่ตนมี ชีวิตที่อาภัพ แท้จริงนั่นคือชีวิตที่ขาดแคลนความรู้ความเข้าใจต่างหาก ดังนั้นจึงถือว่าตัวละครลอรีแอนเป็นตัวละครหลายลักษณะ

ลอยด์ ลอฟต์เฮาส์

ลอยด์ ลอฟต์เฮาส์เป็นสามีของอันนิหมินในการแต่งงานครั้งที่สอง ลอยด์ ลอฟต์เฮาส์ อดีตนาวิกโยธิน สหรัฐ ทหารผ่านศึกเวียดนาม และครูสอนภาษาอังกฤษ ลอยด์ ลอฟต์เฮาส์เป็นคนเปิดเผยตรงไปตรงมา ชัดเจน และเด็ดเดี่ยว เห็นได้จากตอนที่อันนิหมินอ่านข้อมูลส่วนตัวของลอยด์ ลอฟต์เฮาส์ในบริษัทจัดหาคู่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ลักษณะของผู้หญิงที่เขากำลังมองหาฟังดูประหลาดมาก ขณะที่ผู้ชายอื่นๆ เขียนว่า “ชอบคนหน้าตาดีพอควร เป็นผู้หญิงที่มีไมตรีจิต ชอบบรรยากาศโรแมนติกยามค่ำคืนและอาหารค่ำได้แสงเทียน” ลอยด์กลับเขียนว่า “ชอบผู้หญิงที่ห่วงใยสุขภาพและยินดีเปิดใจให้ชาว มังสวิรัต (หรืออย่างน้อยก็รับได้) และจะต้องเป็นคนดูแลรักษารูปร่าง หรือออกกำลังให้รูปร่าง คงที่”

เมื่อถามถึงบุคลิกที่ชอบในตัวผู้หญิง ผู้ชายอื่นมักจะเขียนว่า ‘ใจดีและห่วงใย’ หรือ ‘เป็นคนสบายๆ และรักสนุก’ แต่ลอยด์เขียนว่า ‘มีสำนึกที่แข็งแกร่งในความเป็นครอบครัว รู้จัก ความรับผิดชอบส่วนบุคคล’ ฉันทสงสัยว่าเพราะอะไรเขาจึงขีดเส้นใต้ที่คำว่า ‘ความรับผิดชอบส่วนบุคคล’ อะไรหรือที่เคยก่อกำกับเขาจนผลักดันให้เขาขีดเส้นใต้คำคำนั้น

(อันนิ หมิน 2557 : 357)

ลอยด์ ลอฟต์เฮาส์เป็นคนฉลาดในการเลือกคู่ เห็นได้จากตอนนัดเดทกับอันนิหมิน ลอยด์ ลอฟต์เฮาส์ ขอให้อันนิหมินพาลอรีแอนมาด้วยเพราะจะทำให้รู้นิสัยที่แท้จริงของผู้หญิงคือฟังจากลูกๆ ของเธอ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เขาบอกว่า “มันง่ายกว่าที่จะทำความรู้จักคุณโดยไม่ต้องถามจากตัวคุณตรงๆ” ลอยด์ ได้เรียนรู้มาก่อนหน้านี้ว่าวิธีที่จะทำให้รู้นิสัยที่แท้จริงของผู้หญิงก็คือฟังจากลูกๆ ของเธอ

“ลูกจะสะท้อนภาพของแม่ได้อย่างชัดเจน” ลอยด์บอก ครั้งหนึ่งเขาเคยเกือบตกหลุมรักผู้หญิงที่ดูเหมือนจะเพียบพร้อมทุกอย่างแต่มี ‘ลูกนิสัยเสีย’ “เด็กพวกนั้นไม่มีมารยาทเอาเลย เป็นเพราะแม่ไม่สั่งสอน

ผู้หญิงคนนั้นปล่อยให้เด็กเติบโตขึ้นมาเอง พวกเด็กๆ พากันกระโดดเกาะผมยังกับลิง
ในป่า”

(อันฉี หมิน 2557 : 360)

ลอยด์ ลอฟต์เฮาส์เป็นคนมีเมตตา กรุณาต่อลูกศิษย์ เขาทำให้เด็กเกเรยอมเรียนหนังสือ ลอยด์ ลอฟต์
เฮาส์ภูมิใจมากที่เขาสามารถทำได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“โอ้ ผมอยากให้คุณเข้าใจจริงๆ มันเป็นเรื่องน่าตึงใจครั้งมหัศจรรย์สำหรับผมเชื่อว่า
คุณไม่รู้หรือว่าผมเคียวเชิญเด็กคนนี้มีมานานมากขนาดไหน เขาเป็นหัวหน้าแก๊งข้างถนนและ
เป็นตัวป่วนประจำชั้นของผมมาตั้งแต่วันแรกที่เข้าเรียน เด็กคนนี้เป็นฝันร้ายสำหรับครูทุกคน
จนกระทั่งไม่มีใครอยากสนใจเขาอีก รวมทั้งครอบครัวของเขาด้วย เขาเกรงเสียจนผมเองก็แทบ
ไม่อยากช่วยเขาเหมือนกัน เด็กคนนี้เป็นปีศาจจริงๆ นี่เอง ถ้าเขาอยู่ในห้อง ผมไม่กล้าหันหลังเขียน
กระดานด้วยซ้ำ ผมคอยจับตามองเขาตลอดและหมั่นเล่าเรื่องตัวเองให้เขาฟังบ่อยๆ ผมบอกว่า
ตัวผมเองเกือบจะมีชีวิตไม่ต่างจากน้องชายผม ซึ่งไม่ยอมเรียนหนังสือและชอบทำเรื่องสกปรก
ผิดกฎหมาย แทนที่จะมาเป็นครูอย่างทุกวันนี้ ผมอาจกลายเป็นนักโทษไปแล้วก็ได้ ผมเลือก
ทางเดินของผม ขณะที่น้องชายผมก็เลือกทางเดินของเขา คุณรู้อะไรไหม เด็กคนนี้เป็นคนโง่
เขาฉลาดพอที่จะรู้ว่า ยังมีทางเลือกอื่นสำหรับตัวเอง สุดท้ายผมก็ทำให้เขาสำนึกได้” ลอยด์
เริ่มต้นหัวเราะ “เด็กคนนั้นไม่รู้หรือว่ากำลังเล่นกับใคร”

(อันฉี หมิน 2557 : 373-374)

ลอยด์ ลอฟต์เฮาส์เป็นคนโรแมนติก เห็นได้จากตอนที่ลอยด์ ลอฟต์เฮาส์กำลังขออันฉีหมินแต่งงาน ดัง
ตัวอย่างต่อไปนี้

เราสามคนนัดเจอกันครั้งพิเศษ เราตกแต่งเก้าอี้ตัวหนึ่งแล้วนำไปวางที่กลางสนาม
ห้อมล้อมด้วยดอกกุหลาบแรกแย้ม ลอรีแอนกับฉันผลัดกันนั่งบนเก้าอี้ตัวนั้น ขณะที่ลอยด์
คุกเข่าขอแต่งงานพร้อมแหวนหมั้น ฉันไม่เคยคิดว่าตัวเองจะมีโอกาสได้พบช่วงเวลาแห่ง
ความสุขที่สุดเช่นนี้ ตลอดเวลาที่ผ่านมาฉันใช้ชีวิตอย่างระมัดระวัง คอยแต่คิดหาวิธีหลบเลี่ยง
ความเจ็บปวดและทำให้ตัวเองเป็นทุกข์น้อยลง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสนามหลังบ้านของฉัน
เปรียบได้ดังฉากหนึ่งในนิยายรักโรแมนติกอย่างแท้จริง

(อันฉี หมิน 2557 : 385)

ลอยด์ ลอฟต์เฮาส์เป็นคนขี้ระแวง ทุกกลางดึกมักจะรู้สึกว่ามีคนจะมาทำร้าย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ในชีวิตแต่งงานของเราตลอดสิบปีถัดมา ลอยด์มักจะเห็นภาพหลอนในอดีตเป็นประจำ ยกตัวอย่างเช่น เขาเคยบอกฉันว่ามีใครบางคนอยู่ที่สนามหญ้า คนผู้นั้นพยายามจะเข้ามาทำร้ายเรา

“นี่มันตีสองนะคะลอยด์” ฉันติง “อะไรทำให้คุณคิดว่ามีคนอยู่ในสนามบ้านเรา

“ก็จิ้งหรีดไง”

“จิ้งหรีด? จิ้งหรีดทำไมคะ”

“มันหยุดส่งเสียง” ลอยด์ลุกขึ้นไปหยิบปืนสมิธเวสสันขนาดลำกล้อง .38 “อาจจะมีใครบางคนซ่อนตัวอยู่ในพุ่มไม้ ผมต้องออกไปดู” นั่นเองภารกิจลาดตระเวนรอบบ้านตอนตีสองของสามีฉันจึงเริ่มขึ้น ไม่มีทางใดที่ฉันจะสามารถกล่อมให้เขาเชื่อสำเร็จว่ามันเป็นเพียงจินตนาการของเขาเอง

(อันฉี หมิน 2557 : 397)

จากการวิเคราะห์บทบาทตัวละครประกอบและลักษณะนิสัยตัวละครลอยด์ ลอฟต์เฮาส์จะเห็นได้ว่า ลอยด์เป็นคนฉลาด เปิดเผยตรงไปตรงมา เต็ดเต๋ยว มีเมตตากรุณา มีความโรแมนติก แต่เป็นคนขี้อายเป็นผลมาจากเหตุการณ์ที่เขาเคยไปรบในสงครามเวียดนาม สะท้อนให้เห็นถึงการเลือกคู่ครองเราควรดูให้ลึกถึงภายในไม่ใช่เพียงรูปลักษณ์ภายนอก การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ให้เลือกเดินทางที่ถูกต้องนับว่าเป็นสิ่งที่ควรแก่การภาคภูมิใจทั้งตัวผู้รับและผู้ให้ และเราไม่ควรยึดติดกับความทรงจำเลวร้ายในอดีตให้มาส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของเราในปัจจุบัน ดังนั้นจึงถือว่าตัวละครลอยด์ ลอฟต์เฮาส์เป็นตัวละครหลายลักษณะ

จากการวิเคราะห์ตัวละครเอกและตัวละครประกอบในนวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก อย่างละเอียด พบว่าตัวละครในเรื่องนี้เป็นทั้งตัวละครน้อยลักษณะและตัวละครหลายลักษณะ ซึ่งตัวเอกของเรื่องอย่างอันฉีหมินไม่ได้คงลักษณะของตัวละครแบบฉบับที่ดีพร้อมทุกด้าน เมื่ออันฉีหมินพบกับอุปสรรคต่างๆ เธอต่อสู้จนถึงที่สุด นอกจากนี้ตัวละครประกอบไม่ว่าจะเป็นตัวละครประกอบฝ่ายดีหรือไม่ดีก็เป็นตัวละครที่มีลักษณะทั้งน้อยลักษณะและหลายลักษณะ แต่การเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยของตัวละครในที่นี้ไม่ได้เกิดจากพัฒนาการของตัวละคร แต่เป็นผลจากโครงเรื่องและการคลี่คลายความขัดแย้งในโครงเรื่องเป็นสำคัญ

ฉาก (Setting)

คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (2557, 67) กล่าวว่า “ฉากคือสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง ซึ่งหมายรวมถึงเวลาและสภาพแวดล้อมของเหตุการณ์นั้นๆ ด้วย ฉากในเรื่องสั้นมักมีฉากเดียว เพราะยังใช้เหตุการณ์ สถานที่ และเวลาในเรื่องน้อยเท่าใด ก็ยิ่งทำให้แนวคิดของเรื่อง

ชัดขึ้นเท่านั้น ในขณะที่นวนิยายสามารถมีฉากได้หลายฉาก และเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสมของเหตุการณ์ในเรื่อง”

จากการศึกษาสามารถนำมาวิเคราะห์ฉากของนวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก ได้ โดยฉากในนวนิยายเรื่องนี้แบ่งออกเป็น 2 ฉากด้วยกันคือ ฉากในประเทศจีน และฉากในประเทศสหรัฐอเมริกา

ฉากในประเทศจีน คือ ฉากที่ตัวละครอาศัยอยู่ในประเทศจีน

ฉากบ่อปฏิภูลในค่ายแรงงาน ในตอนที่เยาวชนจีนก่อนประเทศถูกส่งให้ไปอยู่ยังค่ายแรงงาน อันฉีหมินได้พูดถึงความยากลำบากและบรรยายสภาพความยากลำบากในการใช้บ่อปฏิภูล ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บ่อปฏิภูลคือที่ที่เราทำธุระส่วนตัว ระหว่างทำธุระ ฉันต้องนั่งยองๆ บนไม้กระดานเปียกชื้น ผ่านไปหนึ่งอาทิตย์ ฉันจึงค้นพบวิธีทรงตัวแบบเดียวกับนักกายกรรมระหว่างปลดทุกข์ และฉันก็ต้องหมั่นวาดแขนโบกไปด้านหลัง เพื่อป้องกันการโจมตีของฝูงยุงซึ่งมีปากแหลมคมดุจเข็มกระแทงแทงทะลุผ้าใบเนื้อหนาได้ง่ายๆ ถ้าฉันเกิดพลัดตกลงไป ข้างล่างก็คือบ่อที่มีหนอนยั่วเยียนับล้านตัว

(อันฉี หมิน, 2557 : 24)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นฉากที่บรรยายถึงบ่อปฏิภูลในค่ายแรงงานที่อันฉีหมินใช้เพื่อทำธุระส่วนตัว สะท้อนให้เห็นถึงความยากลำบากที่อันฉีหมินได้รับที่เธอต้องคอยระแวงยุงและระวังไม่ให้พลัดตกลงไปในบ่อที่มีหนอนอยู่จำนวนมาก

ฉากหน้าสถานกงสุลสหรัฐอเมริกา อันฉีหมินบรรยายถึงการต่อแถวของคนทีรอมมาทำวีซ่าที่สถานกงสุลสหรัฐอเมริกา บรรยายถึงสภาพของตัวอาคารและบรรยากาศโดยรอบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพแถวยาวเหยียดเลื้อยอ้อมตลอดช่วงถนนหน้าสถานกงสุลสหรัฐอเมริกาในเซี่ยงไฮ้ชวนให้ท้อใจ อาคารหลังนั้นเป็นคฤหาสน์ทรงโบราณแฝงตัวครึ้งๆ กลางๆ ระหว่างแมกไม้บนถนนหอยให้ตะวันตก ทหารจีนถืออาวุธยืนประจำการบนแท่นข้างประตูใหญ่คอยควบคุมฝูงชนในห้องทำงานของแผนกออกวีซ่าเนืองแน่นไปด้วยผู้ยื่นคำร้อง ชุมชนใกล้ประตูทางเข้าสถานกงสุลกลายเป็นทำเลยอดนิยมของคนหนุ่มสาวและผู้สนใจทำการค้า มีร้านขายของชั่วคราวมาตั้งขายอาหาร น้ำดื่ม และยาแก้ปวดศีรษะ หญิงชราหลายคนให้เช่าม้านั่ง หมวกกันแดด แวนตากันแดด พัด และร่ม อีกทั้งยังมีนักปราชญ์และหมูดูมาคอยทำนายให้คำพยากรณ์

(อันฉี หมิน, 2557 : 50-51)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นฉากที่บรรยายถึงหน้าสถานกงสุลสหรัฐอเมริกา สะท้อนให้เห็นถึงคนที่ต้องการไปสหรัฐอเมริกา ณ ขณะนั้นมีจำนวนมาก ส่วนอีกด้านหนึ่งของพ่อค้าแม่ค้าใช้โอกาสนี้ในการค้าขายให้กับคนที่มารอทำวีซ่า

ฉากบ้านอันฉิมินที่ประเทศจีน อันฉิมินได้บรรยายฉากในบ้านตอนที่เธอกลับไปเยี่ยมพ่อแม่ที่จีนครั้งแรก หลังจากเธอไปเรียนและทำงานอยู่สหรัฐอเมริกา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เมื่อกลับถึงบ้าน ฉันได้พบหน้าพี่น้องอีกครั้ง ครอบครัวของเรายังคงอาศัยอยู่ในตรอกเดิมที่แออัดไปด้วยผู้คน ในห้องห้องเดียวที่มีระเบียบปิดมิดชิด อาคารหลังนั้นชำรุดทรุดโทรมจนพื้นเริ่มยุบตัว บันไดไม้เอียงกระแทงไปทางขวา ตามทางเดินมีคืบก็กระเจะกระกะไปด้วยตะกร้าไม้ไผ่ฝุ่นเขรอะตั้งซ้อนๆ กัน รวมทั้งกรอบหน้าต่างเก่าๆ ห่อในพลาสติก ฉันบอกพ่อว่าจะช่วยขจัดข้าวของที่ใช้ประโยชน์ไม่ได้แล้วออกไป จะได้มีที่ให้เดินสะดวกๆ แต่พ่อส่ายหน้ากลางบอกว่าเพื่อนบ้านเป็นได้ยึดเอาบริเวณนั้นไปเป็นที่เก็บของของตัวเองเท่านั้นเอง

(อันฉิมิน, 2557 : 174)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นฉากที่บรรยายถึงบ้านอันฉิมินที่ประเทศจีนที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่แออัดสภาพบ้านที่ทรุดโทรม ข้าวของในบ้านวางระเกะระกะจนเดินไม่สะดวก

ฉากในประเทศสหรัฐอเมริกา คือ ฉากที่ตัวละครอาศัยอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา

ฉากห้องพักในมหาวิทยาลัยอัลลินอยส์เซอร์เคิลที่อยู่ร่วมกับทากิซา เจ้าหน้าที่พาชมสถานที่เรียนและตัวเมืองชิคาโก อันฉิมินพยายามอ่านป้ายตามถนนและจดจำเส้นทางต่างๆ รวมทั้งหมายเลขรถประจำทาง และจนกระทั่งมาถึงห้องพักของตน เธอบรรยายถึงบรรยากาศภายในห้องพัก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฤดูหนาวในชิคาโกนั้นโหดร้ายทารุณยิ่งนัก แต่ในห้องพักอุ่นสบาย ห้องนั้นมีหน้าต่างมองเห็นต้นไม้ โถงทางเดินทาสีใหม่สดสว่าง และห้องน้ำรวมก็แสนกว้าง เป็นเรื่องเหลือเชื่ออย่างยิ่งที่มีน้ำร้อนให้ใช้ตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง ฉันรู้สึกเหมือนตัวเองเป็นเจ้าของ เพราะนี่เป็นครั้งแรกที่ฉันได้นอนบนฟูก เพื่อนร่วมห้องแต่ละคนต่างมีโต๊ะเขียนหนังสือและตู้เสื้อผ้าเป็นของตัวเอง

(อันฉิมิน, 2557 : 62)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นฉากที่บรรยายถึงห้องพักในมหาวิทยาลัยอัลลินอยส์เซอร์เคิล เป็นห้องพักที่สะดวกสบาย บรรยากาศดี มีเครื่องใช้ส่วนตัวพร้อม

ฉากห้องพักที่อยู่ร่วมกับสเตลลา อันฉีหมินแจ้งย้ายออกกับทางหอพักของมหาวิทยาลัยอัลลินอยส์ เซอร์เคิล และไปอยู่กับสเตลลาเพื่อประหยัดรายจ่าย อันฉีหมินบรรยายบรรยากาศในห้อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฉันดีใจมากและรู้สึกโล่งอกเมื่อย้ายเข้าไปอยู่ในสตูดิโอริมถนนแกลวิกเคอร์พาร์ค ห้องนั้นไม่มีหน้าต่างและไม่มีห้องแยกต่างหาก นอกจากห้องเล็กๆ ที่ตัดแปลงเป็นห้องน้ำ ข้างประตูหลังมีเตาคร่ำคร่ำ กับตู้เย็นเก่าๆ อีกหนึ่งหลังวางอยู่ข้างเตา ไม่มีอะไรที่เรียกได้ว่าเป็นห้องครัว

ในห้องอบอวลด้วยกลิ่นสาบจากสัตว์ ภายในมืดมาก ทั่วทุกแห่งเต็มไปด้วยเครื่องใช้โลหะ ชิ้นส่วนเครื่องยนต์ ยางรถยนต์ ผ้าเก่าใช้แล้ว ไม่เป็นท่อนๆ เครื่องมือ กระจังเปิดทิ้งไว้ และแปรงเป็ยกขึ้น บนผนังมีงานศิลปะที่ยังทำไม่เสร็จชิ้นหนึ่ง และมีผ้าใบที่วาดรูปทิ้งไว้ครึ่งๆ กลางๆ กับภาพวาดบนแผ่นกระดาษเต็มไปหมด นอกจากนั้นยังมีประติมากรรมอันประกอบด้วย ล้อรถแขวนเชือกห้อยลงมาจากเพดานอีกด้วย

(อันฉี หมิน, 2557 : 102)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นฉากที่บรรยายถึงฉากห้องพักที่อยู่ร่วมกับสเตลลา เป็นห้องเล็กๆ สภาพห้องมีกลิ่นสาบจากสัตว์ ข้าวของเครื่องใช้เกลื่อนกลาด

ฉากบ้านคุณนายเหลียง (ที่ทำงานวาดลายผ้า) อันฉีหมินไปสมัครงานวาดลายผ้าทางเขต ตะวันออกเฉียงเหนือของชิคาโกกับคุณนายเหลียง อันฉีหมินบรรยายสภาพบ้านคุณนางเหลียง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฉันไปยืนอยู่หน้าบ้านใหญ่โตหลังหนึ่งในย่านที่มีบรรยากาศน่าอยู่ตอนสิบโมงเช้า คุณนายเหลียงพาฉันลงยังห้องใต้ดินซึ่งมีม้วนผ้าไหมกองเป็นตั่งสูง มีโต๊ะตัวหนึ่งคลุมผ้าเรียบร้อย ตั้งอยู่กลางห้อง คุณนายเหลียงบอกว่าเธอผลิตชุดชั้นใน ชุดนอน และเสื้อคลุมสตรี หน้าทีของฉันทือเพนต์ดอกไม้ลงบนสินค้าของเธอ เธอส่งตะกร้าที่เต็มไปด้วยหลอดสีสำหรับวาดลงบนผ้าให้ฉัน

(อันฉี หมิน, 2557 : 117)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นฉากที่บรรยายถึงบ้านคุณนายเหลียง เป็นบ้านหลังใหญ่ มีห้องใต้ดินซึ่งเป็นที่ทำงานของอันฉีหมิน ภายในห้องใต้ดินมีม้วนผ้าไหม และโต๊ะตัวหนึ่งตั้งอยู่สำหรับให้อันฉีหมินเพนต์ลายผ้า

ฉากห้องพักที่อยู่ร่วมกับเผิงชวี อันฉีหมินลังเลใจอยู่นานไม่แน่ใจว่าการอยู่ในอพาร์ทเมนต์เดียวกับผู้ชายเป็นเรื่องถูกต้องแล้วหรือไม่ แต่ราคาเช่าถูกจึงตัดสินใจอยู่ เธอบรรยายถึงสภาพห้อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

อพาร์ทเมนต์หลังนี้อยู่ในชั้นใต้ดิน ต่ำกว่าระดับถนนครึ่งหลัง แต่นั่นไม่ใช่ปัญหาสำหรับฉัน เพราะในห้องดูสะอาดสะอ้าน สภาพแวดล้อมก็รู้สึกจะปลอดภัยดี ห้องของฉันกว้างกว่าที่คาดไว้และฉันก็พอใจมากที่ห้องนั้นมีหน้าต่าง ฉันวางเงินมัดจำพร้อมนิกยินดีที่จะประหยัดเงินได้มาก วันต่อมาฉันย้ายเข้าไปอยู่ในอพาร์ทเมนต์หลังนั้น ทันทีที่นำข้าวของส่วนตัวเข้าไปวางในห้อง ฉันก็พบว่าห้องฉันไม่มีประตู ประตูห้องนอนถูกถอดออกจากบานพับ เฝิงชวีชี้แจงว่าเจ้าของอพาร์ทเมนต์เป็นคนถอดออก เพื่อความแน่ใจว่าผู้เช่าจะไม่ทำตัวเป็นเจ้าของห้องคนที่สอง

(อันฉี หมิน, 2557 : 151)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นฉากที่บรรยายถึงห้องพักที่อยู่ร่วมกับเฝิงชวี เป็นห้องที่อยู่ชั้นใต้ดินต่ำกว่าระดับถนนครึ่งหลัง ภายในดูสะอาดสะอ้าน ห้องกว้าง แต่ประตูห้องนอนถูกถอดออกก่อนที่อันฉีหมินจะย้ายเข้าพัก

ฉากห้องพักถนนเซาท์ฮัลสเต็ด อันฉีหมินหาที่พักใหม่ เป็นครั้งแรกที่เธอไม่ต้องอยู่ร่วมกับใคร อันฉีหมินบรรยายบรรยากาศในห้อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

โฆษณาประกาศให้เช่าห้องเก็บของแคบๆ เลขที่ 4311 ถนนเซาท์ฮัลสเต็ดซึ่งอยู่ติดลาดจอดรถ หน้าต่างบานเดียวในห้องนั้นคือช่องกระจกสี่เหลี่ยมจัตุรัสกว้างหนึ่งฟุตที่ไม่สามารถเปิดได้ ภายในห้องไม่มีที่พื่อให้วางเตียงเล็กสำหรับนอนคนเดียว ฉันจึงอาศัยนอนบนโซฟาตัวเล็กๆ กว้างสองฟุตซึ่งกินเนื้อที่ถึงครึ่งห้อง แม้จะไม่มีเคาน์เตอร์ครัวหรือเตา แต่เจ้าของห้องก็ติดตั้งส่วนที่ใช้แทนห้องอาบน้ำกับอ่างล้างหน้าใบจิ๋วและโถส้วมไว้ให้ อัตราค่าเช่า 150 เหรียญต่อเดือน รวมเครื่องทำความร้อนและค่าน้ำค่าไฟ นับว่าถูกที่สุดที่ฉันสามารถหาได้ในชิคาโก

(อันฉี หมิน, 2557 : 179)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นฉากที่บรรยายถึงห้องพักถนนเซาท์ฮัลสเต็ด เป็นห้องแคบๆ ที่อันฉีหมินต้องอาศัยนอนบนโซฟา ไม่มีเคาน์เตอร์ครัว มีห้องอาบน้ำ อ่างล้างหน้า โถส้วม และเครื่องทำความร้อน

ฉากอพาร์ทเมนต์ที่อันฉีหมินและฉีกุ๋ซื่อร่วมกัน คุณหลิวพาอันฉีหมินและฉีกุ๋ไปดูอพาร์ทเมนต์ซึ่งว่างอยู่บนถนนเซาท์ยูเนียน อันฉีหมินบรรยายสภาพตัวอาคาร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

อพาร์ทเมนต์หลังนี้มีห้องพักทั้งหมดห้าห้อง สามห้องอยู่ด้านหน้าและอีกสองห้องอยู่ด้านหลัง “ราคาก็สมกับสภาพแหละครับ” คุณหลิวพูด “หลังนี้ขายในราคาที่คุณซื้อต้อง

ซ่อมแซมเอง คือห้าหมื่นหกพันเหรียญ ซึ่งเป็นราคาที่สมเหตุสมผลมาก เจ้าของอยากขายเต็มทีนะครับ”

(อันฉี หมิน, 2557 : 210)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นฉากที่บรรยายถึงอพาร์ทเมนต์ที่อันฉีหมินและฉีกุ๋ซื่อร่วมกัน เป็นอพาร์ทเมนต์ที่มีห้องพักทั้งหมด 5 ห้อง

ฉากบ้านที่อาศัยอยู่ร่วมกับมาร์กาเร็ต หลังจากอันฉีหมินหย่าร้างกับฉีกุ๋ อันฉีหมินเช่าบ้านอยู่กับมาร์กาเร็ต ลอรีแอน และฟู่ฟาน เด็กที่มาร์กาเร็ตรับมาเลี้ยง อันฉีหมินบรรยายตัวบ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เราปักหลักอยู่ในเมืองซีออร์แรนซ์ อาศัยอยู่ในบ้านขนาดสามห้องนอนร่วมกับมาร์กาเร็ตและฟู่ฟานลูกสาวที่เธอขอมาเลี้ยง เด็กสองคนนอนด้วยกันในห้องหนึ่ง ส่วนมาร์กาเร็ตกับฉันมีห้องนอนส่วนตัวคนละห้อง ฉันใช้ห้องนอนของฉันเป็นห้องทำงานด้วยในตัว ฉันมีความสุขกับความเงียบสงบและความเป็นส่วนตัวที่โหยหามานาน

(อันฉี หมิน, 2557 : 305)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นฉากที่บรรยายถึงบ้านที่อาศัยอยู่ร่วมกับมาร์กาเร็ต เป็นบ้านขนาดสามห้องเงียบสงบและเป็นส่วนตัว

ฉากอพาร์ทเมนต์ที่อันฉีหมินซื้อ เนื่องจากรายได้ของนักเขียนส่วนใหญ่ในอเมริกาต้องหารายได้เลี้ยงตัวเองด้วยการทำงานอย่างอื่นควบคู่ไปด้วย ในเมื่ออันฉีหมินหางานทำไม่ได้จึงตัดสินใจซื้ออพาร์ทเมนต์เหมือนที่เคยทำก่อนหน้านี้ โดยบรรยายสภาพอพาร์ทเมนต์ที่ซื้อ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฉันตัดสินใจทำในสิ่งที่เคยทำก่อนหน้านี้ ฉันซื้ออพาร์ทเมนต์โทรมๆ ขนาดสี่ห้องนอน มาหลังหนึ่งด้วยความตั้งใจแน่วแน่ว่าจะซ่อมแซมมันเอง ฉันกู้เงินมาก่อนหนึ่งและวางเงินดาวน์ด้วยเงินทั้งหมดที่สะสมไว้

(อันฉี หมิน, 2557 : 317)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นฉากที่บรรยายถึงอพาร์ทเมนต์ที่อันฉีหมินซื้อ เป็นอพาร์ทเมนต์สภาพทรุดโทรมที่ต้องได้รับการซ่อมแซม ขนาด 4 ห้องนอน

ฉากลอร์ด ลอฟต์เฮาส์ขออันฉีหมินแต่งงาน ในตอนที่ลอร์ด ลอฟต์เฮาส์ขออันฉีหมินแต่งงาน ได้จัดสถานที่ที่สนามหลังบ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เราสามคนนัดเจอกันครั้งพิเศษ เราตกแต่งเก้าอี้ตัวหนึ่งแล้วนำไปวางที่กลางสนาม ห้อมล้อมด้วยดอกกุหลาบแรกแย้ม ลอรีแอนกับฉันผลัดกันนั่งบนเก้าอี้ตัวนั้น ขณะที่ลอยด์ คุณเข่าขอแต่งงานพร้อมแหวนหมั้น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสนามหลังบ้านของฉันเปรียบได้ดังฉากหนึ่งในนิยายรักโรแมนติคอย่างแท้จริง

(อันฉี หมิน, 2557 : 385)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นฉากที่บรรยายถึงสนามหลังบ้านขณะที่ลอยด์ ลอฟต์เฮาส์ขออันฉีหมินแต่งงาน รอบสนามเต็มไปด้วยดอกกุหลาบ

ฉากบ้านใหม่ของอันฉีหมินกับลอยด์ ลอฟต์เฮาส์ อันฉีหมินกับลอยด์ย้ายที่อยู่กันหลายครั้งตอนที่ลอยด์ใกล้เกษียณจากอาชีพสอนหนังสือ ทั้งสองหาบ้านที่มีความปลอดภัยตรงกับความต้องการของลอยด์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ในที่สุดเราก็พบบ้านหลังหนึ่งทางตอนเหนือของรัฐแคลิฟอร์เนีย ใกล้ภูเขาดีอาโบล กวางฝูงหนึ่งอยู่หน้าบ้านกินต้นไม้ทุกชนิดที่ฉันปลูก รวมทั้งพืชสีเขียวในสายตา ต้นเดียวที่พวกมันทำลายไม่สำเร็จคือ ต้นโอ๊กอายุสามร้อยปี ซึ่งเป็นที่อาศัยของฝูงไก่อ่งป่า ไก่อ่งป่าราวสามสิบหรือสี่สิบตัวจะบินมาทุกวันเวลาโพล์เพลล์ ฉันจ้างบริษัทรับสร้างรั้วมาทำรั้วสูงหกฟุต ล้อมรอบบริเวณ ลอยด์สร้างห้องทำงานที่ชั้นใต้ดินให้ตัวเอง ลักษณะของห้องนั้นไม่ต่างอะไรจากบังเกอร์ที่หันหน้าไปทางถนนเข้าบ้านและถนนใหญ่ นอกจากนั้นเขายังสร้างลิ้นชักลับไว้สำหรับซ่อนอาวุธ เขาติดกุญแจไว้ทั่วทุกแห่งประตูบ้านแต่ละบานจะมีกุญแจต่างกันสามดอก

(อันฉี หมิน, 2557 : 398-399)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นฉากที่บรรยายถึงบ้านใหม่ของอันฉีหมินกับลอยด์ ลอฟต์เฮาส์ เป็นบ้านที่อยู่ใกล้ภูเขา มีต้นไม้รายล้อม มีสัตว์หลายชนิดอยู่ใกล้บริเวณบ้าน ในตัวบ้านมีห้องทำงานชั้นใต้ดิน

ฉากห้องเขียนหนังสือ ลอยด์ ลอฟต์เฮาส์เห็นอันฉีหมินเขียนหนังสือไม่ค่อยได้ เขาเชื่อว่าบรรยากาศดีๆ น่าจะช่วยให้เขียนได้คล่องขึ้น เขาจึงตัดแปลงโรงเก็บเครื่องมือบนเนินเป็นกระท่อมเล็กๆ สำหรับเขียนหนังสือให้อันฉีหมิน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ลอยด์ใช้เวลาทั้งฤดูร้อนสร้างบันไดเวียน และปูทางเท้าสำหรับเดินไปที่กระท่อม บันไดตัวนั้นทำให้ฉันนึกถึงบันไดคดเคี้ยวกววนที่ภูเขาหลังพระราชวังต้องห้ามในประเทศจีน ขณะนี้ฉันมองเห็นวิวเทือกเขาตอนเหนือของแคลิฟอร์เนีย ล้อมรอบด้วยต้นโอ๊ก คามีเลีย แมกโน

เลีย ตลอดทั้งกลางวัน ไก่วง และกระรอก ยามเช้าและยามเย็น ห่างจากทะเลสาบใกล้ๆ จะ
บินผ่านมาเป็นฝูง แล้งงานเขียนของฉันก็พัฒนาไปมาก

(อันฉี หมิน, 2557 : 408-409)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นฉากที่บรรยายถึงห้องเขียนหนังสือของอันฉีหมิน ที่มองเห็นวิวเทือกเขาตอน
เหนือของแคลิฟอร์เนีย บรรยายกาลล้อมรอบด้วยต้นไม้ขนานาชนิด รวมทั้งสัตว์ต่างๆ

การวิเคราะห์คุณค่าของนวนิยายแปลจีนเรื่องดอกไม้วีร่าก

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบทางวรรณกรรมของนวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้วีร่าก ทั้งในด้านเนื้อ
เรื่อง โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร และกลวิธีการประพันธ์มาโดยละเอียด พบว่าวรรณกรรมแปลจีนเรื่องนี้มี
ความน่าสนใจ เหมาะสมที่ผู้สนใจวัฒนธรรมจีนจะศึกษาเป็นความรู้เบื้องต้น ดังจะประเมินค่าให้เห็นดังนี้

นวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้วีร่าก แม้จะเป็นนวนิยายที่ให้ความบันเทิงแต่มีคุณค่ามากมาย ซึ่ง
สามารถจำแนกคุณค่าออกเป็น 3 ด้านใหญ่ๆ ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านภาษา และด้านคติสอนใจ โดยจะกล่าวใน
รายละเอียดดังต่อไปนี้

คุณค่าทางด้านเนื้อหา

สาระของวรรณกรรม คือ คุณค่าอันเป็นผลพลอยได้ที่ได้รับจากวรรณกรรม นอกเหนือจากความ
บันเทิง ความคิดสำคัญของเรื่องที่ทำให้คุณค่า ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมแก่นมนุษยชาติและสังคม เช่น แนวคิด
เกี่ยวกับความเชื่อ เรื่องบุญกรรม ความรักชาติ ความกตัญญูกตเวที ความซื่อสัตย์ เป็นต้น เนื้อหาที่เป็น
หลักฐานทำให้ผู้อ่านได้ทราบความจริงเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทางของสังคม ค่านิยมและทัศนคติของ
บุคคลในสมัยที่วรรณกรรมเรื่องนั้นเกิดขึ้น เช่น ค่านิยมการใช้ของต่างประเทศ ความจงรักภักดีต่อชาติ ฯลฯ
(สมเกียรติ ครูดำ คำแหง, 2558) จากการศึกษานวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้วีร่าก ได้สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่า
ทางด้านเนื้อหา ดังนี้

ด้านสังคม

สังคม ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง คนจำนวนหนึ่งที่มี
ความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตามระเบียบ กฎเกณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญร่วมกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542 :

1159) วรรณกรรมมีคุณค่าในแง่ที่เป็นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นในรูปของการให้รายละเอียดเพิ่มเติมในสิ่งที่ประวัติศาสตร์ไม่ได้บันทึกไว้ เพราะประวัติศาสตร์จะบันทึกแต่เนื้อหาที่เฟื่องฟูที่เชื่อถือได้จริง มีเหตุผลและมีหลักฐานเชื่อถือได้ คือสิ่งที่ป็นรูปธรรมนั่นเอง ส่วนสิ่งที่ป็นนามธรรม ประวัติศาสตร์ไม่สามารถบันทึกไว้ได้ เช่น อารมณ์ ความรู้สึกของผู้คนที่ร่วมอยู่ในเหตุการณ์ ทศนคติและแนวทางการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมหนึ่งในสมัยหนึ่ง (ชัตสุณี สินธุสิงห์, 2532 : 75) นวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก ได้สะท้อนให้เห็นถึงสังคมของชาวจีนในแง่มุมต่างๆ ดังนี้

ด้านการเมืองการปกครอง นวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นประวัติศาสตร์จีนในช่วง ค.ศ. 1976-1989 ตรงกับยุคปฏิวัติวัฒนธรรม และเหตุการณ์การชุมนุมประท้วงเรียกร้องประชาธิปไตยที่จัตุรัสเทียนอันเหมิน ผู้แต่งได้นำเรื่องราวในอดีตมาถ่ายทอดให้ผู้อ่านได้ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ของประเทศจีน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างตอนที่ผู้แต่งบรรยายถึงสถานการณ์ในปี 1976 การเสียชีวิตของผู้นำเหมาและมาตามเหมาถูกโค่นอำนาจลงตามลำดับ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างตอนที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ปี 1976 เป็นปีที่คนทั้งประเทศต้องพบกับเหตุการณ์นำตื่นตระหนกซ้อนๆ กันถึงสองครั้ง เมื่อประธานเหมาถึงแก่อสัญกรรมในวันที่ 9 กันยายน จากนั้นระหว่างที่พวกเราจำยอมอยู่กับความเศร้าหมอง มาตามเหมา ก็มาถูกโค่นจากอำนาจตามไปอีกคน

(อันฉี หมิน 2557 : 23)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า นวนิยายเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก สะท้อนเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ของประเทศจีน ขณะที่เหมาเจ๋อตุงถึงแก่อสัญกรรม เต็งเสี่ยวผิงขึ้นเป็นผู้นำแทนได้มีการโค่นล้มอำนาจของเหมาที่ยังคงอยู่ และแน่นอนว่ามาตามเหมาเองก็ถูกโค่นอำนาจเช่นกัน ประชาชนชาวจีนในตอนนั้นตกอยู่ในภาวะเศร้าหมอง และเหตุการณ์ตอนที่กล่าวถึงผู้นำประเทศคนใหม่ต่อจากเหมาเจ๋อตุงคือ เต็งเสี่ยวผิงได้ปฏิรูปประเทศและจัดตั้งนโยบายเปิดประเทศ โดยนำวิทยาการจากตะวันตกเข้ามาเพื่อพัฒนาประเทศจีนให้ทันสมัยเท่าทันตะวันตก ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างตอนที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ตั้งแต่เต็งเสี่ยวผิง ผู้นำประเทศคนใหม่มีนโยบายเปิดประเทศ ทศนคติของผู้คนที่ติดต่ออเมริกาก็เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว เมื่อได้ดูข่าวที่คนอเมริกันยกมือออกมาประท้วงตามถนน พวกเราตกใจมากที่เห็นว่าหลายคนอ้วนท้วนพุงพลุ้ย คนพวกนั้นแต่งเนื้อแต่งตัวดียิ่งกว่าคนรวยในเมืองจีนเสียอีก

(อันฉี หมิน 2557 : 50)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า เติ่งเสี่ยวผิงพยายามที่จะพัฒนาประเทศด้วยการกำหนดนโยบายเปิดประเทศ ทำให้ทัศนคติของคนจีนที่มีต่อคนอเมริกันแต่เดิมเปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีขึ้นผ่านข่าวสารทางโทรทัศน์ ในมุมมองที่สภาพบ้านเมืองของสหรัฐอเมริกาที่พัฒนา คนอเมริกันอยากจนมีสิทธิที่จะประท้วงต่อรัฐบาลเพื่อให้เกิดความยุติธรรมในสังคม และเหตุการณ์อีกเหตุการณ์หนึ่งซึ่งผู้แต่งได้กล่าวถึง “เหตุการณ์การชุมนุมประท้วงที่จัตุรัสเทียนอันเหมิน” ของกลุ่มนักศึกษาและประชาชน ซึ่งเป็นเหตุการณ์สำคัญของจีนในการต่อสู้เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างตอนที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ฉันกลับไปเยี่ยมครอบครัวทางเมืองจีนในฤดูร้อนของปี 1989 นักศึกษาหลายพันคน เริ่มมารวมตัวกันเรียกร้องประชาธิปไตยที่จัตุรัสเทียนอันเหมิน บรรยากาศเต็มไปด้วยความตึงเครียด ฉันได้พบเพื่อนมัธยมต้นคนหนึ่ง ซึ่งขณะนี้เป็นหนึ่งในแกนนำนักศึกษา เขาพยายามชวนฉันไปร่วมอดอาหารประท้วงอย่างสงบในปักกิ่ง ขณะนั่งอยู่ตรงข้ามเขา ฉันคิดว่าคนคนนี้เป็นนักฉวยโอกาสมาตลอด ฉันไม่ชอบที่เขาเป็นคนเจ้าเล่ห์และนักรังเกียจที่เขาพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อเรียกร้องความสนใจของสื่อมวลชนทั่วโลก

“ประชาธิปไตยต้องแลกมาด้วยความเสียสละ!” เขาพูดประโยคนี้กับฉันตลอดเวลา “ต้องมีการนองเลือดก่อน จึงจะสามารถปลุกมวลชนให้ตื่นขึ้นมาได้ เราไม่มีวันยอมแพ้จนกว่าจะได้ในสิ่งที่เราต้องการ”

สิ่งที่เขาต้องการคืออำนาจ ฉันรู้และฉันก็แน่ใจ เพราะครั้งหนึ่งเขาเคยเป็นผู้นำองค์กรฯแดงสมัยที่เราเรียนอยู่มัธยมต้น การที่เขาพูดถึงเลือดและความตายนั้น ไม่ได้หมายถึงเลือดและความตายของเขาเอง

ตามที่ปรากฏในหน้าประวัติศาสตร์ กลุ่มนักศึกษาผู้ก่อการเคลื่อนไหวถูกทำลายล้างในที่สุด มีเหตุนองเลือดและความตายเกิดขึ้นจริงๆ สิ่งที่เป็นปัญหาบกรวนจิตใจฉันมากที่สุด ไม่ใช่เรื่องที่รัฐบาลยิงประชาชนของตัวเอง แต่เป็นเรื่องที่พวกแกนนำนักศึกษาพากันหนีเอาตัวรอดไปอยู่ในโลกตะวันตก ด้วยวีซ่าของประเทศในยุโรปและอเมริกาที่ออกให้ล่วงหน้าก่อนแล้ว ซึ่งหมายความว่าพวกเขาทิ้งให้เพื่อนนักศึกษาด้วยกันถูกสังหารอย่างโหดเหี้ยม

(อันฉี หมิน 2557 : 224-225)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนและนักศึกษาจำนวนมากรวมตัวกันเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยที่จัตุรัสเทียนอันเหมิน เป็นเหตุการณ์สำคัญเหตุการณ์หนึ่งของจีนที่มีคนล้มตายเป็นจำนวนมาก และจากเหตุการณ์นี้สะท้อนภาพให้เห็นถึงคนบางกลุ่มที่ใช้ผลประโยชน์จากผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง

ด้านสถานภาพและบทบาท นวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก ผู้แต่งบรรยายให้เห็นถึงภาพสะท้อนสถานภาพและบทบาทของประชาชนจีนชนชั้นกรรมาชีพถูกกดขี่โดยรัฐบาลในสังคมคอมมิวนิสต์ผ่านตัวละครอันฉี หมิน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างตอนที่เยาวชนจีนก่อนประเทศถูกส่งไปอยู่ตามค่ายแรงงานต่างๆ หลังจากที่เหมาเป็นฝ่ายมีชัยในการปฏิวัติวัฒนธรรม ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างตอนที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ไม่นานนักเราก็ตระหนักว่าพวกเราถูกส่งมาอยู่ในขุมนรก เราทุกคนคิดว่าข้าวที่เราปลูกถูกส่งไปเลี้ยงคนเวียดนาม ทั้งที่เราปลูกได้ไม่พอเลี้ยงปากเลี้ยงท้องตัวเองด้วยซ้ำ ผืนดินที่ชุ่มช่านด้วยเกลือไม่เป็นใจกับการปลูกข้าว พวกเราต้องทำงานกันวันละสิบแปดชั่วโมงในฤดูเพาะปลูก ในค่ายแรงงานใกล้ทะเลจีนตะวันออกมีเยาวชนอายุระหว่างสิบเจ็ดถึงยี่สิบห้าปีราวหนึ่งแสนคน และพรรคคอมมิวนิสต์ก็ควบคุมเราอย่างทารุณโหดเหี้ยม มีบทลงโทษร้ายแรง ซึ่งอาจถึงขั้นประหารชีวิต สำหรับคนที่บังอาจฝ่าฝืนกฎระเบียบ ชีวิตในค่ายแรงงานไม่มีวันหยุดพักผ่อน ไม่มีเสาร์อาทิตย์ ไม่มีการลาป่วย และไม่มีการนัดพบกันระหว่างชายหญิง เราอาศัยอยู่ในค่ายพักแบบเดียวกับค่ายทหารที่ไม่มีห้องอาบน้ำหรือห้องส้วม พวกเราทำงานเยี่ยงทาส อีกทั้งยังได้รับการอบรมสั่งสอนมาตั้งแต่เด็กว่า พรรคคอมมิวนิสต์มีพระคุณต่อเรายิ่งชีพ

(อันฉี หมิน 2557 : 22-23)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า เยาวชนจีนที่ถูกเกณฑ์มาเพาะปลูก แต่ผลผลิตที่ได้กลับต้องส่งไปเลี้ยงคนเวียดนาม ทั้งๆ ที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ สะท้อนให้เห็นถึงความยากลำบาก การถูกกดขี่ของชนจีนในยุคปฏิวัติวัฒนธรรมภายใต้แกนนำของเหมาเจ๋อตุง ซึ่งต่างจากสังคมอเมริกันในยุคเดียวกัน ผู้แต่งสะท้อนให้เห็นถึงความมีสิทธิ เสรีภาพในการแสดงออกในสังคมอเมริกัน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างตอนที่สมาชิกชมรมคอมมิวนิสต์คะยันคะยอให้อันฉี หมินเล่าประสบการณ์ตรงในสังคมคอมมิวนิสต์ให้พวกเขาฟัง แต่เหล่าสมาชิกชมรมไม่เชื่อว่าอันฉี หมินเป็นคอมมิวนิสต์จริงๆ อันฉี หมินจึงตระหนักได้ว่า

ฉันรู้ว่าขณะที่ตัวฉันเองมีสิทธิพูดในสิ่งที่อยากพูด คนอื่นๆ ก็มีสิทธิที่จะไม่สนใจฉันด้วยเช่นกัน สถาบันแห่งนี้ตั้งขึ้นมาเพื่อให้ทุกคนรู้สึกว่ามีผู้รับฟังและให้การสนับสนุน แต่ส่วนใหญ่แล้วเรามักจะได้ยินแต่เสียงของตัวเองเท่านั้น อาจารย์ส่วนมากจะวิจารณ์นักศึกษาในทางที่ดี เพราะเป็นหน้าที่ที่อาจารย์จะต้องสนับสนุนให้นักศึกษา ‘แสดงความเป็นตัวของตัวเอง’ ออกมา นักศึกษาทุกคนต่างได้รับการยอมรับนับถือว่าเป็น ‘ศิลปินผู้มีวิมวภาวะ’ ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะผลงานจะออกมาแย่ขนาดไหน แต่ตราบดีที่เราจ่ายค่าเล่าเรียนครบถ้วน เราก็จะได้รับคำชมเชยว่า “เธอเก่งมาก!” อยู่ดี

(อันฉี หมิน 2557 : 123)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า สังคมอเมริกันเป็นสังคมที่มีสิทธิ เสรีภาพในการที่จะรับรู้และแสดงความคิดเห็น ซึ่งโดยปกติแล้วคนเราจะฟังแต่เพียงความคิดเห็นของตนเองเท่านั้น และคนอเมริกันถูกปลูกฝังให้แสดงความเป็นตัวของตัวเองออกมา ไม่ว่าจะแสดงความเป็นตัวเองออกมาในทิศทางใดก็จะได้รับคำชมเชยเสมอ

ด้านวัฒนธรรม

วัฒนธรรม ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง สิ่งที่ทำให้ความเจริญอกงามให้แก่หมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมไทย, วัฒนธรรมในการแต่งกาย, วิถีชีวิตของหมู่คณะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542 : 1058) นวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก ได้สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของชาวจีนในแง่มุมต่างๆ ดังนี้

ด้านศาสนาและความเชื่อ ศาสนา ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง ลัทธิความเชื่อของมนุษย์อันมีหลัก คือแสดงกำเนิดและความสิ้นสุดของโลกเป็นต้น อันเป็นไปในฝ่ายปรมาตม์ประการหนึ่ง แสดงหลักธรรมเกี่ยวกับบุญบาปอันเป็นไปในฝ่ายศีลธรรมประการหนึ่ง พร้อมทั้งลัทธิพิธีที่กระทำตามความเห็นหรือตามคำสั่งสอนในความเชื่อถือนั้นๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542 : 1100) นวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก สะท้อนให้เห็นถึงศาสนาและความเชื่อของชาวจีนในแง่มุมต่างๆ ดังนี้

- **นิกายเซนและลัทธิเต๋า** เซน เป็นภาษาญี่ปุ่น แปลว่าฉานในภาษาบาลี เซ็นนั้นเป็นแขนงหนึ่งในพระพุทธศาสนา แตกกิ่งก้านออกไปจากนิกายวาจารย์วาท หรือที่เรียกกันทั่วๆ ไปว่า มหายาน เซ็นสอนให้ปล่อยกายกับใจไหลไปตามเรื่องของมันเหมือนกับสายธาร ถ้าต้องการจะมองดูก็ดูได้ แต่อย่าไปทำให้มันหยุดไหลหรือไหลผิดทาง เพราะถ้าทำอย่างนั้นแล้วก็จะไม่ได้เห็นสายธารแห่งชีวิตตามความเป็นจริง (คึกฤทธิ์ ปราโมช, 2514 : 1-8)

เต๋า แปลว่า มรรคาหรือทาง สภาพอันเป็นไปโดยธรรม ตามนัยอันเป็นมาตามปรัชญาของจีนโบราณ สาระสำคัญแห่งคำสอนของเล่าจื้อ คือการดำเนินชีวิตไปตามธรรมชาติ เล่าจื้อกล่าวว่า “จงทำตัวให้สมกับธรรมชาติ คอยยึดเต๋าเป็นแนวทาง” เล่าจื้อสอนให้มนุษย์มีความสงบ มีความเป็นธรรมดา สอนให้มนุษย์ดำเนินชีวิตอันเป็นจุดสุดท้ายของตนเองด้วยการปฏิบัติตนไปในทางที่เป็นธรรมดาเข้ากันได้กับธรรมชาติที่เป็นไปทุกวิถีทาง (เสฐียร พันธรั้งซี, 2516 : 520-538) นวนิยายแปลจีนเรื่องดอกไม้ไร้ราก ส่วนที่เกี่ยวกับนิกายเซนและลัทธิเต๋ามีปรากฏผ่านตัวละครอย่างฉิงกู่ ซึ่งยึดถือปฏิบัติตามหลักการของนิกายเซนและลัทธิเต๋า ดัง

ตัวอย่างในตอนที่มีผู้เล่าถึงความทรงจำเกี่ยวกับความรักครั้งแรกของเขา ความสัมพันธ์นั้นต้องยุติลงเมื่อเขาได้วีซ่าเข้าอเมริกา ฉีกูให้เหตุผลที่ตนไม่เสียใจกับความรักครั้งนี้ว่า

“นิยายเซนและลัทธิเต๋ามีคำสอนที่กล่าวถึงเรื่องนี้” ฉีกูบอก “มีวิธีที่เราสามารถแบกรับความทุกข์ไว้ได้ อะไรจะเกิดขึ้นกับชีวิตก็ปล่อยให้มันเกิดอย่าได้พยายามต้านทาน เราจะเป็นผู้ชนะโดยการวางเฉยเฉกเช่นปัจเจกชน การวางเฉยไม่ทำอะไรทั้งสิ้นเท่ากับว่าเราได้ทำทุกอย่างแล้ว การวางเฉยถือเป็นความฉลาด เป็นวิธีที่เราจะรับมือกับเรื่องน่าเศร้าได้ดีที่สุด เราจะอยู่รอดได้ด้วยการวางเฉยเท่านั้น”

(อันฉี หมิน 2557 : 212-213)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า นิยายเซนและลัทธิเต๋ามีคำสอนให้ปล่อยทุกอย่างให้เป็นไปไม่ต้องขัดขวาง การวางเฉยเป็นสิ่งที่แก้ปัญหาได้ดีที่สุด หรือจะเห็นได้จากตอนที่ฉีกูกำลังรับประทานอาหารร่วมกับเพื่อนๆ ฉีกูออกปากเลียอาหารมือนี่ ครั้นใบเสร็จค่าอาหารมา ฉีกูแกล้งทำเป็นไม่เห็นใบเสร็จ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างตอนที่ผู้แต่งบรรยายว่า

เขายิ้มแล้วแกล้งทำเป็นไม่เห็นบิล การพูดคุยดำเนินต่อไปเกี่ยวกับนักปรัชญาสมัยโบราณ เรื่องของเล่าจื๊อกับจวงจื๊อและผีเสื้อของเขา “เล่าจื๊อคือนักปรัชญาที่มีชื่อเสียงที่สุดคนหนึ่งของจีนช่วง 400 ปีก่อนคริสตกาล ส่วนจวงจื๊อคือนักปรัชญาจีนอีกท่านหนึ่งซึ่งเป็นศิษย์เอกของเล่าจื๊อผู้สืบทอดลัทธิเต๋า จวงจื๊อฝันว่าตนได้กลายเป็นผีเสื้อโบยบินไปทั่วทุกแห่งอย่างสุขสำราญโดยไม่รู้ตัวตัวเองคือจวงจื๊อ พอตื่นขึ้นมาจึงพบตนคือจวงจื๊อจึงคิดว่าจวงจื๊อฝันว่าตนเป็นผีเสื้อหรือผีเสื้อฝันว่าเป็นจวงจื๊อกันแน่ กลายเป็นปรัชญาหรือแง่คิดเกี่ยวกับความแตกต่างที่ถูกกำหนดขึ้นมา แต่ในอีกแง่หนึ่งกลับไม่มีอะไรต่างกันเลย”

(อันฉี หมิน 2557 : 235)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า เรื่องเล่าของนักปรัชญาจีนที่มีชื่อเสียงอย่างเล่าจื๊อกับจวงจื๊อ และผีเสื้อของเขาสะท้อนให้เห็นถึงแง่คิดที่ว่าสิ่งที่เป็นอยู่อาจไม่ใช่สิ่งที่เป็นจริง

- **ลัทธิคอมมิวนิสต์** คือ ระบอบแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองสังคมและการเคลื่อนไหวทางการเมือง ภายใต้ข้อกำหนดของความเป็นเจ้าของร่วมกัน และการมีรายได้ที่ขึ้นอยู่กับการผลิต การเคลื่อนไหวทางการเมืองในแง่นี้หมายถึงระบอบคอมมิวนิสต์มีจุดประสงค์ให้ประชาชนทุกคนมีฐานะทางสังคมเท่าเทียมกัน (พันทาวน์, 2558) นวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก ส่วนที่เกี่ยวข้องกับลัทธิคอมมิวนิสต์

ปรากฏผ่านตัวละครอย่างอันฉี หมิน ดังตัวอย่างในตอนที่ยกคนหนึ่งพยายามจะเล่าถึงพระคัมภีร์ให้อันฉี หมิน ฟังเพื่อเผยแพร่ศาสนาคริสต์ อันฉี หมินคิดในใจว่า

ก่อนที่ฉันจะทันได้ตอบว่าไม่ เธอก็เริ่มเล่าไปแล้ว ฉันอยากให้ตัวเองสามารถบอกเธอ ได้ว่า ลัทธิคอมมิวนิสต์เคยเป็นศาสนาของฉัน เหมาะคือพระเจ้าของฉัน และสมุดปกแดงรวบรวม คำพูดของหมาก็เคยเป็นคัมภีร์ของฉัน ฉันรู้สึกเสียมารยาทที่จะลุกขึ้นเดินหนีขณะที่สตรีผู้นั้นยัง เล่าเรื่องของเธอมันไม่จบ แต่เธอมันผ่านมาแล้วก็ผ่านไปหลายคืนแล้ว

พอเธอมันหันกลับไปเล่ามาถึง ฉันจึงกระโดดผลุงขึ้นไปทันที ฉันแปลกใจอย่างยิ่งที่สตรี ผู้นั้นตามฉันขึ้นมาด้วย ฉันบอกผู้หญิงคนนั้นว่า “คุณรู้จักพระเยซูคริสต์ของจีนไหมคะ เขาคือ ทหารที่ยอมสละชีวิตตัวเอง ชื่อตงฉุนรู่ย พระเจ้าของเราสั่งให้เขาไประเบิดสะพานที่ศัตรูชุกซ่อน อาวุธไว้ ในที่สุดเมื่อตงไปถึงสะพานแห่งนั้น เขาหาที่เหมาะสมๆ สำหรับผู้กระโดดไม่ได้ จึงใช้ร่าง ตัวเองแทนเสา แล้วภารกิจของเขาก็สำเร็จลุล่วง นั่นคือวิธีที่เขาสรรเสริญพระเจ้าของเรา คือ เหมาะ”

(อันฉี หมิน 2557 : 91)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า อันฉี หมินได้สะท้อนความเชื่อของคนจีนที่มีความเชื่อมั่นใน ลัทธิคอมมิวนิสต์ที่ถูกปลูกฝังตั้งแต่เด็ก คำพูดของหม่าเจอตุงถือเป็นคัมภีร์ของความเชื่อนี้ คนที่ควรแก่การยก ย่องคือคนที่ทำตามคำสั่งและสละชีวิตเพื่อหม่า และเหตุการณ์อีกเหตุการณ์หนึ่งซึ่งผู้แต่งได้บรรยายถึงสาเหตุที่ อันฉี หมินเชื่อในลัทธิคอมมิวนิสต์ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างตอนที่อันฉี หมินบรรยายว่า

ในเมื่อฉันจงรักภักดีต่อมาตามหม่าแล้วจะเรียกว่าฉันไม่ซื่อสัตย์กับหม่าได้อย่างไร ฉัน ไม่เคยมีสิทธิออกความเห็นเรื่องอะไรทั้งสิ้นในชีวิต ตำราเรียนสอนให้ฉันยกย่องเทิดทูนคนที่ยอม ตายเพื่ออุดมการณ์ของคอมมิวนิสต์ มีหลายคนถึงกับกระโดดตึก แขนวคอบ ตีฆ่าฆ่าแม่ลง กระโดดน้ำ กินยานอนหลับ และเชือดข้อมือตัวเอง เพียงเพื่อพิสูจน์ให้เห็นถึงความจงรักภักดีที่มี ต่อหม่า

(อันฉี หมิน 2557 : 23)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า คนจีนถูกปลูกฝังให้เชื่อในลัทธิคอมมิวนิสต์ตั้งแต่การศึกษา ชั้นพื้นฐาน จากตำราเรียนที่สอนให้ยกย่องคนที่ตายเพื่อคอมมิวนิสต์ เพื่อให้ง่ายต่อการปกครองของหม่าเจอตุง ประชาชนชาวจีนจึงถูกจำกัดสิทธิในการออกความคิดเห็นในทุกๆ เรื่องของชีวิต

ด้านวิถีชีวิต วิถีชีวิต ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง ทางดำเนินชีวิต เช่น วิถีชาวบ้าน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542 : 1075) นวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก ผู้แต่งสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตหรือสภาพความเป็นอยู่ของสังคมจีนและสังคมอเมริกัน ผ่านตัวละครอันฉี หมินที่ได้ใช้ชีวิตอยู่ทั้งในประเทศจีนและสหรัฐอเมริกา ถ่ายทอดประสบการณ์ผ่านนวนิยายเพื่อให้ผู้อ่านได้รู้ถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนจีนและชีวิตของคนจีนในสหรัฐอเมริกา ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างตอนที่ผู้แต่งได้แสดงให้เห็นถึงความยากลำบากในการดำรงชีวิตของคนจีนชนชั้นกรรมาชีพในยุคปฏิวัติวัฒนธรรมภายใต้การนำของเหมาเจ๋อตุง ดังนี้

ครอบครัวเปาอาศัยอยู่ที่ชั้นล่างมาสามรุ่นแล้วโดยไม่มีห้องน้ำส่วนตัว พวกเขามีแค่ถังไม้สำหรับถ่ายปฏิกูล คุณนายเปาต้องรอให้รถสุขาภิบาลมาถ่ายเทปฏิกูลในถังใบนั้นทุกวัน พอเกิดการปฏิวัติ รถสุขาภิบาลก็ไม่มา ครอบครัวเปาจึงต้องนำปฏิกูลไปทิ้งที่ได้ต้นไม้ท้ายตรอก เป็นเหตุให้เพื่อนบ้านพากันบ่นพึมพำเรื่องกลิ่นเหม็น และแม่ของฉันก็รู้สึกไม่ดีที่ต้นไม้ต้นนั้นใกล้ตายเต็มทน

(อันฉี หมิน 2557 : 258)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า รัฐบาลจีนในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรมไม่มีระบบการจัดการที่ดีทำให้ประชาชนไม่ได้รับความสะดวกสบาย จากที่เดิมทีการใช้ชีวิตประจำวันก็ลำบากอยู่แล้ว หรือจะเห็นได้จากตัวอย่างตอนที่อันฉี หมินเล่าถึงประสบการณ์ในจีนให้เหล่าสมาชิกชมรมคอมมิวนิสต์ฟัง โดยยกตัวอย่างภาพยนตร์ชื่อ The Breakup (การทำลายล้างระบบเก่า) แสดงให้เห็นถึงความจริงแล้วการศึกษาในประเทศจีนยังคงไม่เท่าเทียม ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างตอนที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ฉันบอกสมาชิกชมรมว่าภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นหนึ่งในโครงการของมาตามเหมา เนื้อเรื่องแสดงให้เห็นถึงการที่เด็กสาวชาวนาคคนหนึ่งเข้ามาทำหน้าที่ของผู้นำในมหาวิทยาลัย เด็กสาวคนนี้ทำลายระบบเก่าอย่างสิ้นซากเพื่อรับรองว่าคนยากจนในประเทศจีนมีสิทธิเข้ารับการศึกษามหาวิทยาลัยกันทุกคน “แต่มันเป็นโฆษณาชวนเชื่อ” ฉันบอกกับสหายชาวอเมริกันเช่นนั้น “มันไม่เคยเกิดขึ้นในชีวิตจริงหรอก”

(อันฉี หมิน 2557 : 123)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า อันฉี หมินพยายามที่จะเสนอความเป็นจริงที่ว่า แม้จะเป็นสังคมที่กล่าวถึงความเท่าเทียมกันของคนในสังคมเป็นหลักอย่างสังคมคอมมิวนิสต์ แต่ในความจริงนั้นความเท่าเทียมไม่ได้เกิดขึ้นในสังคมจีนเลย หรือจะเห็นได้จากตัวอย่างตอนที่อันฉี หมินเล่าถึงความยากลำบากหลังจาก

จีนเข้าสู่ยุคปฏิวัติวัฒนธรรมให้ทากิษาเพื่อนร่วมห้องพักฟัง แสดงให้เห็นถึงการไม่มีสิทธิและเสรีภาพใดๆ ในสังคมจีนสมัยนั้น ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างตอนที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ตอนอยู่ในประเทศจีน ฉันไม่ได้รับอนุญาตให้ไปหาหมอทั้งที่ป่วย และฉันก็ไม่ได้รับอนุญาตให้ออกจากค่ายแรงงานทั้งที่ไขสันหลังกระทบกระเทือน ฉันไม่เคยมีวันหยุดสุดสัปดาห์ หรือวันหยุดพักผ่อน ฉันไม่ได้รับอนุญาตให้เรียนต่อ และบทลงโทษสำหรับการลอบนัดพบกับชายหนุ่มในค่ายแรงงาน ก็คือถูกประจาน ถูกลงโทษ และถูกทรมาน

(อันฉี หมิน 2557 : 82)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า คนในสังคมจีนยุคปฏิวัติวัฒนธรรมภายใต้การนำของเหมา เจ๋อตงนั้นไม่ได้รับสวัสดิภาพทางสังคมที่ดีผ่านตัวละคร อันฉี หมิน แม้จะเจ็บป่วยก็ไม่ได้รับอนุญาตให้พักรักษาตัวหรือไปพบแพทย์เพื่อทำการรักษา อีกทั้งยังถูกกีดกันทางการศึกษา ทั้งนี้ผู้แต่งยังสะท้อนให้เห็นถึงสังคมจีนที่ให้ความสำคัญกับความเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติ คำทำนายหรือคำพยากรณ์ถึงอนาคต และเป็นสิ่งหนึ่งที่เป็นความเชื่อเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของชาวจีน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างตอนที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ฤดูร้อนปีหนึ่ง เมื่อลอรี่แอนไปพักอยู่ที่เซียงไฮ้ ไหน ไน่พาแกไป ‘วัดส่วนสูงทำนายอนาคต’ เครื่องวัดทำนายว่าลอรี่แอนจะเป็นคนแคระเมื่อโตขึ้น ไหน ไน่เสียใจมาก ตั้งแต่นั้นมา ทานจึงเป็นห่วงเรื่องความสูงของลอรี่แอน เพราะตัวไหน ไน่เองสูงไม่ถึงสี่ฟุตดี ไหน ไน่กลัวว่า ‘ยีนเดี่ยว’ ของตนจะถ่ายทอดไปถึงลอรี่แอน จึงขอร้องให้ฉัน ‘เสริมอาหาร’ ให้ลอรี่แอน จะได้ช่วยทำลาย ‘คำสาป’ นั้นเสีย

(อันฉี หมิน 2557 : 401)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า แม้อันฉี หมินจะไปอยู่สหรัฐอเมริกาเป็นเวลานานแต่ก็ยังคงมีความเชื่อแบบจีนอยู่ นั่นคือการวัดส่วนสูงทำนายอนาคต จากที่ไหน ไน่บอกให้ช่วยหาอาหารเสริมให้ลอรี่แอน นอกจากนี้ผู้แต่งยังสะท้อนให้เห็นถึงการดำรงชีวิตของผู้คนในสหรัฐอเมริกาที่มีสิทธิ เสรีภาพ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างตอนที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ฉันไม่รู้จักพระเจ้า แต่ฉันเริ่มสัมผัสได้ถึงพระกรุณาธิคุณของพระองค์ในอเมริกา แม้จะผ่านพบประสบการณ์ที่ไม่สู้ดีมาบ้าง แต่ผู้คนที่ปฏิบัติต่อฉันอย่างมีศักดิ์ศรี อย่างเช่นคุณนายเฮลียิงที่เป็นเจ้าของธุรกิจสินค้าผ้าพันด์ก็ยิ่งอุทิศใจมาต่อรองกับฉัน เธอไม่ได้บิบบังคับหรือบดขยี้ฉันจนบีบเหมือนฉันเป็นตัวแมลง สตรีผู้เป็นสมาชิกโบสถ์ที่ป้ายรถเมล์คนนั้น ก็แสดงให้เห็นว่าทุกคนในประเทศนี้ล้วนมีเสรีภาพ เธอมีสิทธิที่จะทำเรื่องบ้าๆ เพื่อเดินไปตามวิถีแห่งความ

เชื้อของตน คนจรจัด คนขี้เมา และคนติดยา มีสิทธิเดรีดเตร่ระเห่ร่อนไปทั่วทุกถนน ชมรมคอมมิวนิสต์ได้รับอนุญาตให้มีได้ในสถาบันศึกษา นักศึกษาศิลปะสามารถเผาธงชาติอเมริกันและวาดภาพนายกเทศมนตรีสวมเสื้อยกทรงได้อย่างเสรี

(อันดี หมิน 2557 : 125)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า เหตุการณ์ต่างๆ ที่อันดี หมินประสบทำให้เรารู้ได้ว่า คนในสังคมอเมริกันล้วนมีเสรีภาพ มีสิทธิจะทำตามวิถีความคิดและความเชื่อของตนเอง ทั้งนี้ในสังคมอเมริกัน ผู้คนยังมีวิถีชีวิตเร่งรีบ อาหารประเภท Junk Food หรืออาหารขยะจึงเป็นทางเลือกสำคัญ เพราะราคาประหยัด และการบริการที่รวดเร็ว สะดวกสบาย ผู้คนจึงนิยมเลือกรับประทานอาหารประเภทนี้เป็นจำนวนมาก ซึ่งอาหารขยะเหล่านี้ทำให้เกิดปัญหาทางสุขภาพ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ฉันเชื่อว่าอเมริกาเป็นเลิศที่สุดในทุกๆ ด้านของชีวิต จึงตัดสินใจเปลี่ยนมาเน้นโปรตีนสำหรับอาหารการกินของลอรีแอน ดังนี้

วันจันทร์ - แมคโดนัลด์, วันอังคาร - เบอร์เกอร์คิง, วันพุธ - เคนทักกีฟรายด์ซิกเก้น, วันพฤหัสบดี - โดมิโนพิซซ่า, วันศุกร์ - แจ็กอินเดอะบ็อกซ์, วันเสาร์ - เวนต์ หรือ แพตเบอร์เกอร์ และวันอาทิตย์ - เบเกิล ซีส และไอศกรีม

แก้มลอรีแอนเริ่มย้วย คางเริ่มเป็นสองชั้น ไหน่ ไหน่มีความสุขมาก แต่ฉันสังเกตว่าลอรีแอนเหนื่อยง่ายและต้องเอนตัวนอนบ่อยๆ แกเป็นหวัดไม่ยอมหาย ทุกครั้งที่ป็นไข้แกต้องกินยาฆ่าเชื้อไข้จึงจะลด ลอรีแอนเริ่มป่วยถี่ขึ้นเรื่อยๆ ทุกสองเดือนแกจะต้องป่วยขนาดจำเป็นต้องกินยาฆ่าเชื้อ ที่ฉันกลัวที่สุดก็คือ ดูเหมือนลอรีแอนจะล้มป่วยอีกทั้งที่เพิ่งหายได้ไม่ทันไร ถ้าไม่เป็นเพราะลอยด์ ฉันคงไม่รู้ว่ ‘อาหารชั้นเลิศ’ ที่ลอรีแอนกินเข้าไปคือตัวการทำให้สุขภาพของแกย่ำแย่ลง ลอยด์บอกให้ฉันเลิกเลี้ยงลอรีแอนด้วยอาหารขยะของอเมริกา

(อันดี หมิน 2557 : 401-402)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า วิถีชีวิตที่เร่งรีบของคนอเมริกัน การรับประทานอาหารเช้า เน้นความสะดวกและเร่งรีบตามไปด้วย ทำให้ผู้คนเลือกที่จะรับประทานอาหารเช้า และผลที่ตามมาคือน้ำหนักที่เพิ่มขึ้นและสุขภาพที่แย่ลง

ค่านิยม ค่านิยม ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง สิ่งที่เป็นบุคคลหรือสังคมยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ และกำหนดการกระทำของตนเอง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542 : 242) นวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก ได้สะท้อนค่านิยมหลากหลายดังนี้

- **ค่านิยมในการนับถือเงิน** สังคมอเมริกันเป็นสังคมทุนนิยม เงินกลายเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิต ผู้คนจึงให้ความสำคัญกับเงินเพื่อซื้อความสุข ความสะดวกสบาย อันฉี หมินเป็นภาพสะท้อนของผู้ที่ซึมซับวัฒนธรรมอเมริกันและสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมในการนับถือเงิน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างตอนที่อันฉี หมินพยายามจะตกลงกับฉีกุให้แสดงให้เห็นว่าเขาพยายามหาเลี้ยงลูกเมีย

“คุณต้องหาเงินเข้าบ้านให้ได้ปีละหนึ่งหมื่นห้าพันเหรียญ” ฉันเตียน “คุณกำลังกลายเป็นคนบูชาเงิน รู้ตัวบ้างไหม” ฉีกุตะโกนใส่ฉัน “คาร์ล มาร์กซ พูดถูกจริงๆ ด้วย ว่าลัทธิ นายทุนมันก็คือปีศาจร้ายที่เส้นผมทุกเส้นข่มไปด้วยเลือด! พูดยังหาเงินเข้าบ้าน ตอนที่คุณเขียนหนังสือ ผมเป็นคนหาเงินเลี้ยงครอบครัวไม่ใช่ไร้ใจ ผมไม่ใช่หรือที่เชื่อมั่นในตัวคุณ ขณะที่ไม่มีใคร เขาเชื่อ ผมต้องมีสิทธิในเงินที่คุณได้รับมาล่วงหน้าเหมือนกันสิ!”

(อันฉี หมิน 2557 : 298)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า อันฉี หมินได้ซึมซับวัฒนธรรมอเมริกันในการนับถือเงิน เห็นเงินเป็นใหญ่ และเงินกลายเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิต เพื่อให้ชีวิตของครอบครัวสะดวกสบายกว่าที่เป็นอยู่

- **ค่านิยมในการแข่งขัน** สังคมอเมริกันเป็นสังคมที่มีการแข่งขันสูงมาก ผู้คนจะมุ่งเน้นในการเอาชนะ โดยการพัฒนาขีดความสามารถและยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของตนเองให้สูงกว่าผู้อื่น คนอเมริกันถือว่าผู้แพ้เท่านั้นต้องตกเป็นเบี้ยล่างของสังคม จึงส่งผลให้มีการแข่งขันแม้กระทั่งการศึกษา ผู้ที่มีคะแนนถึงเกณฑ์เท่านั้นที่จะมีสิทธิ์ศึกษาในสถาบันที่ดี ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างตอนที่ลอรีแอนอยู่ในช่วงระหว่างสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ดังตัวอย่างที่ผู้แต่งบรรยายว่า

คะแนนสอบพีเอสเอทีของลอรีแอนถือว่าค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบกับเด็กคนอื่นในครอบครัวเอเชีย-อเมริกัน สองสามปีก่อนหน้านั้นฉันได้ทำการค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับการสอบนี้ อย่างขยันขันแข็ง สิ่งที่ฉันพบก็คือแผนกพิจารณารับสมัครนักศึกษาเข้าเรียนมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยชั้นนำจะเอาคะแนนของลอรีแอนไปเทียบกับผู้สมัครชาวเอเชีย-อเมริกันอื่นๆ ถึงลอรีแอนจะเป็นนักเรียนดีเด่นหนึ่งของโรงเรียนมัธยมปลายที่แก่เรียนอยู่ แต่คะแนนสอบวัดมาตรฐานอาจเป็นอุปสรรคสำหรับแก่ได้

(อันฉี หมิน 2557 : 443)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า การเข้ามหาวิทยาลัยชั้นนำในสหรัฐอเมริกาโดยเฉพาะครอบครัวเอเชีย-อเมริกันจะต้องมีคะแนนสอบพีเอสเอทีเพื่อให้ทางมหาวิทยาลัยรับพิจารณาเข้าเป็นนักศึกษา

และผู้ที่มีมหาวิทยาลัยจะรับพิจารณาจะต้องเป็นผู้ที่มีคะแนนสอบวัดมาตรฐานพีเอสเอทีอยู่ในระดับสูง สะท้อนให้เห็นว่าสังคมอเมริกันเป็นสังคมที่มีการแข่งขันแม้กระทั่งการศึกษา

- ค่านิยมเกี่ยวกับรูปลักษณ์ภายนอก

ในสังคมการมองรูปลักษณ์ภายนอกเป็นสิ่งที่มืออยู่อย่างแพร่หลาย ซึ่งการมีรูปลักษณ์ภายนอกที่ดีเป็นปัจจัยที่ทำให้ได้รับการยอมรับจากสังคม ซึ่งในแต่ละสังคมนั้นมีการมองรูปลักษณ์ภายนอกในมุมมองที่แตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ระหว่างกลับไปเยี่ยมบ้านที่เมืองจีน ฉันไม่สามารถปิดบัง ไม่ให้ลอรีแอนได้ยินเสียงวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความ ‘ซีเห่’ ของแกได้ บรรดาญาติๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งย่าของลอรีแอน หรือไหน่ ไน่ ไม่ชอบผิวคล้ำแดดของแก “ทำไมไหน่ ไน่ต้องอยากให้เป็นผิวขาวเหมือนนมด้วยล่ะคะ” ลอรีแอนถาม ลูกยังเล่าด้วยว่าพวกเพื่อนบ้านพากันเข้ามายื่นล้อมรอบตัวแก พร้อมกับบอกว่า “ดูเด็กน่าสงสารที่พ่อแม่หย่ากันนี่สิ” คำพูดดังกล่าวทำให้แกวุ่นวายใจมาก ฉันถึงต้องบอกลูกว่าคนในเมืองจีนเชื่อว่าเด็กที่พ่อแม่หย่ากันเปรียบเสมือน ‘งานกระเบื้องที่มีรอยร้าว’

เหตุการณ์เหล่านี้ทำให้ฉันรู้สึกว้าวุ่นใจแล้วที่ลอรีแอนไม่ได้อยู่ในเมืองจีน เรื่องพ่อแม่หย่าร้างกันไม่ใช่ประเด็นปัญหาในสังคมอเมริกัน ลอรีแอนภาคภูมิใจมากกับผิวเข้มเป็นสีมะกอกตามธรรมชาติของแก ในอเมริกาเห็นว่าสีผิวเช่นนี้ดูดีมีเสน่ห์ เพื่อนนักเรียนบางคนของลอรีแอนถึงขนาดยอมเสียเงินให้ร้านเสริมสวย เพื่อให้ผิวขาวๆ ดูคล้ำลง

(อันฉี หมิน 2557 : 400-401)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในสังคมจีนมีค่านิยมให้คนมีผิวขาวว่าเป็นคนที่มีรูปลักษณ์ภายนอกที่ดี กลับกันในสังคมอเมริกันนิยมคนที่มีผิวเข้มผิวเข้มว่าเป็นคนที่มีรูปลักษณ์ภายนอกดี จึงจะเห็นได้ถึงความแตกต่างด้านค่านิยมของคนแต่ละสังคม การมีรูปลักษณ์ภายนอกที่ดีทำให้ได้รับการยอมรับจากสังคมนั้นๆ

จากการวิเคราะห์คุณค่าทางด้านเนื้อหา สรุปได้ว่า นวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก มีคุณค่าทางด้านเนื้อหาอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเมื่อพิจารณาจากเนื้อหาในการดำเนินเรื่องส่วนใหญ่แล้ว มักทำให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลที่เป็นความรู้ทั้งในแง่ของประวัติศาสตร์ของจีนในยุคปฏิวัติวัฒนธรรมภายใต้การนำของเหมาเจ๋อตุง สะท้อนให้เห็นถึงสภาพและบทบาท วิถีชีวิตที่มีความลำบากและถูกกดขี่ ค่านิยมในการมองรูปลักษณ์ภายนอก ความเชื่อในนิยายเซนและลัทธิเต๋าของคนจีนในยุคดังกล่าวผ่านตัวละครอันฉี หมินขณะที่ย้ายอยู่ในจีน นอกจากนี้ในขณะที่อันฉี หมินอาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกาผู้แต่งได้ถ่ายทอดประสบการณ์ที่พบเจอทำให้

สะท้อนถึงสถานภาพและบทบาท วิถีชีวิตที่มีสิทธิและเสรีภาพ และค่านิยมการมองรูปลักษณ์ภายนอก การแข่งขันและการรับประทานอาหารเช้าของคนอเมริกันในมุมมองของคนพลัดถิ่นได้อย่างชัดเจน

คุณค่าทางด้านภาษา

ภาษาวรรณกรรมนั้นต่างจากภาษาธรรมดาที่ใช้ประจำวัน คือ ความหมายที่ใช้ในวรรณกรรมอาจมีความหมายแตกต่างไปจากความหมายในภาษาประจำวัน เพราะภาษาธรรมดามักมีความหมายไปตามแนวทางของวัตถุ มุ่งแต่เรื่องของวัตถุหรือที่เห็นได้ด้วยตา แต่ภาษาวรรณกรรมมักกล่าวถึงทางที่เป็นนามธรรม ที่มองไม่เห็น ทั้งนี้เพราะนักประพันธ์ดูทุกสิ่งด้วยใจ (ประสิทธิ์ กาศย์กลอน, 2532, 2) และมักสามารถมองเห็นในสิ่งที่คนธรรมดา มองไม่เห็น จึงทำให้ได้ข้อสรุปอีกว่า นักประพันธ์ไม่ได้มีภาษาเป็นเครื่องมือแต่เพียงอย่างเดียว แต่เขายังใช้จินตนาการในการสร้างภาพพจน์ ให้เห็นชัดเจนและให้เห็นคล้ายตามความรู้สึกนึกคิดของตน (ชัตสุณี สินธุสิงห์, 2532 : 127) จากการศึกษานวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก ได้สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าทางด้านภาษา ดังนี้

สุภาษิตและคำพังเพย

สุภาษิต ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบต่อกันมาช้านานแล้ว มีความหมายเป็นคติสอนใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542 : 1206)

คำพังเพย ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบต่อกันมาช้านานแล้ว โดยกล่าวเป็นกลางๆ เพื่อให้ตีความเข้ากับเรื่อง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542 : 779) นวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก นอกจากผู้แต่งจะใช้ภาษาที่เรียบง่ายแล้วยังใช้สุภาษิตและคำพังเพย ซึ่งเป็นสุภาษิตของจีนทั้งที่พ้องกับสุภาษิตไทยและไม่พ้องกับสุภาษิตไทย ผู้แต่งได้กล่าวถึงสุภาษิตและคำพังเพยอยู่หลายแห่ง ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างสุภาษิตและคำพังเพยที่พ้องกับสุภาษิตไทย ตอนที่อันฉี หมินเล่าถึงความยากลำบากตอนอาศัยอยู่ที่ประเทศจีนให้ทากิซาเพื่อนร่วมห้องพักฟัง และกล่าวว่า

“เธอเคยได้ยินคำพังเพยจีนที่บอกว่า ‘เชือดไก่ให้ลิงดู’ บ้างไหม มันคือกลยุทธ์ที่
รัฐบาลกรรมาชีพนำมาใช้ควบคุมเราไม่ให้แหกคอก

(อันฉี หมิน 2557 : 82)

“เชือดไก่ให้ลิงดู” หมายถึง ทำโทษเป็นตัวอย่างเพื่อข่มขู่ไม่ให้ใครเอาเยี่ยงอย่าง เช่น รัฐบาลสั่งประหารผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่เป็นการเชือดไก่ให้ลิงดู เสียทีหนึ่ง (เอกรัตน์ อุคมพร และ สิทธิโรจน์ วงศ์วิทยา

เจริญพัฒนา, 2550 : 59) นอกจากนี้ยังเห็นได้จากตัวอย่างตอนที่อันฉี หมินตั้งใจฟังบรรยาย วิชาสัมมนา ภาพยนตร์ อันฉี หมิน บอกกับตัวเองว่า

ที่ลงทะเบียนเรียนวิชานี้ก็เพราะฉันหวังจะกว้างหिनก่อนเดียวได้นกสองตัว นกตัวที่หนึ่งคือการฝึกฟังและทำความเข้าใจภาษาอังกฤษ ฉันรู้สึกว่าคุณสามารถในการใช้ภาษาของฉันยังพัฒนาไปได้ไม่เร็วพอ นกตัวที่สองคือ ฉันจะได้หาความรู้ความเชี่ยวชาญ ที่สามารถช่วยให้ฉันก้าวไปสู่โลกของธุรกิจนี้ ฉันต้องการเรียนรู้วิธีใช้กลไกของกล่อง

(อันฉี หมิน 2557 : 127)

“กว้างหिनก่อนเดียวได้นกสองตัว” เมื่อเทียบกับสำนวนไทยแล้วคือ “ยิงปืนนัดเดียวได้นกสองตัว” ซึ่งหมายถึง ทำอย่างเดียวได้ผลสองอย่าง ลงทุนครั้งเดียวได้ผลกำไรสองทาง เช่น ในเนื้อที่บ้านนี้มีอากาศดี มีประโยชน์ต่อสุขภาพ นายก็ยกสำนักงานมาตั้งไว้เสียที่บ้านจะมีดีกว่าหรือเป็นการยิงปืนนัดเดียวได้นกสองตัวคือได้ทั้งงานและสุขภาพ (เอกรัตน์ อุดมพร และ สิทธิโรจน์ วงศ์วิทยาเจริญพัฒนา, 2550 : 156) และผู้แต่งยังกล่าวถึงสุขภาพจิตจีนที่ไม่พ้องกับสุขภาพจิตไทย ในเหตุการณ์ตอนที่อันฉี หมินพยายามที่จะเชื่อมั่นในตนเอง และเปิดใจให้กับฉีกุ๋ อันฉี หมินตระหนักว่า

สุขภาพจิตจีนบอกไว้ว่า หากการเริ่มต้นที่ดีหมายถึงครึ่งหนึ่งของความสำเร็จ การเริ่มต้นที่เลวร้ายก็หมายถึงครึ่งหนึ่งของความล้มเหลวเช่นกัน

(อันฉี หมิน 2557 : 196)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้แต่งซึ่งเป็นคนจีนได้ถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อ่านได้รับรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิตและคำพังเพยของจีน

ด้านอารมณ์

คุณค่าทางอารมณ์ หมายถึง แรงบันดาลใจที่เกิดขึ้นจากผู้ประพันธ์แล้วถ่ายทอดมายังผู้อ่านซึ่งผู้อ่านจะตีความวรรณกรรมนั้นๆ ออกมา โดยอาจจะตรงหรือคล้ายกับผู้ประพันธ์ก็ได้ เช่น อารมณ์โศก อารมณ์รัก อารมณ์โกรธ เคียดแค้น เป็นต้น (พรรณฉวีจันทร์ มงคลวราร, 2551 : 71)

วรรณกรรมในฐานะที่เป็นศิลปะมีคุณค่าที่สำคัญต่อจิตใจประการหนึ่ง คือเป็นเครื่องประเทืองอารมณ์ในขั้นต้น วรรณกรรมก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ความเพลิดเพลินนี้ เสฐียรโกเศศและนาคะประทีปจัดว่าเป็นลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งใน 3 ประการของหนังสือที่จัดว่าเป็นวรรณกรรม นอกเหนือไปจากทำให้เกิด

อารมณ์ และทำให้นักฝัน (ชัตสฎณี สินธุสิงห์, 2532 : 57-58) นวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก ได้สะท้อนเห็นถึงคุณค่าทางอารมณ์ โดยแยกออกเป็น 3 แบบคือ อารมณ์สะเทือนใจ อารมณ์เพลินเพลินใจ และการใช้จินตภาพ

อารมณ์สะเทือนใจ อารมณ์สะเทือนใจเป็นหัวใจของวรรณกรรม วรรณกรรมเรื่องใดที่ไม่ก่อให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจก็ไม่นับว่าเป็นวรรณศิลป์ นอกเหนือจากก่อให้เกิดอารมณ์แล้วก็จะต้องยกระดับจิตใจของผู้อ่านให้สูงขึ้น ให้ผู้อ่านมีความรู้สึกคล้อยตามและเห็นด้วย เป็นการถ่ายทอดความนึกคิดและจินตนาการของกวีไปสู่ผู้อ่าน (ชัตสฎณี สินธุสิงห์, 2532 : 70) นวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก พบว่ามีอารมณ์สะเทือนใจทางด้านความรัก ดังตัวอย่างตอนที่อันฉี หมินตั้งครรภ์ ฉีกุจิ่งขอแต่งงานโดยไม่สมัครใจ และใช้คำพูดขอแต่งงานที่ทำให้อันฉี หมินต้องเจ็บปวด ดังตัวอย่างตอนที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ฉีกุจิ่งพูดว่า “เราแต่งงานกันเถอะ ผมไม่อยากให้เด็กดำเนินรอยตามตัวอย่างแยๆ แบบคุณ” ฉันทพยายามกล้ำกลืนความรู้สึกในตอนนั้น เมื่อตระหนักว่าฉันเจ็บปวดกับคำพูดของเขา ฉีกุจิ่งชี้แจงว่าเขาแค่ล้อเล่น ฉันทรู้สึกว่ฉีกู่มองไม่เห็นเหตุผลที่จะต้องปิดบังความรู้สึกแท้จริงของตัวเอง อย่างไรก็ตามแล้วแต่ฉันก็เรียกว่าเป็นคำขอแต่งงานอย่างเป็นทางการ คำขอแต่งงานที่ฉันรอมาหกปี ฉันทพยายามไม่ให้บ่อน้ำตาไหลลงต่อหน้าฉีกู ไม่คิดไม่ฝันเลยว่าฉันจะได้ยินคำขอแต่งงานในลักษณะนี้ ฉีกูไม่ควรขอเสียเลยจะดีกว่า ฉันทอยากให้เขาพยายามเสสร่างหน่อยเมื่อเอ่ยปากขอฉันแต่งงาน

(อันฉี หมิน 2557 : 267)

อันฉี หมินรู้สึกเจ็บปวดที่ฉีกูใช้คำพูดในการขอแต่งงานแบบที่ดูหมิ่นเธอ ทั้งๆ ที่คำขอแต่งงานเป็นสิ่งที่อันฉี หมินรอคอยมาตลอดหกปี หรือจะเห็นอารมณ์สะเทือนใจทางด้านปัญหาครอบครัวได้จากตัวอย่างตอนที่ลอรีแอนพูดถึงความรู้สึกที่แท้จริงของตนเกี่ยวกับเรื่องการหย่าร้างของอันฉี หมินและฉีกู ดังตัวอย่างตอนที่ผู้แต่งบรรยายว่า

จุดระเบิดมาถึงเมื่อลอรีแอนกลับจากค่ายพัฒนาความสามารถเยาวชน ลอรีแอนเล่าให้ฉันทฟังว่า แกระบายความรู้สึกเล็กๆ ในใจกับเพื่อนที่ไปเข้าค่ายด้วยกัน จนควบคุมอารมณ์ไม่อยู่ แล้วร้องไห้ระบายความเจ็บปวดออกมาเป็นครั้งแรก ฉันทประหลาดใจอย่างยิ่ง “ความเจ็บปวดอะไรหรือลูก” “เจ็บที่ถูกทอดทิ้งไงคะ” ลอรีแอนตอบ ฉันทไม่สบายใจที่ลอรีแอนรู้สึกว่ชีวิตของแกขาดความสมบูรณ์ “แทนที่จะนึกสงสารตัวเอง ลูกควรตั้งใจที่รอดตัวมาได้จากความล้มเหลวในชีวิตแต่งงานของเรา” ฉันทขึ้นเสียง “ทำไมนะ ลูกถึงมองไม่เห็นความจริงแบบที่แม่เห็น เพราะ

อะไรลูกถึงไม่ยอมรับชีวิตอย่างที่เป็นอย่างอยู่ และเผชิญหน้ากับมันเหมือนแม่ ตอนที่แม่มากอเมริกาใหม่ๆ ...”

“อย่าเริ่มเลยคะแม่ หนูขอร้อง หนูรู้ว่าแม่จะพูดอะไรต่อ แม่จะบอกว่าแม่พูดภาษาอังกฤษไม่เป็น เงินก็ไม่มี และไม่รู้จักใครเลย หนูรู้คะว่าแม่ต้องเจอกับอะไรมาบ้าง แต่แม่คะ สิ่งที่ต้องเจอมันต่างกัน มันคือความเจ็บปวดคนละแบบ หนูว่าแม่คงไม่มีวันเข้าใจและไม่อยากเข้าใจ หนูรู้คะว่าไม่ควรรู้สึกแบบนี้ หนูคอยเตือนตัวเองเสมอว่าหนูมีทุกอย่าง ว่าหนูสุขภาพแข็งแรงดี ไม่ได้เป็นลูคีเมียหรือติดเชื้อเอชไอวี ไม่พิกลพิการ หนูบอกให้ตัวเองลืมเรื่องน่าเศร้า หรืออะไรก็แล้วแต่ที่ทำให้หนูปวดใจเป็นบ้าเป็นหลังอยู่อย่างนี้ หนูบอกตัวเองว่าเราไม่ได้เจ็บไม่ได้ปวดอะไร แต่ในใจมันทั้งเจ็บและปวดมากจริงๆ”

(อันฉี หมิน 2557 : 434-435)

การหย่าร้างของอันฉี หมินและฉีกุทำให้ลอรีแอนารู้สึกว่าตนถูกทอดทิ้ง แม่เธอจะรู้ว่าตนโศกตึกว่าคนอื่น ๆ แต่ก็ไม่สามารถลืมความเจ็บปวดนี้ได้ ฝ่ายอันฉี หมินรู้สึกประหลาดใจและเสียใจที่เห็นลูกของตนต้องเจ็บปวดจากความล้มเหลวในชีวิตการแต่งงานของเธอ หรือจะเห็นอารมณ์สะเทือนใจได้จากตอนที่อันฉี หมินถูกฝังศพขึ้นใจ จนกระทั่งเธอตั้งครรรค์ ทำให้อันฉี หมินคิดทำแท้งทั้งๆ ที่ไม่มีเงิน ดังตัวอย่างตอนที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ฉันสะดุ้งตื่นขณะที่กำลังหลับสนิท เฝิงซวีทับอยู่เหนือร่างของฉัน มือเฝิงซวีเริ่มเปะปะไปตามเรือนร่างฉัน เขาจับหน้าอกฉันพร้อมกับบอกว่า “เจียบๆ ลี ไม่มีใครรู้หรอก” ฉันผลักเขาออกไป “ได้โปรด หยุดเดี๋ยวนี้ละ” เขาขอโทษ แต่ยังทำสิ่งที่ทำอยู่ต่อไป ฉันพยายามเอื้อมมือไปเปิดไฟ แต่เขาตรึงแขนฉันไว้ทั้งสองข้าง น้ำหนักตัวเขาบดขยี้ลงบนเรือนร่างของฉัน ฉันเริ่มหวีดร้อง เขาเอามือปิดปากฉันไว้ ฉันดิ้นรนต่อสู้ มือเขากดลงบนใบหน้าฉันหนักขึ้น “อย่าให้ผมต้องทำร้ายคุณเลย” เขาขบไปหูฉัน น้ำตาฉันไหลพรากเมื่อตระหนักว่าไม่มีทางสู้เขาได้

รอบเดือนของฉันไม่มาตามกำหนด ฉันโทรเข้าไปที่สายด่วนของสมาคมวางแผนครอบครัวเพื่อขอทราบค่าใช้จ่ายในการทำแท้ง “ห้าร้อยเหรียญ” คือคำตอบ ฉันมีอยู่แค่สามร้อยเหรียญเท่านั้น

(อันฉี หมิน 2557 : 155-156)

อันฉี หมินถูกฝังศพขึ้นใจในขณะที่เธอกำลังนอนหลับอยู่ อันฉี หมินต่อสู้แต่ไม่เป็นผล จนในภายหลังอันฉีตั้งครรรค์จึงจะทำแท้งทั้งๆ ที่ไม่มีเงิน หรือเหตุการณ์อีกเหตุการณ์หนึ่งที่แสดงให้เห็นอารมณ์

สะท้อนใจความยากลำบากตอนเด็กของอันฉี หมิน ครั้นอาศัยอยู่ที่ประเทศจีน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างตอนที่ผู้แต่งบรรยายว่า

วันที่แม่ได้รับเงินค่าแรง ฉันจะพาน้องๆ ออกไปรอแม่ที่ป้ายรถเมล์สาย 24 บนถนน
สำนซี หลายวันแล้วที่พวกเราอยู่กับความหิวโหย ฉันใช้เส้นเลียหม้อข้าวจนเกลี้ยง และยังแทะ
แกนแอปเปิ้ล รวมทั้งดูดนมมัยม์ที่เก็บได้จากถังขยะตามถนน พวกเราพอจะประทังความหิวได้
เมื่อนึกว่าแม่จะซื้อขนมปังมาให้ เราส่งเสียงไชโยทันทีที่แม่ก้าวลงจากรถ แต่มีอยู่ครั้งหนึ่งที่แม่
กลับมาพร้อมข้าวร้าย กระเป๋าสตางค์ของแม่ถูกขโมยบนรถเมล์

(อันฉี หมิน 2557 : 14)

ในตอนเด็กอันฉี หมินต้องทนกับความหิวโหย ความลำบากยากแค้น ในวันที่แม่ได้รับเงิน
ค่าแรงอันฉี หมินพาน้องๆ ไปรอแม่ที่ป้ายรถเมล์เพราะหวังว่าจะได้ทานขนมปัง แต่เคราะห์ซ้ำกรรมชดแม่ของ
เธอถูกขโมยกระเป๋าบนรถเมล์

อารมณ์เพลิดเพลินใจ ผู้อ่านจะได้รับความบันเทิงอันเนื่องมาจากเกิดอารมณ์คล้อยตามไปกับ
สิ่งที่ตนอ่าน เพลิดเพลินกับภาษากวีที่ไพเราะควรแก่การจดจำ เพลิดเพลินกับการสนทนาถึงเนื้อหาอันเป็น
เรื่องราวชีวิตและความเป็นไปของตัวละครซึ่งกวีได้ใช้กลศิลป์ในการนำเสนอจนดูราวกับเป็นชีวิตจริงที่เกิดแก่
บุคคลใกล้ตัวผู้เสพ ความเพลิดเพลินที่ได้รับจากวรรณกรรมนั้นเกิดจากรสและลีลาของการประพันธ์ที่กวีสร้าง
ขึ้นด้วยอารมณ์และจินตนาการที่แตกต่างกันไปตามแรงบันดาลใจที่เกิดขึ้น (ชัตสุณี สินธุสิงห์, 2532 : 59) นว
นิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก พบว่าเป็นนวนิยายที่อ่านสนุกทั้งจากเนื้อเรื่องและพฤติกรรมของตัวละคร
โดยนวนิยายเรื่องนี้อิงมาจากชีวิตจริงของผู้แต่งเอง

ในแง่เนื้อเรื่องสามารถดึงดูดผู้อ่านให้ติดตามเรื่องราวที่เกิดขึ้นในเรื่อง ดังนี้ ผู้อ่านจะสนใจ
ติดตามเนื้อเรื่องว่า อันฉี หมินจะสามารถหนีพ้นความยากลำบากในประเทศจีนและไปอยู่สหรัฐอเมริกาได้
หรือไม่ ในขณะที่เดียวกันอันฉี หมินจะเอาตัวรอดในอเมริกาได้อย่างไรในเมื่อเธอไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้
อีกทั้งปัญหาที่อันฉีหมินต้องประสบทั้งโดนเอาเปรียบจากนายจ้าง โดนตัมตุน ถูกข่มขืนจนกระทั่งต้องทำแท้ง
ทั้งที่ไม่มีเงิน เธอจะผ่านอุปสรรคต่างๆ ที่ถาโถมเข้ามาในชีวิตเธอได้อย่างไร ผู้อ่านจะติดตามเรื่องราวการต่อสู้
ชีวิตของอันฉี หมินและคอยให้กำลังใจตัวละครนี้ว่าจะสามารถผ่านเรื่องราวต่างๆ นี้ได้อย่างไร

อารมณ์เพลิดเพลินใจดังจะเห็นได้จากตัวอย่างตอนที่ลอยด์ ลอฟท์เฮาส์ของอันฉี หมินแต่งงาน
ดังตัวอย่างที่ผู้แต่งบรรยายว่า

เราสามคนนัดเจอกันครั้งพิเศษ เราตกแต่งเก้าอี้ตัวหนึ่งแล้วนำไปวางที่กลางสนาม ห้อมล้อมด้วยดอกกุหลาบแรกแย้ม ลอรีแอนกับฉันผลัดกันนั่งบนเก้าอี้ตัวนั้น ขณะที่ลอยด์คุกเข่าขอแต่งงานพร้อมแหวนหมั้น ฉันไม่เคยคิดว่าตัวเองจะมีโอกาสได้พบช่วงเวลาแห่งความสุขที่สุดเช่นนี้ ตลอดเวลาที่ผ่านมาฉันใช้ชีวิตอย่างระมัดระวัง คอยแต่คิดหาวิธีหลบเลี่ยงความเจ็บปวดและทำให้ตัวเองเป็นทุกข์น้อยลง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสนามหลังบ้านของฉันเปรียบได้ดังฉากหนึ่งในนิยายรักโรแมนติคอย่างแท้จริง

(อันฉี หมิน 2557 : 385)

ลอยด์ ลอฟต์เฮาส์ขออันฉี หมินแต่งงาน โดยมีสักขีพยานคือลอรีแอน อันฉี หมินมีความสุขมากที่สุด เพราะตลอดเวลาที่ผ่านมาเธอต้องพบกับอุปสรรคมากมาย ทำให้เธอต้องคอยคิดหลบเลี่ยงอยู่ตลอด

การใช้จินตภาพ จินตภาพ ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง ภาพที่เกิดจากความนึกคิดหรือที่คิดว่าควรจะเป็นเช่นนั้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542 : 313) การใช้กระบวนการจินตภาพที่มีต่องานวรรณกรรมมีความสำคัญอย่างมาก เมื่อผู้อ่านสามารถที่จะทำความเข้าใจถึงลักษณะและบทบาทของภาษา ก็จะสามารถสัมผัสได้ถึงสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อออกมา มีอารมณ์ร่วมไปกับตัวละคร โดยอาจจะเรียกได้ว่าเป็นการทำหายความสามารถของผู้อ่านว่าจะเข้าใจจุดประสงค์ของผู้เขียนได้หรือไม่ (พรรณจรินทร์ มงคลวราร, 2551 : 76) นวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก ผู้แต่งทำให้เกิดจินตภาพภายในเรื่องด้วยการเลือกใช้ภาพพจน์แบบอุปลักษณ์มาเปรียบเทียบอารมณ์ ความรู้สึกของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของตัวละครได้ง่ายยิ่งขึ้น จะพบการใช้จินตภาพดังข้อความต่อไปนี้

ชีวิตในประเทศจีนของฉันก็จบสิ้นลงแล้ว ฉันคือขยะของมาตามเหมาซึ่งหมายความว่าตัวฉันนั้นไม่มีค่าอะไรเลย แปดปีเต็มที่ฉันทำงานเหมือนซี่ข้าวอยู่ในโรงถ่ายภาพยนตร์เชิงไฮฟิล์มสตูดิโอ และทุกคนก็เห็นว่าฉันไม่ต่างอะไรกับ 'เมล็ดพันธุ์ที่ถูกคว่ำ'

(อันฉี หมิน 2557 : 11)

จากข้อความตัวอย่างข้างต้นผู้แต่งใช้จินตภาพตัดพ้อถึงความยากลำบากในชีวิตเปรียบตนเสมือนขยะของมาตามเหมา ซึ่งหมายความว่าตนนั้นไม่มีค่า และการเปรียบตนเป็นเมล็ดพันธุ์ที่ถูกคว่ำนั้น ในที่นี้หมายความว่า ไม่มีวันเจริญงอกงามขึ้นมาได้ นั่นก็คือไม่สามารถพัฒนาหรือเติบโตได้อีก

จากการวิเคราะห์คุณค่าทางด้านภาษานั้น สรุปได้ว่า นวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก มีคุณค่าทางด้านภาษาอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเมื่อพิจารณาจากเนื้อหาในการดำเนินเรื่องส่วนใหญ่แล้ว มักทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์สะเทือนใจที่ตัวละครในเรื่องประสบกับความลำบากทั้งทางด้านจิตใจและร่างกาย อีกทั้งตัวละครยัง

ต้องผ่านอุปสรรคต่างๆ ในชีวิตมากมายหลายรูปแบบ ต้องดิ้นรนต่อสู้ฝ่าฟันอุปสรรคที่เข้ามาในชีวิต จนทำให้ผู้อ่านรู้สึกมีอารมณ์ร่วมไปกับตัวละคร และผู้แต่งยังทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์เพลิดเพลินไปกับเนื้อเรื่องที่ชวนติดตามว่าตัวละครจะแก้ปัญหาเกี่ยวกับอุปสรรคที่พบเจอขึ้นอย่างไร นอกจากนี้ผู้แต่งยังทำให้เกิดจินตภาพภายในเรื่อง ด้วยการเลือกใช้ภาพพจน์แบบอุปลักษณ์มาเปรียบเทียบอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครกับสิ่งที่เราค้นเคยและไม่คุ้นเคย ทำให้ผู้อ่านเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครได้ง่ายยิ่งขึ้น และนอกเหนือจากการใช้ภาษาให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกทางด้านอารมณ์แล้ว ในที่นี้ผู้แต่งยังทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้เกี่ยวกับสุภาษิตและคำพังเพยของจีนอีกด้วย

คุณค่าทางด้านคติสอนใจ

คติ ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง แบบอย่าง, วิธี, แนวทาง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542 : 215) จากการศึกษานวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก พบว่าเป็นนวนิยายที่มีคติสอนใจหลายด้านดังนี้

ให้แง่คิดเกี่ยวกับชีวิต

ในการต่อสู้ต่ออุปสรรคของตัวละครอันฉี หมินที่พยายามแสดงให้เห็นถึงความอดทน มีความมุ่งมั่น ฝ่าฟันต่ออุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิต เธอเติบโตมาอย่างยากลำบากถูกกดขี่ภายใต้สังคมคอมมิวนิสต์ จึงดิ้นรนไปสหรัฐอเมริกาเพื่อแสวงหาโชค ทั้งๆ ที่เธอไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ แต่ชีวิตไม่ได้ราบรื่นอย่างที่ฝันไว้ เธอพบอุปสรรคต่างๆ ทั้งจากคนในพื้นที่และคนชาติเดียวกัน แม้ต้นทุนของอันฉี หมินจะต่ำกว่าคนอื่น แต่ท้ายที่สุดเธอก็ประสบความสำเร็จในการเป็นนักเขียนที่คนทั้งประเทศยอมรับ จนกระทั่งได้รับรางวัลและได้รับการแปลเป็นภาษาต่างๆ ถึง 32 ภาษา

ให้แง่คิดเกี่ยวกับมิตรภาพ

ในบางครั้งเวลาที่อันฉี หมินต้องเผชิญกับอุปสรรคจะมีคนคอยช่วยเหลืออยู่เสมอ เช่น ระหว่างคาบเรียนอันฉี หมินไม่เข้าใจศัพท์ยากบางคำที่อาจารย์บรรยาย มาร์กาเร็ตจะคอยช่วยจดศัพท์นั้นและอธิบายให้ฟังตอนที่อันฉี หมินมีปัญหาเกี่ยวกับฉีกุ่และต้องการหย่าร้าง มาร์กาเร็ตเป็นคนช่วยจัดการหาทนายให้ สเตลลาช่วยอันฉี หมินให้รอดพ้นจากเผิงซวีที่กำลังพยายามฆ่าเธอ เป็นต้น

ให้แง่คิดเกี่ยวกับครอบครัว

ในการแต่งงานครั้งแรกระหว่างอันฉี หมินและฉีกุต้องพบกับจุดจบ เพราะความไม่เอาใจเขามาใส่ใจเรา แทนที่ฉีกุจะช่วยอันฉี หมินทำงานแต่เขาก็กับหมกมุ่นอยู่กับศิลปะปล่อยให้อันฉี หมินทำงานเลี้ยงลูกอยู่ลำพัง จึงทำให้ทั้งสองทะเลาะกันอยู่เนืองๆ จนในที่สุดทั้งสองก็หย่าร้างกัน ปัญหาการหย่าร้างนี้ส่งผลให้ลอรีแอนลูกสาวของอันฉี หมินและฉีกุรู้สึกขาดความรักความอบอุ่น ขาดช่วงเวลาที่จะได้ใช้ชีวิตร่วมกันจากผู้เป็นพ่อเพราะต้องอาศัยอยู่กับอันฉี หมินสองคน และการแต่งงานครั้งที่สองระหว่างอันฉี หมินกับลอร์ด ลอฟท์เฮาส์เป็นไปอย่างราบรื่น ทั้งสองดูแลเอาใจใส่กันอย่างดี อยู่ด้วยกันทั้งยามสุขและยามทุกข์ คอยช่วยเหลือเกื้อกูลกันในทุกๆ เรื่อง จึงทำให้ครอบครัวมีความสุข

จากการวิเคราะห์คุณค่าทางด้านคติสอนใจนั้น สรุปได้ว่า นวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก มีคุณค่าทางด้านคติสอนใจอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเมื่อพิจารณาจากเนื้อหาในการดำเนินเรื่องส่วนใหญ่แล้ว มักทำให้ผู้อ่านได้แง่คิดเกี่ยวกับการใช้ชีวิต ไม่ว่าจะต้องพบกับอุปสรรคมากมายเท่าใด ก็จะไม่ยอมแพ้ และดิ้นรน อดทนต่อสู้ฝ่าฟันไปจนถึงจุดหมายปลายทาง และทำให้ผู้อ่านได้แง่คิดเกี่ยวกับมิตรภาพ ไม่ว่าจะเพื่อนจะสุขหรือทุกข์ ลำบากเพียงใดจะมีเพื่อนที่คอยอยู่ข้างๆ คอยเป็นที่ปรึกษาและช่วยแก้ปัญหาในสิ่งที่เพื่อนไม่สามารถแก้ได้ นอกจากนี้ผู้แต่งยังให้แง่คิดเกี่ยวกับครอบครัว ในการรักษาครอบครัวให้ยืนยาวและไม่ถึงจุดล้มเหลวของชีวิตคู่ คือการเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน คอยช่วยเหลือกันในทุกๆ เรื่อง

นวนิยายเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก มีคุณค่าทางด้านเนื้อหาที่บ่งบอกถึงความเป็นจีนและความเป็นอเมริกันอย่างมากมาย ได้แก่ ด้านสังคม ในเรื่องของการเมืองการปกครอง สถานภาพและบทบาท และด้านวัฒนธรรมในเรื่องของศาสนาและความเชื่อ วิถีชีวิต ค่านิยม โดยคุณค่าทางเนื้อหาเหล่านี้มักจะสะท้อนให้เห็นถึงความ เป็นจีนและความเป็นอเมริกันในยุคสมัยนั้นๆ ทำให้เราเข้าใจสังคมและวัฒนธรรมของชาวจีนและชาวอเมริกัน ได้ดีมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ยังมีคุณค่าทางด้านภาษา ได้แก่ สุภาพศัพท์และคำพังเพยของจีน ด้านอารมณ์สะท้อนใจ อารมณ์เปล็ดเปล็นใจ และการใช้จินตภาพ ทำให้ผู้อ่านเปล็ดเปล็นไปกับเนื้อเรื่องและตัวละคร อีกทั้งผู้อ่านยังได้ความรู้จากสุภาพศัพท์และคำพังเพยของจีนที่ผู้แต่งได้แทรกไว้ในเนื้อเรื่อง

สรุปได้ว่า คุณค่าที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก นั้น ถือได้ว่าเป็นตัวเสริมให้นวนิยายมีความสมบูรณ์แบบ กล่าวคือนอกจากนวนิยายเรื่องนี้จะทำหน้าที่ในการให้ความบันเทิง ความสนุก และความรู้แก่ผู้อ่านในฐานะสิ่งบันเทิงได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว นวนิยายเรื่องนี้ยังประกอบด้วยคุณค่าทางด้านคติสอนใจ

ได้แก่ ให้แง่คิดเกี่ยวกับชีวิต มิตรภาพ และครอบครัว ประกอบกับคุณค่าทางด้านเนื้อหาและคุณค่าทางด้านภาษาที่ทำให้ผู้อ่านเพลิดเพลิน อีกทั้งยังได้รับประโยชน์และความรู้มากมายเกี่ยวกับประเทศจีนและสหรัฐอเมริกา ทั้งในด้านสังคมและวัฒนธรรม และยังได้รับคติสอนใจเพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันอีกด้วย นับได้ว่านวนิยายเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก นั้นมีคุณค่าแก่ผู้อ่านมาก โดยคุณค่าเหล่านี้ถือเป็นเครื่องพิสูจน์ของคุณภาพตัวงานและความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของผู้แต่งได้เป็นอย่างดี

สรุปผลการศึกษา

การศึกษานวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบทางวรรณกรรมของนวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก และเพื่อวิเคราะห์คุณค่าของนวนิยายเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก ซึ่งสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ผลการศึกษาด้านองค์ประกอบของวรรณกรรมพบว่า นวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก เปิดเรื่องด้วยการบรรยายถึงบรรยากาศเหตุการณ์ขณะที่เครื่องบินกำลังแล่นลงจอดที่ชิคาโก และบรรยายถึงตัวละครที่เน้นย้ำว่าตนเองไม่มีค่าและไม่มีวันเจริญได้ในประเทศจีน เพื่อให้ผู้อ่านสนใจว่าเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นในประเทศจีนกับหญิงสาวคนนี้และการไปเผชิญชะตากรรมในชิคาโกต่างๆ ที่ไม่มีเงินและพูดภาษาอังกฤษไม่ได้ หญิงสาวคนนี้จะเอาตัวรอดได้อย่างไร ในส่วนของความขัดแย้งผู้แต่งได้สร้างความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์อย่าง ความขัดแย้งระหว่างอันฉีหมินกับนายจ้าง และความขัดแย้งระหว่างอันฉีหมินกับสามีคนที่สอง ส่วนความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคมคือ ความขัดแย้งระหว่างอันฉีหมินกับการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ในสังคมจีน การปิดเรื่อง จบแบบสุขนาฏกรรมที่อันฉีหมินประสบความสำเร็จด้วยการเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียงและอันฉีหมินมีความสุขกับครอบครัวของเธอ ลอรีแอนขอให้อันฉีหมินเขียนบันทึกเรื่องราวในชีวิตของอันฉีหมินเอง เพื่อผู้หญิงอีกมากมายที่ต้องตกอยู่ในสถานการณ์คล้ายคลึงกับเธอ การปิดเรื่องเช่นนี้จะทำให้อ่านเกิดความประทับใจ

แก่นเรื่องของนวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก เป็นแก่นเรื่องที่ผู้แต่งทำให้เราทราบว่า คนเราถึงแม้จะมีพื้นฐานของชีวิตต่ำขนาดไหนไม่ว่าจะเป็นในด้านฐานะทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา แต่ถ้ามุ่งมั่นตั้งใจและพยายามอย่างแท้จริงก็สามารถที่จะเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ได้และสามารถที่จะประสบความสำเร็จได้ในที่สุด ตัวละครในนวนิยายเรื่องนี้มีตัวละครเอกคือ อันฉีหมิน เป็นผู้ดำเนินเรื่อง เป็นตัวละครหลายลักษณะ

ฉากที่ปรากฏในนวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก สามารถแบ่งได้เป็น 2 ฉากสำคัญ คือ ฉากในประเทศจีนและฉากในประเทศสหรัฐอเมริกา ฉากในประเทศจีน ได้แก่ ฉากในประเทศจีนก่อนที่อันฉีหมินจะเดินทางไปสหรัฐอเมริกา และฉากหลังจากที่เดินทางกลับมาเยี่ยมครอบครัวที่ประเทศจีน ส่วนฉากในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ ฉากที่ทำงาน และฉากที่พักอาศัย

คุณค่าที่ได้รับจากนวนิยายแปลจีนเรื่อง ดอกไม้ไร้ราก มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านภาษา และด้านคติสอนใจ คุณค่าทางด้านเนื้อหาคือ ทำให้เราทราบถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรมของจีนในช่วงยุคปฏิวัติ วัฒนธรรม และทราบถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรมของสหรัฐอเมริกาในอดีต ในคุณค่าทางด้านภาษานวนิยายเรื่องนี้มีการเลือกใช้ถ้อยคำที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์และความรู้สึกคล้อยตามไปกับเรื่องราว อีกทั้งผู้อ่านยังได้ความรู้จากสุภาษิตและคำพังเพยของจีนที่ผู้แต่งได้แทรกไว้ในเนื้อเรื่อง ส่วนคุณค่าทางด้านคติสอนใจ ได้แก่ ให้แง่คิดเกี่ยวกับชีวิต มิตรภาพ และครอบครัว ทั้งนี้ผู้อ่านสามารถนำคติสอนใจไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อีกด้วย

บรรณานุกรม

คึกฤทธิ์ ปราโมช. **เซ็นและนิยายวัชรยาน**. กรุงเทพฯ : ก้าวหน้า, 2514.

ชัตสุณี สินธุสิงห์. **วรรณคดีทัศน**. กรุงเทพฯ : โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

ช่าง หญิงหญิง, “ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพสังคมกับวรรณกรรมนักเขียนสตรีของไทยและของจีน : การศึกษาเปรียบเทียบตัวตนผู้หญิงที่ดิ้นรนเพื่อแสวงหาความรักในช่วงรอยต่อเมื่อสังคมเดิมกำลังเข้าสู่สังคมใหม่ในนวนิยายและเรื่องสั้นของสุวรรณี สุคนธาและจาง ไอลิน” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิภาคศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.

ัญญา สังขพันธานนท์. **วรรณกรรมวิจารณ์**. ปทุมธานี : นาค, 2539.

ธิดารัตน์ ศิริวรางกูร. “ภาพสะท้อนของผู้หญิง และความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม ในวรรณกรรมแปลจีนเรื่อง นารีนครา” สารนิพนธ์อักษรศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. **ประวัติศาสตร์กับนวนิยาย** [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 28 ตุลาคม 2557. เข้าถึงจาก <http://www.sujitwongthes.com/outlineofthaihistory/2013/12/knowledge27122556/>

บาทย์ อิมสำราญ. **เรื่องสั้นและนวนิยายไทย**. นครปฐม : ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.

ปราการ กรอิสรานุกูล, “ความหมายและคุณค่าของสตรีในวรรณกรรมของโก้วเล้ง” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.

พรรณจรินทร์ มงคลวราธร, “การศึกษานวนิยายแปลจีนเรื่องความฝันในหอแดง” สารนิพนธ์อักษรศาสตร์บัณฑิต สาขาเอเชียศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551.

พันทาวน์. **ลัทธิคอมมิวนิสต์** [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 26 มกราคม 2558. เข้าถึงจาก <http://www.pantown.com/group.php?display=content&id=8040&name=content18&area>

มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะอักษรศาสตร์ คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย. **การใช้ภาษาไทย**. นครปฐม : พีเพรส, 2557.

ยุรฉัตร บุญสุนทิท. **วรรณวิจารณ์**. ม.ป.ท. : ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา, 2538.

วนิดา บำรุงไทย. **ศาสตร์และศิลป์แห่งนวนิยาย**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2544.

วรพล ผสมทรัพย์, “การนำเสนอภาพลักษณ์ใหม่ของพระนางซุสีไทเฮาในนวนิยาย เอ็มเพรส ออร์คิด และ เดอะ ลาสท์ เอ็มเพรส” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร. **ศิลปวัฒนธรรมไทย-จีนศึกษา**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2532.

สมเกียรติ คุรุคำ คำแหง. วิเคราะห์คุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรม [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 27 มกราคม 2558. เข้าถึงจาก <https://www.gotoknow.org/posts/419071>

สุนิสา ปริมาณ, “การศึกษานิยายกำลังภายในเรื่องมังกรหยก” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543.

เสฐียร พันธรั้งซี่. **ศาสนาเปรียบเทียบ (เล่ม2)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2516.

อันฉี หมิน. **ดอกไม้ไร้ราก**. แปลโดย อายูรี ชีวรุณทัย. กรุงเทพฯ : มติชน, 2557.

เอกรัตน์ อุดมพร และ สิทธิโรจน์ วงศ์วิทยาเจริญพัฒนา. **2,000 ล้านวนไทย**. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา, 2550.

เอื้อนจิตร จันจตุรพันธ์, “วิเคราะห์วรรณกรรมจีน(แปล)ประเภทกำลังภายใน” วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2524.